

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**GENÇ YETİŞKİNLERİN AİLE YAPILARI İLE BENLİK
SAYGISI VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

**Şeyma KİRİŞOĞLU
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

UYGULAMALI PSİKOLOJİ PROGRAMI

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Serap Leman BİLGİN**

İSTANBUL – 2016

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji.....Anabilim/Anasanat Dalı *Uygulamalı Psikoloji* Programı Tezli Yüksek Lisans
öğrencisi *Seyma KIRISOĞLU* tarafından hazırlanan
“*Genc. Yetişkinlerin Aile Yapıları ile Benlik Saygısı ve Yaşam*.....
Doyumunu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....”
adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : *15.06/2016*

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi: *Prof. Dr. Serap Leman BİLGİN*
Danışman: *T.C. Halis Üniv. Psikoloji ASD/ABD Öğr. Üyesi*

Serap Leman Bilgin
Serap Leman Bilgin

Jüri Üyesi: *Yrd. Doç. Dr. Zehra Banu SAYINER*
T.C. Halis Üniv. Psikoloji ASD/ ABD Öğr. Üyesi

Zehra Banu Sayiner

Jüri Üyesi: *Yrd. Doç. Dr. Aşlı Burçak TAŞBREN*
T.C. Nişantaşı Üniv. Psikoloji ASD/ ABD Öğr. Üyesi
(İng)

Aşlı Burçak Taşbren

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....

Jüri Üyesi:
.....Üniv. ASD/ ABD Öğr. Üyesi (Yedek)

.....

TEŞEKKÜR

İçtenliği, sıcak tavrı, anlayıőlı yaklaőımı ve yapıcı eleőtirileriyle yanımda olan, kısa sürede de olsa tezimin őekillenmesi konusunda büyük destek veren, saygıdeğer hocam Prof. Dr. Serap Leman BİLGIN'e çok teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca; bilgisi, tecrübesi, anlayıőlı tavrı ile her zaman yanımda olan, yön gösterici tavsiyeleri ile tezimi oluőturma sürecimde büyük pay sahibi, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Pervin Sevda BIKMAZ'a teőekkürü bir borç bilirim.

Hayatımın her alanında olduğu gibi, yüksek lisans eğitimim boyunca da maddi ve manevi yanımda olan; sonsuz sevgilerini ve güvenlerini her an hissettiren, sınırsız özveri ve sabır gösteren, yaőamımı anlamlı kılan, canım annem Nilgün KİRİŞOĞLU ve canım babam Sabri KİRİŞOĞLU'na sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Tezimin analiz kısmında büyük destek olan, aramızda kilometreler olsa da, yıllardır her koşulda yardımına koőan, nadir bulunabilecek bir dostluğu paylaőtığım Onur YILDIRIM'a ve eői, aynı zamanda meslektaőım olan sevgili Arő. Gör. Zeynep ERDOĞAN YILDIRIM'a fikirleriyle yol gösterdikleri için çok teşekkür ederim.

Sadece tez sürecimde değer, her zaman yanımda olan, sevincimi ve hüznümü paylaőan, kardeőim gibi gördüğüm kuzenlerime, destekleri için teşekkür ederim. Ayrıca hep doğru tercihler yaptığımı düşündüren, varlıklarıyla beni mutlu eden tüm dost ve arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Şeyma KİRİŞOĞLU

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

KISALTMALAR	iv
ŞEKİLLER	v
TABLolar	vi
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii

1. GİRİŞ **1**

1.1. Problem	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı	6
1.5. Araştırmanın Sayıtları	7
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.7. Tanımlar	7

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ **9**

2.1. Ailenin Tarihsel Gelişimi ve Aile Tanımları	9
2.2. Aile Türleri	11
2.2.1. Hanede Yaşayan Kişi Sayısına Göre Aile Türleri	12
2.2.1.1. Geniş Aile (Büyük Aile)	12
2.2.1.2. Çekirdek Aile (Küçük Aile)	13
2.2.1.3. Geçiş Ailesi	14
2.2.1.4. Çözülen Aile	15
2.2.1.5. Parçalanmış Aile	15
2.2.2. Otoriteye Göre Aile Çeşitleri	16

2.2.2.1. Anaerkil Aile	16
2.2.2.2. Ataerkil/Babaerkil Aile	17
2.2.3. Evlilik Şekillerine Göre Aile Çeşitleri	18
2.2.3.1. Monogami (Tek Eşlilik)	18
2.2.3.2. Poligami (Çok Eşlilik)	18
2.2.4. Yerleşim Yerlerine Göre Aile Çeşitleri	20
2.2.4.1. Köy/Kasaba Ailesi	20
2.2.4.2. Gecekondu Ailesi	21
2.2.4.3. Kent Ailesi	22
2.3. Aile Modelleri	22
2.3.1. Genel Model	23
2.3.2. Karşılıklı Bağımlılık Modeli	23
2.3.3. Bağımsızlık Modeli	23
2.3.4. Karşılıklı Duygusal Bağlılık Modeli	24
2.4. Aile Yapısı	24
2.5. Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı	28
2.5.1. Benlik ve Benlik Kavramı	28
2.5.2. Benlik Saygısı	31
2.6. Yaşam Doyumu	35
2.6.1. Yaşam Doyumu Kavramı	35
2.6.2. Yaşam Doyumu Kuramları	40
2.6.2.1. Ereksel (Telik) Kuramları	40
2.6.2.2. Bağ Kuramları.....	41
2.6.2.3. Etkinlik Kuramı	41
2.6.2.4. Yargı Kuramları	42
2.6.2.5. Tavandan Tabana ve Tabandan Tavana Kuramları	42
2.6.3. Yaşam Doyumunu Etkileyen Faktörler	43
2.6.3.1. Yaş ve Cinsiyet	44
2.6.3.2. Çalışma ve İş	45
2.6.3.3. Eğitim	45
2.6.3.4. Aile ve Evlilik	45

3. YÖNTEM.....	47
3.1. Örnekleme.....	47
3.2. Veri Toplama Araçları	47
3.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	47
3.2.2. Aile Yapısını Değerlendirme Aracı	48
3.2.3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	50
3.2.4. Yaşam Doyumu Ölçeği	52
3.3. Verilerin Toplanması	53
3.4. Verilerin Değerlendirilmesi	54
4. BULGULAR	55
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	107
5.1. Araştırmanın Kısıtlılıkları	116
6. KAYNAKLAR	118
7. EKLER	132
7.1. Sosyodemografik Veri Formu.....	132
7.2. Aile Yapısını Değerlendirme Aracı	135
7.3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği	143
7.4. Yaşam Doyumu Ölçeği	145
7.5. Etik Kurul Formu.....	147
ÖZGEÇMİŞ	149

KISALTMALAR

Akt.:	Aktaran
AYDA:	Aile Yapısını Değerlendirme Aracı
Diğ.:	Diğerleri
RBSÖ:	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği
YDÖ:	Yaşam Doyumu Ölçeği

ŞEKİLLER

Sayfa No

Şekil 1. Benlik Saygısı Formülü	32
---------------------------------------	----

TABLULAR

Sayfa No

Tablo 4.1.1. Genç Yetişkinlerin Sosyodemografik Özelliklere Göre Dağılımı	55
Tablo 4.2.1. Genç Yetişkinlerin Yaşlarının AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	59
Tablo 4.2.1.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Duygusal Bağlam ve Direnç Alt Ölçeği İle Yaş Değişkeni Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi	60
Tablo 4.2.2. Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerinin AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	62
Tablo 4.2.3. Genç Yetişkinlerin Eğitim Durumları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	62
Tablo 4.2.4. Genç Yetişkinlerin Medeni Durumları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	63
Tablo 4.2.4.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Toplam Puan ve AYDA Birlik, Doyum, Yönetim, Duygusal Bağlam, Direnç Alt Ölçekleri İle Medeni Durum Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi	64
Tablo 4.2.5. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Durumlarının AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	65
Tablo 4.2.6. Genç Yetişkinlerin Aile Bireyleri (Aile Yapısı) ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	66
Tablo 4.2.6.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Toplam Puan ve AYDA Birlik, Duygusal Bağlam, Direnç, İletişim Alt Ölçekleri İle Aile Yapısı Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi	68
Tablo 4.2.7. Genç Yetişkinlerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	69

Tablo 4.2.7.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Birlik Alt Ölçeği İle Anne Eğitim Düzeyi Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi	70
Tablo 4.2.8. Genç Yetişkinlerin Babalarının Eğitim Düzeyleri ile Aile Yapısı Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	71
Tablo 4.2.8.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Doyum Alt Ölçeği İle Baba Eğitim Düzeyi Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi	72
Tablo 4.2.9 Genç Yetişkinlerin Mezun Olduğu Lise Türü ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	73
Tablo 4.2.10. Genç Yetişkinlerin Yaşamlarının Büyük Çoğunluğunu Geçirdikleri Yer İle AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	75
Tablo 4.2.11. Genç Yetişkinlerin Çalışma Durumları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	75
Tablo 4.2.11.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Yönetim, Duygusal Bağlam ve Doyum Alt Ölçekleri İle Çalışma Durumu Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi.....	76
Tablo 4.2.12. Genç Yetişkinlerin Kardeş Sayıları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	77
Tablo 4.2.13. Genç Yetişkinlerin Çocuk Sahibi Olup Olmamaları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	79
Tablo 4.2.14. Genç Yetişkinlerin Ebeveynlerinin Medeni Durumlarının AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	79
Tablo 4.2.15. Genç Yetişkinlerin Yaşadıkları Kişiler ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	81
Tablo 4.2.15.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Toplam Puan ve AYDA Birlik, Duygusal Bağlam, Direnç Alt Ölçekleri İle Bireyin Birlikte Yaşadığı Kişiler Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi.....	82
Tablo 4.2.16. Genç Yetişkinlerin Alışkanlıkları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	83
Tablo 4.3.1. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygısı Toplam Puanı ile Aile Yapısı Alt Ölçek Puanlarına Göre Pearson Korelasyon Testi Sonuçları	85
Tablo 4.4.1 Genç Yetişkinlerin Yaşam Doyumu Toplam Puanı ile Aile Yapısı Alt Ölçek Puanlarına Göre Pearson Korelasyon Testi Sonuçları	86

Tablo 4.5.1. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygısı Toplam Puanı ile Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre Pearson Korelasyon Testi Sonuçları.....	86
Tablo 4.6.1. Genç Yetişkinlerin Yaşlarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	87
Tablo 4.6.2. Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerinin Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre T-Testi Sonuçları.....	88
Tablo 4.6.3. Genç Yetişkinlerin Eğitim Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	88
Tablo 4.6.4. Genç Yetişkinlerin Medeni Durumlarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	89
Tablo 4.6.4.1. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygısı Toplam Puanı İle Medeni Durum Arasındaki Farklılığın İncelenmesi	89
Tablo 4.6.5. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Durumlarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları	90
Tablo 4.6.6. Genç Yetişkinlerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyinin Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları	90
Tablo 4.6.7. Genç Yetişkinlerin Mezun Olduğu Lise Türünün Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	91
Tablo 4.6.8. Genç Yetişkinlerin Yaşamlarının Büyük Bölümünü Geçirdikleri Yer İle Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre T-Testi Sonuçları	91
Tablo 4.6.9. Genç Yetişkinlerin Çalışma Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	92
Tablo 4.6.10. Genç Yetişkinlerin Kardeş Sayılarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	92
Tablo 4.6.11. Genç Yetişkinlerin Çocuk Sahibi Olma Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre T-Testi Sonuçları	93
Tablo 4.6.12. Genç Yetişkinlerin Aile Yapısının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	93
Tablo 4.6.13. Genç Yetişkinlerin Ebeveynlerinin Medeni Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	94

Tablo 4.6.14. Genç Yetişkinlerin Kiminle Yaşadığının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	95
Tablo 4.6.15. Genç Yetişkinlerin Alışkanlıklarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	95
Tablo 4.7.1. Genç Yetişkinlerin Yaşlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	96
Tablo 4.7.2. Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları	96
Tablo 4.7.3. Genç Yetişkinlerin Eğitim Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	97
Tablo 4.7.4. Genç Yetişkinlerin Medeni Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	97
Tablo 4.7.4.1. Genç Yetişkinlerin Yaşam Doyumu Toplam Puanı İle Medeni Durum Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi	98
Tablo 4.7.5. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları.....	99
Tablo 4.7.5.1. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Düzeyinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	99
4.7.5.2. Genç Yetişkinlerin Yaşam Doyumu Toplam Puanı İle Ekonomik Durum Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi	100
Tablo 4.7.6. Genç Yetişkinlerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları	100
Tablo 4.7.7. Genç Yetişkinlerin Mezun Oldukları Lisenin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	101
Tablo 4.7.8. Genç Yetişkinlerin Yaşadıkları Yerin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre T- Testi Sonuçları.....	101
Tablo 4.7.9. Genç Yetişkinlerin Çalışma Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	102
Tablo 4.7.10. Genç Yetişkinlerin Kardeş Sayılarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	102

Tablo 4.7.11. Genç Yetişkinlerin Çocuğa Sahip Olma Durumunun Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre T- Testi Sonuçları	103
Tablo 4.7.12. Genç Yetişkinlerin Aile Yapılarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	103
Tablo 4.7.13. Genç Yetişkinlerin Ebeveynlerinin Medeni Durumunun Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları	104
Tablo 4.7.14. Genç Yetişkinlerin Yaşam Şeklinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	105
Tablo 4.7.15. Genç Yetişkinlerin Alışkanlıklarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Test Sonuçları.....	105

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı: Şeyma Kirişoğlu

Anabilim Dalı: Psikoloji

Programı: Uygulamalı Psikoloji

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Serap Leman BİLGİN

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans – Haziran 2016

GENÇ YETİŞKİNLERİN AİLE YAPILARI İLE BENLİK SAYGISI VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Araştırma, genç yetişkin bireylerin aile yapılarının, kişilerin benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerindeki etkisini belirleyebilmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 18-35 yaş aralığında olan genç yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Çalışmaya, 207 kadın ve 164 erkek olmak üzere toplam 371 kişi katılmıştır. Çalışmaya katılanlara ait demografik bilgileri öğrenmek için Sosyodemografik Bilgi Formu, aile yapılarını belirleyebilmek için Aile Yapısını Değerlendirme Aracı (AYDA), benlik saygısını ölçmek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve yaşam doyumu düzeyini belirleyebilmek amacıyla Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) kullanılmıştır. Çalışma verilerinin analizi için SPSS for Windows 17.00 programı kullanılmıştır.

Araştırmada bireylerin “Aile Yapısı” ile “Benlik Saygısı” ve “Yaşam Doyumu” arasındaki ilişkinin varlığı korelasyon analiziyle incelenmiştir. Değişkenler arası etkileşimin farklılığını belirleyebilmek için ANOVA ve t-testi kullanılmıştır. Bulgular kısmında, aile yapısı, benlik saygısı ve yaşam doyumu çeşitli sosyodemografik özelliklerle ilişkilendirilmiş ve bazı değişkenlerde anlamlı farklılık bulunmuştur. Aile yapısı ile benlik saygısı arasında tüm alt ölçeklerde anlamlı ilişki bulunurken; aile yapısı ile yaşam doyumu arasında tüm alt ölçeklerde de anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca benlik saygısı ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü ilişki olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Aile yapısı, benlik saygısı, yaşam doyumu

GENERAL INFORMATION

Name & Surname: Şeyma KİRİŞOĞLU

Department: Psychology

Programme: Applied Psychology

Supervisor: Prof. Dr. Serap Leman BİLGİN

Degree Awarded and Date: Master – June 2016

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY STRUCTURE AND SELF-ESTEEM AND LIFE SATISFACTION OF YOUNG ADULTS

ABSTRACT

This study aims to determine the family structure of young adults impacts on people's self-esteem and life satisfaction. Young adults who constitute the sample of the study age range 18-35. 207 women and 164 men, in total 371 people have been involved to this survey study. We have used the following forms “sociodemographic information form” in order to learn demographic information of survey respondents; “Family Structure Evaluation Tool” to define family structure; “Rosenberg Self-Esteem Scale” to measure self-esteem and “The Satisfaction with Life Scale” to define level of life satisfaction. SPSS Windows v17.00 program is used for analyzing survey data.

In this survey Absence of relationship between “Family Structure” with “Self-Esteem” and “Life Satisfaction” has been analysed via correlation method. ANOVA and t-test methodology have been used for defining relation differences between variables. In the Results section, family structure, self-esteem and life satisfaction associated with various demographic characteristic. It has been found that there are significant differences in some variables. It's found a significant relationship between self-esteem and family structure in all subscales; in addition there is a significant relationship between family structure and life satisfaction with in all subscales, too. It is also observed that there is positive relationship between self-esteem and life satisfaction.

Key words: Family structure, self-esteem, life satisfaction

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Toplumun en küçük birimi olan ailenin insan hayatındaki yeri ve önemi büyüktür. Kişilerin ruh ve beden sağlığı için gerekli ilgi, sevgi, şefkat ve bakımı bulabilecekleri en doğal ortam ailedir. Bireylerin yaşamdan doyum elde edebilme, işlevlerini etkili bir şekilde yerine getirme ve bulunduğu topluma uygun bir birey olarak yetişmesi öncelikle aile çevresi ile oluşmaktadır (Poyraz, 2007; Nirun, 1994).

Aile bireylerinden öğrenilen bilgiler, yaşamın ilk yıllarından itibaren atılan temeller, kurulan güvenli ilişkiler, kişilerin tüm hayatını şekillendirmektedir. Ailede bulunan bireylerin birbirleriyle olumlu ilişkiler içerisinde olması, anne-baba tutumlarının olumlu olması bireyde oluşacak temel güven duygusu ve çocuğun psikolojik gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır (Yörükoğlu, 2000).

Ailedeki anne-babamın eğitim düzeyi, kendini geliştirmeye istekli olması, sosyo-ekonomik durumları, aileye çevresinin göstermiş olduğu ilgi ve verdiği destek gibi konular ailedeki tutum ve davranışları büyük oranda etkilemektedir. Bu durum da aile üyelerinin kendi içlerinde ve çevreyle olan ilişkilerini belirlemede önemli yere sahiptir (Yörükoğlu, 1989).

Yapılan çeşitli araştırmalarda Türkiye’de, gençlerin en çok yakındıkları konular birkaç başlık altında toplanmıştır. Bu konular, anne-babaların baskıcı ve kötü tutumları, anlayışsız ve hoşgörüsüz olmaları, gençlerin çocuk yerine konması, ailesinin kararlarına katılmamasıdır (Yörükoğlu, 1989).

Tarihe baktığımızda farklı aile tiplerini görmek mümkündür. Farklı zamanlarda, farklı toplumlarda karşılaştığımız bu durum; geçmişte, olması gerekenden sapma olarak yorumlanırken günümüzde, aile yapısında bulunan alternatif sistemler olarak değerlendirilmektedir.

Benlik, kişiliğin öznel yanı, insanın kendi kişiliğine dair kanuların birleşimi, kişinin kendisini tanıma ve değerlendirme biçimi olarak ifade edilebilir. Benlik; içerisinde, kişinin neleri yapıp, neleri yapamayacağını, kendisinde bulunan güçlü ve zayıf yönlerin neler olduğuna dair soru ve cevapları barındırır. Kişi çevresiyle kuracağı olumlu ve samimi ilişkiler neticesinde onlardan alacağı geri bildirimler ile bu sorulara olmak istediği kişi gibi değil, olduğu gibi, gerçekçi bir bakış açısıyla cevap verebilir (Köknel, 1989).

Dusek, benliği; bireyin kendisi ile ilgili sahip olduğu, sosyal ortamlarda diğer insanlarla etkileşimi ile gelişerek bireyin davranış biçimini şekillendiren dinamik bir organizasyon olarak ifade etmektedir (Arıcak, 1995; Özmen, 2007).

Psikanalitik kuram benlik kavramını daha detaylı olarak ele almaktadır. Kurama göre benlik; id, ego ve süperegoyu içinde barındıran bir yapıdır (Öner, 1987; Özmen, 2007).

Benlik ve benlik saygısı kavramının çeşitli kuramcılar tarafından yapılmış pek çok farklı tanımı bulunmaktadır. Benlik kavramı, kişinin benliğini tanımlayan ancak değerlendirmeyen kavram olarak nitelendirilirken; benlik saygısı, benliği değerlendiren, kişinin benlikten duyduğu tatmini ifade eden kavram şeklinde tanımlanmaktadır. Kişinin kim olduğuyla ilgili sahip olduğu fikirlerin yanı sıra, sahip olduğu duygulara da vurgu yapılmakta, benlik saygısının değişime duyarlı olduğu kabul edilerek kişinin benliğini beğenme ve değerli bulma derecesi olarak tanımlanmaktadır (Adams, 1995; Özmen, 2007).

Benlik saygısı, kişinin yeterli ve yetersiz olduğu tüm yanlarını olduğu gibi algılamasıdır. Benlik saygısı, bireyin kendisinde bulunan güçlü yanlar sayesinde yaşam sorunları ile baş edip, onları kendine özgü şekilde çözmesini sağlarken, yetersiz yanlarını da kişiliğinin bir parçası olarak görmesini sağlayan sağlıklı bir tutumdur (Kılıççı, 1989).

Coopersmith (1967)'in tanımına göre benlik saygısı bireyin kendi benliğine karşı geliştirdiği olumlu bir tutumu ifade etmektedir. Kişinin güçlü ve güçsüz yönlerini tanıyarak onların bileşimini yapabilmesi önemlidir. Kişinin kendisini beğenmesi, güçlü ve yeterli olduğunu düşünmesi, önemsemesi, kendisine değer vermesi ön plandadır (Oğurlu, 2006).

Yaşam doyumu, kişinin sahip olduğu şeylerle, sahip olmak istediklerinin karşılaştırılması neticesinde elde edilen bir durumdur. Bu nedenle yaşam doyumunu, kişinin bireysel değerlendirmesi olarak da tanımlamak mümkündür.

Bu kavram ilk defa Neugarten ve diğer (1961) araştırmacılar tarafından ortaya atılmıştır. Yaşam doyumunu, bireyin umut ettikleri ile gerçeekte var olan Őeylerin karşılaştırılması ile sahip olunan sonucu belirtir. Başka bir ifadeyle tanımlayacak olursak, tam anlamıyla, doyum; kişinin tım istek ve arzularına sahip olmasıdır.

Araştırmalara bakıldığında benlik saygısının yaşam doyumunu tzerinde btyık bir yordayıcı etkisi olduğunu sbylemek mımktındır (Diener ve Diener, 1995; Leung ve Leung, 1992). Ancak yaşam doyumunu ile ilgili yapılan çalışmalar cinsiyet, ırk ve gelir dtyezinin kişinin yaşam doyumunu ve mutluluğunu neredeyse etkilemediğini gbystermiştir. Bunun yerine, kişisel eğilimler, yakın ilişkiler ve içinde yaşanılan klttr gibi değişkenlerin bireyin yaşam doyumunu tzerinde çok daha fazla etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Myers ve Diener, 1995).

Yaşam doyumunun kişinin genel olarak tım yaşantısını ve bu yaşantının çeşitli alt boyutlarını etkilediğini sbylemek mımktındır (Yoltaş, 2007; Yiğit, 2010). Yapılan alışmalar sonucunda hemen hemen tım klttrlerde (bireyci ve toplulukçu), benlik saygısının tutarlı ve gtyclt bir biçimde yaşam doyumunu tzerinde etkili olduğu, mutluluğu etkileyen psikolojik etkenler arasında önemli bir rol tstlendiği bulunmuştur (Campbell,1981; ivitci, 2007; Diener ve Diener, 1995; Dingiltepe, 2009; Leung ve Leung, 1992).

1.2. Problem Ctmlesi

Genç yetişkinlerin aile yapıları ile benlik saygısı ve yaşam doyumunu dtyezleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Alt Problemler

1. Genç yetişkinlerin demografik bilgileri nasıl bir dağılım gbystermektedir?
2. Genç yetişkinlerin yaşları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
3. Genç yetişkinlerin cinsiyetleri ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
4. Genç yetişkinlerin eğitim durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?

5. Genç yetişkinlerin medeni durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
6. Genç yetişkinlerin ekonomik durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
7. Genç yetişkinlerin ailesini oluşturan bireyler ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
8. Genç yetişkinlerin annelerinin eğitim düzeyi ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
9. Genç yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyi ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
10. Genç yetişkinlerin mezun olduğu lise türü ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
11. Genç yetişkinlerin yaşadıkları yer ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
12. Genç yetişkinlerin çalışma durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
13. Genç yetişkinlerin kardeş sayıları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
14. Genç yetişkinlerin çocuk sahibi olup olmamaları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
15. Genç yetişkinlerin ebeveynlerinin medeni durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
16. Genç yetişkinlerin yaşadıkları kişiler ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
17. Genç yetişkinlerin alışkanlıkları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
18. Genç yetişkinlerin benlik saygısı düzeyleri ile aile yapıları arasında ilişki bulunmakta mıdır?
19. Genç yetişkinlerin yaşam doyumu düzeyleri ile aile yapıları arasında ilişki bulunmakta mıdır?
20. Genç yetişkinlerin benlik saygıları ile yaşam doyumları arasında ilişki bulunmakta mıdır?
21. Genç yetişkinlerin yaşları ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?

22. Genç yetişkinlerin cinsiyetleri ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
23. Genç yetişkinlerin eğitimleri ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
24. Genç yetişkinlerin medeni durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
25. Genç yetişkinlerin ekonomik durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
26. Genç yetişkinlerin anne-babalarının eğitim düzeyi ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
27. Genç yetişkinlerin mezun olduğu lise türü ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
28. Genç yetişkinlerin yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri yer ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
29. Genç yetişkinlerin çalışma durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
30. Genç yetişkinlerin kardeş sayıları ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?
31. Genç yetişkinlerin çocuğa sahip olup olmama durumları ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
32. Genç yetişkinlerin aile yapısı (aile bireyleri) ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
33. Genç yetişkinlerin ebeveynlerinin medeni durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
34. Genç yetişkinlerin kiminle yaşadığı ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
35. Genç yetişkinlerin alışkanlıkları ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
36. Genç yetişkinlerin yaşları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
37. Genç yetişkinlerin cinsiyetleri ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
38. Genç yetişkinlerin eğitim durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?

39. Genç yetişkinlerin medeni durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
40. Genç yetişkinlerin ekonomik durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
41. Genç yetişkinlerin anne ve babalarının eğitim düzeyi ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
42. Genç yetişkinlerin mezun oldukları lise türü ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
43. Genç yetişkinlerin yaşadıkları yer ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
44. Genç yetişkinlerin çalışma durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
45. Genç yetişkinlerin kardeş sayıları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
46. Genç yetişkinlerin çocuğa sahip olup olmama durumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
47. Genç yetişkinlerin aile yapıları (aile bireyleri) ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
48. Genç yetişkinlerin ebeveynlerinin medeni durumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
49. Genç yetişkinlerin yaşam şekli ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?
50. Genç yetişkinlerin alışkanlıkları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı; 18-35 yaş aralığında olan genç yetişkin bireylerin aile yapılarının, kişilerin benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerindeki etkisini belirleyebilmektir.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

- I. Bireylerin kendilerine yöneltilen ölçeklerde yer alan maddelere gerçeği yansıtan cevaplar vereceği,
- II. Çalışma grubunun, yapılan çalışmada araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini sağlayacak büyüklükte olduğu,
- III. Veri toplama araçlarının, araştırmanın amacına ve konusuna uygun olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- I. Araştırma, Sosyodemografik Veri Formundan elde edilen bilgiler ve Aile Yapısını Değerlendirme Aracı (AYDA), Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)'nde yer alan maddeler ile sınırlıdır.
- II. Araştırmanın örneklemini oluşturan kişi sayısı nedeniyle, araştırmanın genellenebilirliğinin bu kapsamda ele alınması gerekmektedir.

1.7. Tanımlar

Aile Yapısı: Topluma uyum sağlamak amacıyla ve önceki kuşakların da fonksiyonu olarak hane halkının yaş, cinsiyet gibi özelliklerine göre belirlenen aile kompozisyonu (Kağıtçıbaşı, 1996; Hoopes, 1987; Zinn ve Eitzen, 1990; akt. Çavuşoğlu, 2007).

Benlik (Ego): Kişiliğin dışı yansımayan özel yanıdır; insanın kendini tanıma ve değerlendirme biçimi, kişiliğine ilişkin özelliklerin toplamıdır. Kişiliğin temel, özerk ve özgür katmanı olan benlik, bireye özgü farklılıkları ve özellikleri oluşturur (Özmen, 2007).

Benlik Saygısı: Benlik kavramını değerlendirerek kişinin benlikten duyulan tatminini anlatan bir kavramdır (Özmen, 2007; Adams, 1995).

Yaşam Doyumu: Yaşam doyumu kavramı, bir insanın beklentileriyle (ne istediği), elinde olanların (neye sahip olduğu) karşılaştırılması sonucu elde edilen durum veya sonuçtur (Özer ve Karabulut, 2003; Gündoğar ve ark., 2007).

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1. Ailenin Tarihsel Gelişimi ve Aile Tanımları

Aile kelimesinin kökeni, Latince’de “famulus” yani evcil köle anlamına dayanmaktadır. Tek bir efendiye bağlı olan kölelerin tümüne, ayrıca kandaş ve kayımların topluluğuna ise “familia” denmektedir (Hançerlioğlu, 1975; Güler ve Ulutak, 1992).

Aile, insan türünün belli bir şekilde üretilmeye devam edildiği, topluma kazandırılma sürecinin ilk ve etkili bir şekilde gerçekleştiği, cinsel ilişkilerin belirli bir şekilde düzenlendiği, aile üyeleri (eşler, anne-baba ve çocuklar) arasında güven veren, sıcak ilişkileri barındıran, içinde bulunulan toplumun ekonomik etkinliklerinden az ya da çok etkilenen toplumsal bir kurumdur (Ozankaya, 1979).

Toplumlara bakıldığında gelenek-görenek, düzen, kültürel yapı, dinsel tutum, yönetim gibi pek çok konuda farklılık gösterdikleri açıktır. Ancak tüm bu ayrılıklara rağmen aile kavramında ortak olduklarını söyleyebiliriz. Burada ortak olan nokta ailenin temel bireyleri; yani, bir kadın, bir erkek ve çocuk(lar)dır (Ryder, 1995).

Sosyal değişimler sonucunda aileler genellikle bir yerlere sürüklenmiş ve çekilmiştir. Ancak tüm bu değişikliklere rağmen ayakta kalmayı başarmıştır. Ayrıca şekil değiştirmesine rağmen gelişim göstererek toplumun en büyük, sabit unsuru olmaya devam etmiştir (Ryder, 1995).

Tarihin en eski çağlarından beri aile, insanın tek başına yetersiz olduğunu hissetmeye başladığı andan itibaren, iki farklı cinsin bir araya gelerek oluşturduğu kurumdur. Ailenin temelinde biyolojik ve psikolojik ihtiyaçları karşılama, üyeler arası eşitlik ile birçok konuda paylaşımının sağlanması bulunmaktadır. Yetişkinler açısından bakıldığında, temelinde mutluluk olan, yaşanılan zorluklar ve geçimsizlikler karşısında dayanışmanın ön planda olduğu bir nevi sığınma yeri

anlamına gelen aile, çocuklar açısından bakıldığında çeşitli deneyimlerin kazanıldığı, sosyal hayata katılabilmek için hazırlıkların yapıldığı bir ortam olarak değerlendirilebilir (Şentürk, 2006, Öztürk, 2009).

Ailenin ve aile üyelerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin çocuklar üzerinde çok önemli etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Çocuğun doğduğu andan itibaren ilk karşılaştığı ve sosyal ilişkilerini kurduğu kurum, toplumun en küçük yapısı olan ailesidir. Çocuk, ailesi sayesinde beslenme, bakım, korunma ve sevilme gibi birincil ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Ayrıca aile, çocuğun davranışlarını şekillendirmede ve gelişimi konusunda yol göstererek topluma ayak uyduran bir birey haline gelmesinde yardımcı olmaktadır (Dizman, 2003).

En temel insan grubu olarak aile, karı-koca, anne-baba, evli veya bekar çocuklar ile yakın akrabaların bir arada aynı çatı altında yaşamasıyla oluşur (Cerit, 2007).

Aralarında ilişki bulunan insanların, görevlerini yerine getirebilmek ve ilişkilerini yürütebilmek için kurup geliştirdikleri ya da hali hazırda kurulu olarak buldukları usullere “kurum” denmektedir. Toplumda bulunan temel sosyal kurumlara aile, din, devlet, ekonomi, politika örnek olarak gösterilebilir. Bu kurumlar içerisinde yer alan ailede kurallar kanunla konulmuş olup, aile üyeleri arasında resmi olmayan kurallar bulunmaktadır. Bu kurallar sadece aile üyeleri arasındaki, aile içi etkileşimi sağlamak için değil; toplumun işleyişinde, sosyal düzeni sağlamak için konulmuş kurallar da olabilmektedir (Lale, 2004).

Kınay, aileyi, var olduğu toplumda bir nevi tampon görevi üstlenerek, toplumda gerçekleşen değişikliklere, kendi yapısında ve işlevinde de değişiklik yaparak uyum sağlayan ve aile üyelerinin temel güvenlik ihtiyacını değişik biçimlerde karşılayan kurum olarak nitelendirmektedir (Genez Muluk, 2004).

Aile tanımı, bulunulan dönem, ırk ve etnik köken, toplumların gelişme düzeyi, kültürel norm ve değerlerden etkilenmektedir. Wamboldt ve Reiss (Wamboldt ve Reiss, 1991) tarihte aileyi tanımlamak için kullanılan üç farklı yaklaşım olduğundan bahsetmişlerdir. Bunlar; yapısal tanımlar, işlevsel tanımlar ve ilişki tanımlardır.

Yapısal tanımlamalar, temelde aileyi biçimlerine göre nitelendirmektedir. Yani kişiler bir arada yaşıyorsa, aralarında kan bağı veya yasal bir bağ varsa aile olarak kabul edilmektedir. Yapısal tanımlamaların çoğunda üvey aileler, manevi aileler, homoseksüel aileler gibi aile türleri göz ardı edilmektedir (Öz, 2008).

İşlevsel tanımlamalar, ailenin en az bir yetişkinden ya da gelişim, sosyalleştirme, yetiştirme, ekonomik ve duygusal destek gibi konularda belirli görevleri üstlenen bir ya da daha fazla kişiden oluştuğunu söylemektedir. Tanıma göre, çocuğun sorumluluğunu kabullenen sosyal birim üzerinde herhangi bir yapısal sınırlama bulunmamaktadır. İşlevsel tanımlamalara göre, bireyin aile olarak kabul görmesi için yapması gereken görevlerde problemler ortaya çıkabilmektedir. Segrin ve Flora (Segrin ve Flora, 2005), bazı çiftlerin çocuk sahibi olmamayı seçtiklerini ve bu durumda çocukları yetiştirme ve sosyalleştirme görevinin onları bir aile olarak tanımlamada yeterli olmayacağını söylemişlerdir (Öz, 2008).

İlişkisel tanımlamalar, bireyler arasındaki ilişkileri ve etkileşim sayesinde meydana gelen subjektif duyguları ön planda tutmaktadır. Bu tanımlamalara göre, bir grup insanı aile haline getiren şey görev ve sorumluluklarını belirli bir etkileşim sistemi çerçevesinde yerine getirmeleridir (Öz, 2008).

Aile toplumda bulunan tüm kurumlar gibi, bütünü tamamlayan, toplumsal düzenin bir parçasıdır. Toplum düzeninin tarih içerisinde köklü değişimlerden geçmesi sonucunda aile kurumu da bu değişikliklerden etkilenecek değişime uğramaktadır. Aile kavramı incelenirken, öncelikle tarihsel bir ürün olduğu göz önünde bulundurulmalı, bunun sonucunda ne gibi değişimlere uğradığı detaylı olarak incelenmelidir (Güler ve Ulutak, 1992).

2.2. Aile Türleri

Toplumun temel bir grubu olarak aile, ilk çağdaki en eski topluluklardan günümüzün sanayileşmiş toplumlarına kadar çoğu zaman toplumun temel bir grubu olarak görülmüştür. Aile, zaman içerisinde, içinde bulunulan zamanın koşullarına adapte olarak çeşitlenmiştir. Meydana gelen çeşitlilik, toplumdan topluma farklılık gösterdiği gibi, aynı toplum içerisinde, kendi aralarında da farklılık gösterebilmektedir. Aile dediğimiz sosyal kurum; çevre, akrabalık ve mülkiyet ilişkileri, otorite ölçütü gibi çeşitli değişkenlere göre şekillenmektedir (Cengiz, 1993; Lale, 2004).

Aile çeşitlerini oluşturan faktörleri dört ana grupta inceleyebiliriz:

- Hanede yaşayan kişi sayısına göre aile çeşitleri,

- Otoriteye göre aile çeşitleri,
- Evlilik şekillerine göre aile çeşitleri,
- Yerleşim yerlerine göre aile çeşitleri (Genez Muluk, 2004; Çakıcı, 2006).

2.2.1. Hanede Yaşayan Kişi Sayısına Göre Aile Çeşitleri

Bugüne kadar hane halkı ve aile kavramlarının bilim ve bilim dışı çevreleri tatmin edebilecek bir tanımını geliştirebilmek ve bu konuların önemini çok net bir şekilde birbirinden ayırabilmek mümkün olmamıştır. Herkesi tatmin edebilecek ve her duruma cevap verebilecek bir tanım yapma arzusunda olan bir kişinin böyle bir teşebbüsün meydana getirebileceği muhtemel zorlukların farkında olması gerekir. Bu yüzden bazı araştırmacılar, bu kavramların çok genel bir şekilde tanımlanmasının veya her toplum ya da kültür için ayrı ayrı olarak sınırlarının belirlenmesinin, başlı başına bilimsel olarak değerlendirilmesinin daha doğru olacağını savunmaktadırlar (Sayın, 1990; Bokhemier, 1997, Sönmez).

2.2.1.1. Geniş Aile (Büyük Aile)

Geniş aile yapısı, genel olarak geleneksel ya da köysel toplumlarda görülmektedir. Bu aile yapısında, çeşitli kuşaklar bir arada yaşar ve aynı geliri, aynı sofrayı paylaşmaktadır. Ataerkil bir özellik göstermektedir ve çoğunlukla baba soyuna dayanır. Ailede yaşayan üyelerin özelliklerine bakılarak geniş aile; dikey geniş aile ve yatay geniş aile olarak ikiye ayrılır. Dikey geniş ailede, baba-oğul-torun gibi üç kuşak bir arada yaşamaktadır. Yatay geniş ailede ise, bütün akrabalık ilişkilerinin yer aldığı anne-baba ve çocukların yanı sıra, büyükanne, büyükbaba, hala, teyze, amca, dayı gibi akrabalar bir arada yaşamaktadır (Öztürk, 2009).

Geniş aileler farklı kuşakların bir arada yaşadığı ve ortak mülkiyet özelliği taşıyan, bu kuşakların yatay, dikey ya da hem yatay hem de dikey olarak genişlemesi ile birden fazla evli çiftin bulunmasıyla karakterize, genellikle kalabalık ailelerdir (Öztürk, 2009).

Geniş ailelerde akrabalık bağları güçlüdür. Aynı zamanda gelenek ve göreneklere güçlü bir bağlılık söz konusudur. Ailede bulunan en yaşlı kişi söz sahibi ve ailenin reisidir. Toprağın mülkiyeti tek kişi üzerindedir ya da ortaklaşa mülkiyet özelliği vardır (Lale, 2004; Genez Muluk, 2004).

Geniş ailelerin gelişmiş özelliklerinin yanı sıra sınırlı yönleri de bulunmaktadır. Ailede bulunan bütün bireylerin ihtiyaçları, ortak gelir kaynağından karşılanmaktadır. Bu durum da bireylerin çalışma ve kendini geliştirme isteklerini kısıtlamaktadır. Edinilen gelir aile üyelerinin ihtiyaçları için birleştirildiğinden kişisel özgürlük ve girişimcilik kısıtlanmaktadır (Genez Muluk, 2004).

Ailede bulunan üyeler eğitim, meslek gibi konularda aile büyükleri tarafından kararlaştırılan seçimleri gerçekleştirdiğinden sosyal hareketlilikleri kısıtlanmaktadır. Sosyal ve coğrafi hareketlilik, ailelerin çoğunlukla tarıma dayalı bölgelerde yaşaması nedeniyle engellenmektedir. Aileye bağlılık ve sadakatin çok önemli olması nedeniyle, aile üyelerinin kişisel değerleri, aile değerlerine bağlı kalmaktadır (Genez Muluk, 2004).

Günümüzde kadının aile dışında, kamusal alanlarda yer alması, çocuğun üretim faaliyetinin asli unsuru olmaktan çıkması nedeniyle geniş ailelere daha az rastlanmaktadır. Bilinen geleneksel geniş aileler, birden fazla çekirdek aileyi içinde barındırması nedeniyle hem nicelik (bulunan üye sayısı), hem de nitelik (evin büyüklüğü) yönünden farklı bir boyuta sahiptir (Aile Değerleri, 2010).

2.2.1.2. Çekirdek Aile (Küçük Aile)

Endüstrinin gelişmesiyle birlikte tarım toplumundan endüstri toplumuna hızlı bir geçiş yaşanmıştır. Bunun sonucu olarak da nitelikli eleman ihtiyacı artmış ve aileler yaşadıkları bölgeleri değiştirerek sanayi kuruluşlarının bulunduğu bölgelere göç etmeye başlamışlardır. Böylelikle kentleşme ve yeni bir kent kültürünün oluşum temelleri atılmıştır. Kentsel yaşamda aileyi ayakta tutmak zor olduğu için, zamanla aileler yapısını ve fonksiyonlarını değiştirerek çekirdek aileye dönüşmüş ve bu aile yapısı yaygınlaşmaya başlamıştır.

Orta çağın sonlarına doğru, şehirlerde toplum bağlarının zayıflamaya başlamasıyla, batı toplumlarında çekirdek aile yapısı ön plana çıkmış ve bu toplumlara hakim olan aile tipi haline gelmiştir. Piyasaların geliştiği, endüstriyel-ticari ekonomik ilişkilerin yoğunlaştığı görülen şehirli toplumda “asli bağlar” dan kopma başlayarak sosyal hareketlilik öncelik kazanmıştır. Ataerkil ve anaerkil ilişkilerin, ailenin yenilenmesindeki rolü azalmış, onun yerine sosyal hareketliliği ön plana çıkaran ve bireyin hürriyetinin esas olduğu bir döneme geçilmiştir (Özguven, 2001; Bilgin,1998; Öztürk, 2009).

Yapılan araştırmalar, çekirdek aile yapısının gelişmesiyle birlikte geniş ailenin ortadan kalkmadığını, bunun aksine geçmiş dönemlerde de çekirdek ailenin geniş aile yapısı ile birlikte var olduğu sonucunu vermiştir (Aile Değerleri, 2010).

Çekirdek aileler, karı-koca ve evli olmayan çocuklardan oluşmaktadır. Aileyi oluşturan üye sayısı bakımından sınırlı olmasına karşın geniş aile nüfusuyla karşılaştırıldığında küçük bir sosyal gruptur (Cengiz, 1993).

Çekirdek ailelerin ortaya çıkmasında, kırsal kesimde meydana gelen nüfus artışıyla birlikte toprağın parçalanması, toplum yapısının geleneksel tarım toplumundan sanayi toplumu haline dönüşmesi, köyden kente göçün yaygınlaşmasıyla birlikte kentleşmenin artması ve bu nedenle aile bağlarının zayıflaması ve ailelerin bölünmesinin etkili olduğu söylenebilir (Cengiz, 1993).

Çekirdek ailelerde;

- Aile üyeleri akrabalarından bağımsız bir biçimde hareket edebilirler. Akrabalarına bağımlı değildirler ve yardım beklemezler.
- Konut seçimlerini kendi özgür iradelerine göre yaparlar.
- Eş seçimi konusunda kişiler kendi özgür iradeleri ile tercihlerini gerçekleştirebilir.
- Bu tip aile yapısında, akrabaların yapmış olduğu ahlak ve değer baskıları çok azdır (Cengiz, 1993).
- Genç çiftler, evlendikten sonra her iki tarafın ailesine de bağılı değildir. Karı-koca arasında eşitlik esastır.
- Aile üyeleri herhangi bir sorunla karşılaştığında, karı-koca ve belirli yaşa gelmiş çocuklarıyla bir araya toplanarak karar verir (Güler ve Ulutak, 1992).

2.2.1.3. Geçiş Ailesi

Geçiş ailesini, şekil itibari ile bakıldığında “geniş aile” ile “çekirdek aile” arasında bulunan bir ara şekil olarak tanımlayamayız. Geçiş ailesi, geleneksel geniş aile ve çekirdek aileye benzemesine rağmen, kendi çerçevesinde oluşturduğu yeni sosyal ve ekonomik ilişkilerin yanı sıra, toplumla sürdürdüğü ilişkiler konusunda yeni ve farklı fonksiyonlara sahip bir aile tipi olarak tanımlanabilir (Bilgin, 1991; Öztürk, 2009).

Yapılan araştırmalar Türkiye’de geçiş ailesine çok sık rastlandığını göstermektedir. Bu aile yapısı toprağa bağlı üretimden, endüstrileşmiş üretime geçişin başladığı ve hızla gelişme gösteren toplumlarda görülmektedir. Geçiş ailesine, gecekondular ailesi demek de mümkündür. Çünkü bu aileler, çeşitli nedenlerden dolayı yaşadıkları tarım bölgelerini bırakıp, endüstri merkezlerine göç etmiş ve bu g sonucu çekirdek aile şeklinde, maddi yetersizlikler nedeniyle kenar semtlerde ve gecekondularda yaşamaya başlamışlardır (Bilgin, 1998; Genez Muluk, 2004).

Geçiş aileleri yapı olarak bakıldığında çekirdek aileye benzese de duygu ve düşüncelerinde, değer yargılarında, aile içi etkileşimlerinde geniş aile kurallarını uygulamaktadır. G etmeleri nedeniyle yalnızdırlar ve geleneklerini sürdürerek kapalı bir grup oluştururlar (Bilgin, 1998; Genez Muluk, 2004).

Geçiş ailelerinde, ailenin küçük yeleri çevreye daha kolay uyum sağlayabildiği ve dış ortamlarla kısa sürede btnleşebildiği için ailede bulunan en büyük kişi, en fazla zorluk çeken kişi olarak görülmektedir. Bu kişilerde kendilerini dışlanmış ve geride kalmış gibi hissetme, aynı zamanda otoriteyi kaybetme endişesi olduğu görülmektedir (Bilgin, 1998; Genez Muluk, 2004).

2.2.1.4. Çözülen Aile

Çözülen aile, endstrileşmekte olan modern toplumlarda ailenin yok olduğunu savunanların ortaya atmış olduğu bir kavramdır. Sosyolog olan Ogburn’un incelemelerine göre bu aile tipinde, ailenin tek ve en önemli fonksiyonu; karı-koca ilişkilerini çok zayıf bir şekilde düzenliyor olmasıdır (Lale, 2004).

2.2.1.5. Parçalanmış Aile

Parçalanmış aile denildiğinde, çocukların aileden ayrılması, anne ya da babanın uzun seyahatleri, karı-kocanın boşanması ya da ayrı yaşamaları veya ölüm durumları gibi ailenin genel yapısında bir değişmenin olduğu anlaşılır (ztrk, 2009; Bulut, 1990).

Parçalanmış ailelerde, çekirdek aile üyelerinden birinin (rneğin kocanın) sonradan yok olması görülmektedir (Lale, 2004). Parçalanmış aile, sadece ailenin

olmadığı anlamı taşımaz. Anne ya da babadan birinin evde olması söz konusudur ve çocuklar da hayatlarını bu kişiyle sürdürürler (Özağı, 2007; Öztürk, 2009).

Aile içindeki ilişkilerin sürekli farklılık göstermesi nedeniyle, çocukların davranışlarında da farklılıklar görülebilmektedir. Boşanmanın yaşanması veya ekonomik durumun değişmesi gibi etkenler nedeniyle çocuğun gelişimi de etkilenmektedir. Bilişsel gelişim, kişisel ve duygusal gelişim, etik davranışlar aile içi olaylarla şekillenmekte ve çocuğun boşanma öncesi ve sonrası davranışlarını etkilemektedir (Bukatko ve Daehler, 2004).

Parçalanmış veya eksik aileye sahip çocuklarda çeşitli problemler ortaya çıkabilir. Bunlar; depresyon, kaygı, fobiler ve uyku bozuklukları olabilir. Boşanma sonucunda çoğu çocuk annesiyle birlikte yaşasa da, anne-çocuk arasındaki ilişkinin kalitesinde de ciddi düşüş görülmektedir (Öztürk, 2009; Feldman, 2004).

2.2.2. Otoriteye Göre Aile Çeşitleri

Otoriteye göre aile çeşitleri, anaerkil aile ve ataerkil aile olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

2.2.2.1. Anaerkil Aile

Anaerkil aile yapısına özellikle ilkel toplumların ikinci kademesinde rastlanmaktadır. Bu aşama ilkel toplumların ekonomisinin tarıma dayalı olduğu ve göçebe hayattan yerleşik hayata geçişin yaşandığı aşamadır (Cengiz, 1993).

Yapılan çeşitli bilimsel araştırmalar sonucunda, ilkel yaşantının olduğu dönemlerde küme halinde evlenmelerin bulunduğu ve bu sebeple dünyaya gelen çocukların sadece annelerinin kesin olarak bilinebildiği sonucuna varılmıştır. Bu da ilkel topluluklarda, kadının daha çok söz sahibi olduğunu ve klanın atası olduğunu göstermektedir. Kadının iş payı, avcılık ve toplayıcılığın geçim için zorunlu olduğu bu dönemlerde, geçinmeyi sağlamada daha büyük önem arz etmekte ve anaerkil aile düzeninin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Lale, 2004).

Kadın, çocuk doğurmasının yanı sıra, bebeğinin bakımını üstlenmekte ve onu soğuğa ve sığağa, aynı zamanda yırtıcı hayvanlara karşı korumakta, beslenmesinden barınmasına kadar tüm ihtiyaçlarını, erkeğin avcılık yapmak için oturma yerinden uzakta olması nedeniyle tek başına yapmaktadır. Tüm bunlar da kadının ev içerisinde

daha fazla söz sahibi olmasını sağlamış ve karar verme yetkinliğini arttırmıştır (Ozankaya, 1991; Öztürk, 2009).

Anaerkil aile yapısında, miras yöntemi, anneden kıza geçme şeklindedir. Ayrılık durumunda da evi terk etmesi gereken erkek olmaktadır (Ozankaya, 1991; Öztürk, 2009).

Kadın ve erkeğin aynı haklara sahip, fakat kadının statüsünün daha yüksek olduğu bu aile yapısında evlenme şekli poliandridir. Yani kadın, aynı anda birden çok erkekle evlilik gerçekleştirebilir.

Annenin kız ve erkek kardeşleri, çocukları ve diğer akrabalar aynı evde, birarada yaşamaktadır. Annenin babadan daha çok söz sahibi olması nedeniyle baba otoritesinden söz edilemez. Akrabalık annenin soyundan gelmekte ve evin reisi olarak annenin erkek kardeşi yani çocukların dayısı görülmektedir. Aynı şekilde baba da, kendi annesinin evinde kız kardeşlerinin çocuklarına babalık yapmaktadır (Ozankaya, 1977; Lale, 2004).

Kadına şimdiye kadar hiç görülmemiş bir toplumsal önem kazandıran anaerkil aile yapısına, destan ve mitlerde rastlanmakta; perilerin, Tanrıların, falcıların kadın olduğu görülmektedir (Güler ve Ulutak, 1992). Ayrıca Doğu Afrika'da, Kuzey Amerika'da, Kanada yerlilerinde ve Eskimolar'da bu aile yapısının olduğu görülmüştür (Cengiz, 1993).

2.2.2.2. Ataerkil/Babaerkil Aile

Avcılık ve toplayıcılık döneminin bitip tarıma dayalı üretim ve çobanlık ortaya çıkınca; bakır, demir, bronz bulunarak bunlardan çeşitli araç-gereç ve silahlar yapılmaya başlanınca kadına ait görevlerin önemi ikinci sıraya düşmüştür. Erkek ise değerli hale gelmiştir (Lale, 2004).

Ataerkil aile, kent tipi topluluklarda, baba otoritesinin sonsuz ve mutlak hakim olduğu aile yapısıdır (Lale, 2004). Akrabalık ilişkileri baba soyuna dayalıdır. Aile içi ilişkilerde kadın-erkek eşitliği yerine, erkeğin kadına hakim olduğu görülmektedir. Eş seçimine aile karar verir ve genç yaşta evlilikler görülür (Öztürk, 2009; Timur,1972; Erol,1992).

En yaşlı erkeğin aileye hakim olduğu baba ailesinde, ailenin nerede yaşayacağını yanı sıra aile üyelerinin gelirlerini nasıl sağlayacakları, çocuklara

kimin, nasıl bakacağı konusundaki kararlar bu kişi tarafından verilmektedir (Cengiz, 1993).

Babaerkil ailede anne-baba birlikte oturur ve kadının belli bir statüsü bulunmaktadır. Hem anne hem baba olmak üzere iki taraftan miras alınabilmektedir (Cengiz, 1993).

2.2.3. Evlilik Şekillerine Göre Aile Çeşitleri

Evlilik şekillerine göre aile çeşitleri, monogami (tek eşlilik) ve poligami (çok eşlilik) olmak üzere ikiye ayrılır.

2.2.3.1. Monogami (Tek Eşlilik)

Demokratik bir aile şekli olan monogami, erkeğin bir kadınla, kadının da bir erkekle evlenmesiyle oluşur. Tarihi bakımdan incelendiğinde, ilkel topluluklarda da monogami tarzı evlilikler olduğu görülmektedir. Bu evliliklerde her iki tarafın görevleri, hukuk temelli olarak yasalarla belirlenmiştir. Günümüzde de genel olarak görülen ve egemen olan evlilik şekli monogamidir (Yamanlar, 1998; Lale, 2004; Nirun, 1994; Genez Muluk, 2004).

Monogami tipi evliliklerde eşin seçildiği gruba göre farklı aile şekilleri bulunmaktadır. Bunlar, endogami ve egzogami olmak üzere ikiye ayrılır.

- Endogami (İç Evlilik): Evlenecek olan kişiler, eşlerini içinde buldukları topluluktan seçmektedir. (Hindistan'daki kast sistemi buna örnek olarak verilebilir.)
- Egzogami (Dış Evlilik): Kişilerin akrabalık ilişkisi bulunan kişilerle evlenmesi yasaklanmıştır. Dışarıdan biriyle evlilik gerçekleştirmek esasına dayanır (Benokraitis, 2005; Öztürk, 2009).

2.2.3.2. Poligami (Çok Eşlilik)

Çeşitli sosyal şartlar altında (savaş vb.) toplumların kadın erkek nüfusu dengesinde zaman zaman bozulmalar görülmektedir. Bunun sonucu olarak da genel ve asıl olarak görülen tek eşlilik ilkesi bozularak, toplumsal düzenin sağlanabilmesi

ve devam edebilmesi için çok eşlilik ilkesi ortaya çıkmaktadır (Aydın, 1997; Lale, 2004).

Çok eşle evlilik (poligami) bir kadının ya da bir erkeğin aynı anda birden fazla eşle evli olması anlamına gelmektedir (Öztürk, 2009). Poligami, büyük ailenin bulunduğu yerlerde görülmektedir. Ekonomik yönden elverişli olması nedeniyle eş seçimini ailenin en yaşlı kişinin yapma olasılığı artmaktadır. Bu tarz evliliklerde, evlilik ekonomik bir alış-veriş olarak görülmekte ve boşanmalar azalmaktadır (Bottomore, 1997; Lale, 2004).

Poligami, kabile ve aşiretlerin yağma yoluyla elde ettikleri kadınların fazlalığı ile ortaya çıkmış ve zamanla erkeğin erkek çocuk sahibi olma isteği, kadınların iş gücünden yararlanma düşüncesi, toplumsal saygınlığı sürdürme isteği gibi nedenlerle çeşitli toplumlarda görülmeye devam etmiştir (Öztürk, 2009; Nirun,1994; Könezoglu, 2006; Benokraitis, 2005).

Poligami aileler, polijini ve poliandri olarak iki şekilde görülür.

- Polijini: Bir erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi demektir. Çok sık rastlanan bir evlenme şeklidir.

Savaş sonrası erkek nüfusunun azaldığı dönemlerde, erkeklerdeki ölüm oranı kadınlardan daha yüksek olmaya başlamış, evlenme ağır ekonomik şartlara bağlı olmuş, evlenmemiş erkek nüfusuna oranla daha fazla kadın nüfusu ortaya çıkmıştır. Bu nedenlerden dolayı polijini tarzı evlilikler gündeme gelmiştir (Bottomore, 1997; Lale, 2004).

Çok eşle evli olma, erkek için aşırı libidonun tatmini değil, bir statü göstergesi olarak kabul ediliyordu. Bunun yanı sıra, kadın için de ilkel ve geleneksel tarzda yaşayan topluluklarda aşağılayıcı bir işlem olarak görülmüyor, hatta kadınlar diğer eşleri, işlerine yardımcı olarak nitelendiriyordu. Çoğunlukla kadının toplumsal statüsünün düşük olduğu toplumlarda görülen polijini tarzı evliliklerde, erkek, yoksul kadınları koruması altına alarak statüsünü ve saygınlığını arttırdığını düşünmektedir (Tezcan; 1995; Lale, 2004).

- Poliandri: Bir kadının birden fazla eşle evlenmesi ile ortaya çıkan aile tipidir. Bu tarz ailelerde çocuk sayısı az olacağından nüfus bakımından daha az kişiye sahiptir (Cengiz, 1993).

Poliandride kadının kocaları kardeş ise hepsi bir arada oturmaktadır. Kadın, belirli aralıklarla eşlerini ziyaret ederek her biriyle belirli süre birlikte yaşamaktadır.

Çok erkek ile evlenme, aile türleri arasında ender görülen bir uygulamadır. Yapılan araştırmalarda çok az sayıda örneğine rastlanmıştır ve geçici bir uygulama olduğu görülmüştür. Küçükken kız çocuklarının öldürülmesi ve ekonomik şartlarda görülen bazı zorlukların bu tarz evlilikleri desteklediği düşünülmektedir (Lale, 2004).

2.2.4. Yerleşim Yerlerine Göre Aile Çeşitleri

Türkiye’de yerleşim yeri ölçüsüne göre farklı yapı ve özelliklere sahip aile türleri bulunmaktadır. Bunlar; köy/kasaba ailesi, gecekondu ailesi ve kent ailesi olmak üzere üçe ayrılır.

2.2.4.1. Köy/Kasaba Ailesi

Köy ailesi, anne-baba, evlenmemiş çocuklar ile torunların bir arada, aynı çatı altında oturmalarıyla oluşan, kendi kendine yeten, küçük toprak işleyen bir aileyi ifade etmektedir (Taylan, 2003).

Genel olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşan köy aileleri, sıklıkla hem üretim hem de tüketim yapan bir aile olma özelliği göstermektedir. Ailenin ihtiyaçları genellikle aile içerisinde karşılanmaktadır. Tüketim kalıplarının çoğunlukla kendi ürettikleri ile sınırlı olması nedeniyle tüketim çok değişkenlik göstermez (Öztürk, 2009).

Köy ailelerinde, baba, ailenin karar verme yetkilisi ve başkanı olarak görülmektedir. Evlenecek çocukların eş seçiminde anne-baba söz sahibidir. Özellikle kız çocuklarının evlenme yaşı çok küçüktür. Şehirde yaşayanlara göre daha erken yaşta evlenme nedeniyle daha fazla sayıda çocuk sahibi olunmaktadır. Aynı zamanda yeni evlenen çiftlerin genellikle erkeğin babasının evinde oturması nedeniyle genellikle kalabalık aileler görülmektedir.

Köy ailelerinde erkeğin fiziksel gücüne daha fazla ihtiyaç duyulması, erkek çocuklara daha fazla ayrıcalık tanınmasına ve kız çocukların az da olsa ihmal edilmesine neden olmaktadır. Kız çocuklarının mirastan faydalanmaları, erkek çocuklara göre çok daha azdır.

Bu tip ailelerde, duygusallık, romantizm gibi konularda çok fazla beklentiye yer olmaması nedeniyle boşanma olaylarına çok az rastlanmaktadır.

Kasaba ailelerinde, evlenmeler genellikle denk ekonomiye sahip taraflar arasında gerçekleştirilmektedir. Resmi nikahın yeterli olmadığı düşünüldüğünden, hem resmi nikah, hem de dini nikah yapılmaktadır.

Kasaba aileleri hem köy hem de kent yerleşiminden etkilendiği için bir aracı merkez olma özelliği taşımaktadır. Kasabalar, çevre köyler için bir pazar merkezi niteliğinde değil, aynı zamanda onlara her türlü hizmeti sunma konusunda bir köprü görevi de üstlenmektedir. Kasaba tipi ailelerde geleneksellikten kısmen uzaklaşmaya başlanmış ve babanın, geleceğinin güvencesi olarak gördüğü oğluna duyduğu güven azalmıştır (Cengiz, 1993).

2.2.4.2. Gecekondü Ailesi

Gecekondü ailesi, edüstrileşme ve kentleşmenin sonucunda kırdan kente doğru olan göçler neticesinde ortaya çıkmıştır. İnsanlar şehrin kenar semtlerine yerleşerek gecekondu ailelerinde yaşamaya başlamışlar ve bu aile tipi adını bu şekilde almıştır (Cengiz, 1993).

Bu yapıdaki ailelerde evlenme yaşı, kırsal ailenin biraz üstündedir. Dini nikah yerine resmi nikah artmış gibi görünse de dini kurallara bağlılık devam etmektedir.

Gecekondü ailelerinde, akrabalarla para ve hizmet alışverişinde bulunma kırsal kesimde yaşadıkları döneme göre azalmıştır. Bunun sonucu olarak da akrabalık ilişkileri ciddi anlamda bozulma göstermiştir (Şentürk, 2006).

Gecekondü ailesi, köy ailesinden kent ailesine geçişte tampon aile konumundadır denebilir. Aileler çekirdek aile şeklinde kurulmalarına rağmen tam anlamıyla çekirdek aile özelliği göstermez. Köyden yardım almaları ve köye yardım sağlamaları nedeniyle köy ailesi özelliği taşımaktadırlar. Bunun yanı sıra, kent ailesiyle de yakın ilişki içinde olduklarından, kent ailesi özelliklerini de barındırmaktadırlar. Ailenin toplumsal çevresi genişleme göstermektedir.

Bu aile tipinde kadın ve çocuklar geleneksel geniş aileye göre daha özgür şekilde yaşamalarına rağmen, güçlü baba otorisinden söz etmek mümkündür. Çocuklar için gelişmiş eğitim olanakları bulunmaktadır. Bu nedenle, aileler, köyleriyle bağlarını koparmadıkları gibi köyelerine dönmeyi de istemezler (Cengiz, 1993).

2.2.4.3. Kent Ailesi

Kent ailesi; tarımdan tamamen uzaklaşarak, işçi, bürokrat veya küçük ya da büyük serbest meslek sahiplerinin oluşturduğu bir aile tipidir. Kent ailesinin işlevlerine baktığımızda, köy ve kasaba ailesine göre az olduğunu söylemek mümkündür. Bu tip aileler, üreme ve çoğalma ile nesillerini devam ettirme ile psikolojik doyumlarını sağlama ve çocuklarını sosyalizasyon sürecinde sosyal çevreye hazırlama işlevlerini benimsemişlerdir. Çeşitli konularda karar verme ve ev içi otoritede eşler eşit söz hakkına sahip gibi görünürler de, bu durum daha çok eğitim seviyesi yüksek, sosyal ve ekonomik açıdan rahat ailelerde daha sık gözlenmektedir. Çocuk yapma ve boşanma gibi konularda, eşler kendi aralarında karar verirler (Taylan, 2003; Öztürk, 2009).

Anne-baba ve evlenmemiş çocukların oluşturduğu kentsel ailede, baba ailenin yetkili kişisi konumundadır. Evlenme yaşı köy ve kasaba ailesine göre artış göstermektedir. Eş seçimi aile kontrolünden çıkarak daha özgür ve akılcı hale gelmiştir. Başlık geleneği yok denecek kadar az sıklıkta görülmektedir (Cengiz, 1993).

Köy ailesinde, aile üyelerinin çalıştığı mekan ile yaşadıkları mekan aynı yerde bulunurken, kent ailesinde çalışılan mekan ile ailenin oturduğu mekan birbirinden ayrılmıştır. Ekonomik etkinlikler daha rasyonel bir hal almıştır. Aileyi geçindiren iş münasebetleri değişmiş, bunun sonucu olarak da kent ailesi saf bir tüketim toplumu haline gelmiştir (Özensel; 1992; Öztürk, 2009).

Kent tipi ailede, akrabalık ilişkileri kuvvetli değildir. Evlenmelerde ailenin etkisinin iyice azalması nedeniyle miras bölünmesi ya da başkasma gitmesi gibi endişeler ortadan kalkmıştır. Eğitim ve öğretim konusu, farklı kurum ve kuruluşlar ile karmaşık toplumsal çevre tarafından sağlanmaktadır (Özensel; 1992; Öztürk, 2009).

2.3. Aile Modelleri

Yaptığı çalışmalar sonucunda Kağıtçıbaşı (Kağıtçıbaşı, 2000), dört farklı aile modeli olduğunu ve çocuğun da dört ayrı modelde yetiştiğini belirtmiştir. Bu modeller;

- Genel model,

- Karşılıklı bağımlılık modeli,
- Bağımsızlık modeli,
- Karşılıklı duygusal bağımlılık modelidir.

2.3.1. Genel Model

Genel model, aileyi hem sosyal hem de psikolojik yönleriyle incelemektedir. Kağıtçıbaşı tarafından oluşturulan bu modelde, benlik ailenin içine; aile de sosyo-ekonomik ve kültürel çevre içerisine oturtulmaktadır. Ailenin psikolojik özellikleri etkileşim ve sosyalleşmeyi içeren aile sistemi açısından incelenirken, sosyal özellikleri aile yapısı açısından ele alınmaktadır. Genel modelde ailenin içinde bulunduğu koşullar ve ailenin kültürel yapısına öncelik verilmektedir. Dinamik ve etkileşimsel olan genel modelde, karşılıklı nedensel ilişkiler ve doğrudan nedensel yolların yanı sıra geri iletimin olması da ön plandadır (Kağıtçıbaşı, 2000; Genez Muluk; 2004).

2.3.2. Karşılıklı Bağımlılık Modeli

Karşılıklı bağımlılık modeli, çekirdek aile yapısında olup, geniş aile işlevine sahiptir. Ataerkil aile yapısının görüldüğü, sıkı bağların esas olduğu, geleneksel ve kırsal bölgelerde, tarımla uğraşan sanayi öncesi toplumlarda, düşük refah düzeyli ailelerde oluşan bir aile modelidir. Aile üyeleri ve kişiler arası ilişkilerde, duygusal ve maddi boyutlarda bağımlılık vardır. Aile üyelerinin diğer akrabalarla karşılıklı bağımlılık içerisinde olduğu görülür. Kuşaklararası devam eden bağımlılık, öncelikle çocuğun anne-babaya bağımlılığı, sonra ise anne-babanın çocuğa bağımlılığı şeklinde yön değiştirmektedir (Kağıtçıbaşı; 2000; Genez Muluk, 2004).

2.3.3. Bağımsızlık Modeli

Yüksek refah düzeyine sahip, kentleşme ve sanayide iyi konumda olan teknoloji toplumlarında görülen bu modelde bireycilik egemendir. Aile, hem diğer ailelerden bağımsız, hem de aile üyeleri birbirinden bağımsız durumdadır. Duygusal ve maddi yönde olan kaynak yatırımı anne-baba yerine sadece çocuğa yönelmiş

durumdadır. Anne-babalar daha demokratik bir tutum içerisindedir. Çocuk yetiştirme konusunda çevreden gelen denetim azalmıştır ve kadının ailedeki ve toplumdaki statüsünün yükselmesi nedeniyle doğurganlık oranı azalmıştır (Kağıtçıbaşı; 2000; Genez Muluk, 2004).

2.3.4. Karşılıklı Duygusal Bağlılık Modeli

Bağlılık kültürüne sahip, gelişmiş olan ve kentleşmiş bölgelerde daha sık görülen bir aile modelidir. Bu aile modelinde maddi alanda hem bireyde hem de ailede bağımsızlık görülürken, duygusal alanda karşılıklı bağlılık vardır. Genç yetişkinlerin duygusal yatırımlarını hem anne-babalarına hem de çocuklarına yöneltmeleri, kuşaklararası duygusal bağlılığın devam etmesinin bir sonucudur. Çocuk dünyaya getirmek, ekonomik bir yarar sağlama yerine, sadece psikolojik doyum sağlama amacı taşımaktadır. Anne-babanın maddi desteğe olan ihtiyacının azalması nedeniyle maddi kaynaklar çocuğa yönelik durumdadır (Kağıtçıbaşı; 2000; Genez Muluk, 2004).

2.4. Aile Yapısı

Aile sistemi kuramcıları, ailede bulunan her üyenin birbiriyle ilişkili olduğunu ve bir sistemin bulunduğunu; bu sistemin de belli bir denge içerisinde ve görünmeyen kurallarla yürüdüğünü savunmaktadırlar (Erol A. ve ark., 2002).

Aile, bireyin kişilik oluşumunda ve toplumsallaşma yolunda önemli bir faktör olup, toplumun sosyo-kültürel özelliklerini de bireye aktarmaktadır. Bunun sonucunda da bireyin davranışlarını etkileyen bir sosyal ortam özelliği elde etmektedir. Kişisel sorunlarıyla ilgili kararlarını bile bireysel şekilde alamayan bireyler, güvendikleri ve inandıkları kişilerin varlığına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle, böyle durumlarda, kişilerin kararlarını etkileyen kişilerin öncelikle aileleri olduğu söylenebilir (Çerik, 2002).

Hemen hemen her toplumda ve kültürde aile, bir kurum olarak varlığını sürdürmektedir. Ailenin yeri doldurulamaz bir olgu olduğu, birey ve toplum için önemi, pek çok kişi, sosyal bilimci ve hükümet tarafından kabul edilmiştir (Topaç, 1994). Tarih içerisinde, toplumdan topluma farklı anlamlar ifade eden aile olgusu yine de çeşitli gelişimsel olayların meydana geldiği sosyal bir birimi ifade

etmektedir. Aile kavramının ayırt edici bir şekilde kalıcı olduğunu belirten, bireylerin birbirine olan güçlü bağılıkları ve uzun yıllar süren sadakatleridir (Gülerce, 1996).

Ailenin, sistemli bir biçimde ele alınarak çözümlenmesi çabaları psikoloji, sosyoloji, sosyal psikoloji ve antropoloji gibi çeşitli bilim dalları tarafından yapılmıştır. Yapılan çalışmalarda sosyologlar ve sosyal psikologlar ailenin yapısı ve işlevleri ile ilgili kuramlar geliştirerek, küçük gruplarda etkili olan ilkelerin ailelere ne kadar uygulanabileceğini araştırırken; antropologlar ise ailelerdeki kültürlerarası farklılıklarla ilgilenmişlerdir. (Öner ve Usluer, 1990; Yalçınkaya, 1990; Torun, 1995).

Anne-baba ve çocuk ilişkileri üzerine yapılan çalışmalar, aile içindeki etkileşimin, ailenin kültürel yapı ve değerlerinin yanı sıra sosyo-ekonomik nedenlerle de değişiklik gösterdiği sonucunu vermektedir (Ertuğ Tokar, 2008).

Aile yapılarının, ailede bulunan bireylerin birbirleri ile olan ilişkisi ve iletişimi üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Ayrıca aile yapısı, ebeveynlerin (anne ve babanın) tutum ve davranışlarına yön vererek çocukların aile içerisindeki pozisyonunu da belirlemektedir (Kulaksızoğlu, 1998).

Literatüre baktığımızda anne-baba tutumlarına ilişkin pek çok sınıflandırma bulunmaktadır. Yaptığı çalışmalar sonucunda Yavuzer, anne-baba tutumlarını “aşırı baskıcı tutum”, “otoriter tutum”, “güven verici tutum” ve “hoşgörülü (demokratik) tutum” olmak üzere dört başlık altında toplamıştır (Yavuzer, 1988).

ABD’de yapılan çalışmalarda, alt sosyo-ekonomik seviyedeki ailelerin çocukları ile olan ilişkisinin katı ve otoriteye dayalı olduğu görülmüştür. Bu ailelerde çocuk, ebeveynin kızgınlığını ifade etmesinden ve otoritesinden korkmaktadır. Ebeveyn, yanlış davranışı sonucunda çocuğu şiddetli bir şekilde cezalandırmakta ve nadiren çocuğunu methetmektedir. Buna karşılık orta sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerde, ebeveynler çocuklarına daha açık, esnek ve eşitlik ilkesine göre davranmaktadır. Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi arttıkça, ergenin aileye duyduğu güven de artmaktadır (Kulaksızoğlu, 1998).

Anne-baba tutumlarının gençlerin davranışlarına olan etkisi araştırılmış ve sonuç olarak, gençlerin ailelerinin göstermiş olduğu tutumları genellikle, “otoriter”, “hoşgörülü (demokratik)” ve “serbest bırakıcı” olarak ifade ettiği görülmüştür (Çerik, 2002).

Yapmış olduğu bir çalışmasında Akbağ, algılanan anne-baba tutumlarının gençlerin uyum düzeylerine olan etkisini araştırmış ve demokratik ortamda yetişen

gençlerin, bireysel ve sosyal uyumlarının yüksek olduğu; otoriter ortamda yetişen gençlerin ise uyum düzeylerinin düşük olduğu sonucunu bulmuştur (Akbağ, 1994).

Anne-babaların göstermiş oldukları, ilgisiz (serbest bırakıcı), otoriter ve demokratik tutumların, kişinin kendisini gerçekleştirmesi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Demokratik tutum, kendini gerçekleştirmeyi olumlu yönde etkilerken, otoriter tutum ise olumsuz yönde etkilemektedir (Kuzgun, 1973).

Ailelerin göstermiş oldukları davranış tarzlarının, bireyin kişiliğini; cesaretli, ürkek, çekingen olma yönünde etkilediği görülmektedir. Yapılan bir çalışmada, “demokratik tutum” sergileyen bir aile ortamında yetişen kişilerin “başarılı yönetici” olabileceği konusunda bir eğilimin olduğu yönünde bulgular elde edilmiştir. Bu çalışma, aynı zamanda çekingen davranışlar gösteren yöneticilerin, “otoriter tutum” sergileyen ailelerde yetiştiklerini ve bugünkü ürkekliklerinin altında, yetişme dönemlerinde gördükleri baskıcı davranışların etkili olduğunu göstermiştir (Türkel, 1992).

Geleneksel aile yapımıza göre, çocukların anne-babalarının isteklerini soru sormadan kabullen bireyler olarak yetiştikleri, bu şekilde yetişen bireylerin ise, ileride girişimci duygulardan yoksun olacağı görüşü savunulmaktadır. Geleneksel aile yapımızda görülen anne-baba ve çocuklar arasındaki iletişim azlığı ve kopukluğunun, aile bireylerinin birbirini anlaması konusunda da zorluğa yol açtığı söylenebilir (Kulaksızoğlu, 1998).

Ataerki aile düzeni içerisinde genellikle çocuklara düşüncelerini serbestçe ifade etme imkanı tanınmamaktadır. Kendisine söz hakkı verilmeyen çocuğun, kendisinin değersiz olduğu duygusuna kapılarak çevresine ilgi duymayacağı, sorumluluk almaktan ve kişisel girişimde bulunmaktan uzak duracağı görüşü ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra, ailedeki iletişim azlığının anne-baba ve çocukların birbirini anlaması konusunda güçlükler neden olduğuna da vurgu yapılmıştır (Kulaksızoğlu, 1998).

Literatür bilgilerine bakıldığında ailenin ergen öznel iyi oluşu üzerindeki etkisinin, anlamlı olduğu görülmektedir. Sağlıklı ve mutlu bir yaşam geçirmek herkesin isteğidir. Aile içerisindeki bireylerin mutlu olmaları hem aile sistemi hem de toplum için önemlidir (Eryılmaz, 2010).

Geçiş dönemindeki aileler üzerinde yaptığı çalışmasında Çulpan, Ankara'daki Altındağ, Yenimahalle ve Çankaya bölgelerinden çok amaçlı tabakalı örneklem yoluyla seçtiği 207 kapıcı ailesini incelemiştir. Kapıcı ve kapıcı eşleri ile tek tek

mülakat yapılmıştır. 142 sorudan oluşan mülakat soruları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, kapıcı ailelerinin %91'inin çekirdek aile olmalarına rağmen geniş aile özelliklerini sürdürdükleri görülmüştür. Ayrıca kapıcı ailelerinin yalnızlık duygusu, çevre ve işlerine uyum sağlamada zorluk yaşadıkları tespit edilmiştir (Genez Muluk, 2004).

1984 ile 2007 yılları arasında Yunanistan'da yapılan bir çalışmada, intihar girişiminde bulunan ergenlerde, intihar girişiminde bulunma ile psiko-sosyal risk faktörleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada cinsiyet açısından kızların intihar girişiminde bulunması üzerinde sigara ve yasal olmayan madde kullanımı, düşük sosyo-ekonomik yapı, ebeveyn ile ilişkilerde memnuniyetsizlik, depresyon, antisosyal davranışlar ve düşük benlik algısı gibi faktörlerin etkili olduğu görülmüştür (Arslan, 2012).

Eryılmaz (2010), yaşları 15-16 arasında olan 223 lise öğrencisi ergen ile yürüttüğü çalışmasında aile yapısı ile ergen öznel iyi oluşu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, aile yapısındaki iletişim ile yönetim boyutlarının ergen öznel iyi oluşunu anlamlı ve önemli düzeyde etkilediği bulunmuştur.

Topaç yaptığı araştırmada, aileye daha çok psikolojik işlevler atfedilenlerin AYDA puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca aile öz-kavramı (AYDA Gerçek ile AYDA İdeal farkı) ile ailenin algılanan uyumu, toplam ve bütün gösterge puanları arasında beklendiği üzere negatif ve anlamlı ilişki olduğu görülmüştür (Çavuşoğlu, 2007).

117 aile üzerinde, aile yapısının, çocuğun gelişimi üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yürüttüğü çalışmasında Lassbo, araştırmasına tek ebeveynli ve iki ebeveynli aileleri dahil etmiş; aile-çocuk ilişkisi arasındaki farklılığı ortaya çıkarmayı amaç edinmiştir. Aileler 5 yıl boyunca izlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, iki ebeveynli ve tek ebeveynli ailelerin çocukları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Tek ebeveynli ailelerin çocuklarının, iki ebeveynli ailelerin çocuklarına göre daha olumsuz bir okul başlangıcı yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, tek ebeveynli ailelerde, ebeveynin eğitim düzeyinin yüksek olması, çocukların daha olumlu davranışlar geliştirmesine rağmen, bu çocukların, iki ebeveynli çocuklara oranla daha az sosyal uyum gösterdikleri görülmüştür (Genez Muluk, 2004).

Rask, Kurki ve Paavlianien yaptıkları çalışma sonucunda, aile içerisinde açık iletişimin, karşılıklı duygusal yakınlığın olmasının, ergenin kendisini aileden yalıtılmış hissetmemesinin, etkileşimde güvenin olmasının ergen öznel iyi oluşunu olumlu yönde etkilediği sonucunu bulmuşlardır (Eryılmaz, 2010).

Bireylerin ailelerinde yaşadıkları tecrübeler, edindikleri bilgiler, düşünce şekillerini ve davranış örüntülerini belirlemektedir. Bu nedenle, sağlıklı ve başarılı nesillerin var olabilmesi için, kişilerin bireylerle olan ilişkilerinin ve davranışlarının işlevsel ve sağlıklı olması gerekmektedir. Ancak bunun sonucunda başarılı kişiler ortaya çıkacaktır. Kısacası aile, toplumun geleceği açısından büyük bir öneme sahiptir (Ertuğ Toker, 2008; Parsons, 1955).

2.5. Benlik Kavramı ve Benlik Saygısı

2.5.1. Benlik ve Benlik Kavramı

Benlik kavramı ve gelişimi hakkında insanlığın varoluşundan itibaren çeşitli fikirler ve yorumlar ortaya atılmıştır. Kuramsal araştırmacıların yaptığı çalışmaların yanı sıra, günlük hayatımızda, kendimizin ya da bir arkadaşımızın kişilik özelliklerinden bahsederken de benlik kavramını sık sık kullanmaktayız (Yücel, 2013).

William James'in önderliğinde 1890'lı yıllarda yapılmaya başlanan benlik incelemeleri sonucunda, kavramın terminolojisi ve işlevsel tanımları hakkında şimdiye kadar kesin bir netliğe kavuşulmasa da önemli gelişmeler gösterdiği söylenebilir (Korkmaz, 1996).

Benlik kavramını ilk kez kullanan psikolog olan ve bu alanda bir temel oluşturan William James, benliği ikiye ayırmıştır. Benliği, "özne olan ben" ve "nesne olan ben" şeklinde sınıflandırmıştır. Benliğin öznel yönünde, aktif olarak hissetme, algılama, plan kurma ve seçim yapma, hayal kurma, deneyimleme, hatırlama esastır. Benliğin nesnel yönü ise üçe ayrılır. Bunlar; maddi (fiziksel) ben, sosyal ben ve manevi bendir.

Maddi ben; aile, mal-mülk, beden, giyim ve üretimi kapsar.

Sosyal ben; başkalarının gözünde ünlü olma, nam salma, itibar görme ve onurlu olmayı kapsar.

Manevi ben; inanç sistemi ve bu yöndeki faaliyetleri, üstbilişsel davranışları ve duygulanımı kapsar (Oğurlu, 2006; Akt: Arıca, 1999).

Benlik kavramı, yaygınlaşmaya başlamasından itibaren ülkemizde de farklı şekillerde ifade edilmiştir. Bu kavrama Türkçe karşılık olarak, Enç (1974) “öz” kavramını, Öztürk (1975) “kendilik” kavramını önermiştir. Yörükoğlu (1985) ise, “benlik” sözcüğünü kullanmıştır (Yücel, 2013; Akt: Aktaş, 2011).

Benlik; kişinin sosyal, psikolojik, duygusal ve fiziksel özellikleri ile istek ve başarıları konusundaki kendi düşüncelerinin bir bütünüdür. Bireyin kendini algılama şekli, farklı özelliklerinin kendisinde varoluş derecesi hakkındaki değerlendirmelerinin bir bütünüdür şeklinde tanımlanabilir (Balkar, 2009; Gültekin, 2003). Diğer bir deyişle, benlik kavramı için, kişinin çeşitli kişilik özelliklerinin kendisinde bulunması konusundaki değerlendirmelerinin bütünü denebilir. Bireyin ihtiyaçları, tutumları, ilgi ve yetenekleri gibi özellikleri hakkındaki algı ve değerlendirmelerinin kişiye özel örüntüsüdür. Kısaca söylemek gerekirse kişinin kendini algılaması şeklinde ifade edilebilir (Kuzgun, 1983; Balkar, 2009).

Rogers, yapmış olduğu benlik kavramı tanımında benliği; kişinin diğer insanlarla olan ilişkilerine yönelik algıları, bireyin kendini algılama ve tüm bu algılarına verdiği değer bir bütünü şeklinde ifade etmiştir (Özmen, 2007).

Psikolojik olarak kişinin çevresini algılama, değerlendirme, yapılandırma ve çevreye tepki göstermesinde benlik çok büyük rol oynamaktadır. Bireyin kendine olan bakışından meydana gelerek, kişinin davranışını belirleyen değer, amaç ve ideallerin bir bütünü olarak ifade edilebilir (Kulaksızoğlu, 1998; Özmen, 2007).

Cooley, benlik konusunda çalışmalar yapan ve bu kavrama sosyolojik boyuttan bakan araştırmacılardan biridir. Cooley’e göre benlik kavramı, kişinin içinde bulunduğu toplumsal çevreden ayrı olarak ele alınamaz; ikisi bir bütündür.

Mead’e göre benlik kavramı, örgütlenmiş topluluk ya da toplumsal grup tarafından kişiye kazandırılmıştır.

Jung’a göre benlik, bireyin kişiliğinin bir bütünüdür. Bireyde kişilik bütünlüğünü ve dengeyi sağlayan benliktir, diğer sistemler onun etrafında toplanır (Öner, 1987; Erikçi, 2005).

Adler’in tanımlamasına göre benliğin ana rolü, temel dürtüler ve toplumsal gerçeklik arasında aracılık yapmaktır. Bireye sürekli olarak doyum sağlayacak yaşantıları dış dünyada aramaktadır. Eğer bunu bulamazsa, birey, meydana getirmek için çaba gösterir (Gençtan, 1990; Erikçi, 2005).

Benlik ve ego kavramlarının birbirlerinin yerine sık sık kullanıldığını söyleyen Rogers(1979), ego kavramının pek çok entelektüel ve bilişsel süreç içerdiğini, benliği koruma ve geliştirme görevi ile benlik kavramından farklılaştığını belirtmiştir (Yenidünya, 2005).

Benlik kavramı psikanalitik kuramda da yer almıştır. Freud, benliği, id, ego ve süperegoyu içeren bir yapı olarak değerlendirmiştir. İd; ilkel benlik olarak tanımlanırken, süperego sosyal benliği temsil etmektedir. Ego bilinçli görünümüleri içerirken, benlik, hem bilinçli hem de bilinçsiz görünümüleri içerisinde barındırır. Bunun sonucunda da id, ego ve süperego birlikte ve sistemli bir şekilde çalışarak sosyal benliğin oluşmasına katkı sağlamaktadır (Bıyıklı, 1989; Erikçi, 2005). Sistemin uyumlu çalışması, bireyin sağlıklı ve uyumlu davranış göstermesine sebep olur. Sistemler arası uyumsuzluk, çatışma ya da kopmanın olması ise kişinin davranışlarında bozulmaların görülmesine ve bunalımların ortaya çıkmasına neden olabilir (Ersanlı, 1996; Erikçi, 2005).

Çocuklar doğduğu anda kendi bedenleri ile çevreyi ayırt edemez. Ancak büyümeye başladıktan sonra zaman ve geçirdiği yaşantılar ile kendi varlığını ayırt etmeye başlar, benliğinin bilincine varır (Demirbilek, 2013).

Çocuklarda, 15-18. aylarda kendini ayırt etme ve kendisi olmayanın farkında olma gerçekleşir. Çocuğun kendi benliğini tanıması ve benliğinde var olan ile olmayanı ayırt edebilmesi ise üç yaş civarında başlar ve sonrasında gelişim gösterir. Bu dönemden itibaren çocuk kendisini diğer kişilerle karşılaştırarak, çeşitli sorular sorarak, bu farklılıklar konusunda bilgilenir. Çevrede bulunan kişilerin davranışları, birbirleriyle ve çevreleriyle kurdukları ilişkiler ve başkalarının değerlendirmeleri sonucu bireyin benlik algılaması oturmuş olur (Yavuzer, 1999; Demirbilek, 2013).

Çocuğun kendinin farkına varması ve kendisini diğerlerinden ayırt edebilmesiyle başlayan süreç ergenlik ve yetişkinlik dönemi boyunca devam etmektedir (Yıldız, 2010). Ergenlik ve ilk yetişkinlik döneminde çok önemli bir hal alan benlik kavramı, dinamiktir ve yaşam boyu gelişme gösterir. Kendi duygu ve düşüncelerimizle, diğer insanlarla olan etkileşimimizle şekillenir. Tüm süreçlerin yolunda gitmesiyle kapsayıcı bir benlik kavramı oluşur. Aksi durum söz konusu olduğunda ise sağlıklı bir benlik gelişemez ve uyumsuz sonuçlar meydana gelebilir (Gander ve Gardiner, 2001; Tiyrek Şişman, 2014).

Bireyin olumlu bir benlik geliştirebilmesi için temel olan, koşulsuz sevginin olduğu bir ortamda yetişmektir. Bu şekilde yetişen kişiler, her durumda sevgi ve

saygıya layık olduklarını öncelik edinen bir anlayışa sahip olarak, bu şekilde gelişim gösterirler (Tiyrek Şişman, 2014; Cüceloğlu, 2002).

Ergenlik döneminde bulunan genç, çocukluktan yetişkinliğe doğru bir geçiş yaşayacaktır. Ergenin yetişkin yaşamına geçişte sosyal, cinsel ve ekonomik yönde olan gelişimi benlik gelişimi açısından önemlidir. Bireyin bağımsız bir kişiliğinin bulunması, cinsiyetinin farkında olması ve bunu kabul etmesi, ekonomik bir bağımsızlık elde etmesi gerekir. Kişinin hayatındaki değişiklikler, benliğinde de değişiklikler görülmesine neden olur. Psikolojik açıdan bu yaşamda görülen sorunlar, gencin benliğini etkileme konusunda büyük önem taşır (Ünüvar, 2007).

2.5.2. Benlik Saygısı

Benlik kavramı, benliği tanımlamakta ancak değerlendirme konusunda yetersiz kalmaktadır. Benlik kavramını değerlendiren, bireyin benlikten duyduğu tatminini anlatan kavram olarak ise benlik saygısı kullanılmaktadır. Benlik saygısı, kişinin benliği beğenme ve değerli bulma derecesini belirtmektedir. Bireyin kim olduğuna ilişkin fikirlerinin yanında, sahip olduğu duygulara da vurgu yapılmaktadır. Benlik saygısı, bireyin kişiliğinin önemli bir boyutu olarak görülmekte ve olumlu bir kişilik özelliği olarak kabul edilmektedir. Kişinin kendisini başarılı, değerli ve önemli hissetmesi, beğenilme ve sevilmeyi hak ettiğini düşünmesi, toplum içindeki davranışlarını şekillendiren, olaylar karşısında göstereceği tepkileri belirleyen benlik saygısıdır (Özmen, 2007).

Benlik kavramı, kişinin kendi benliğini algılama ve kavrama şekli olarak görülür. Benlik saygısı ise, benlik kavramının, benlik imgesinin beğenilerek benimsenmesi sonucu oluşur. Kişinin kendisini değerlendirerek vardığı sonuca göre şekillenen beğeni durumu benlik saygısını oluşturmaktadır (Yörükoğlu, 1989; Ünüvar, 2007).

Westwn (1995), benlik saygısını, kişinin kendisiyle ilgili yaptığı ve devam ettirdiği değerlendirmeler sonucu ortaya çıkan hoşnutluk ya da hoşnutsuzluk duyguları şeklinde tanımlamaktadır. Bunun yanı sıra, kişinin kendisini değerli, başarılı ve yeterli olarak algılama düzeyinin göstergesidir (Westwn, 1995).

Şekil 1: Benlik Saygısı Formülü

$$\text{Benlik saygısı} = \frac{\text{BAŞARILAR}}{\text{BEKLENTİLER}}$$

Formül, kişinin belirli nitelik ve yetenekleri açısından kendisini nasıl algıladığı ile nasıl olabileceği veya nasıl olması gerektiği gibi iki davranış özelliğini içerisinde barındırmaktadır. Bireyin benlik saygısının belirlenmesinde kendi değerleri önemlidir. Özsaygı sadece kişinin başarı, istek ve amaçları ya da tutkularıyla belirlenemez. Önemli olan, kişinin kendisi ile barışık olma derecesi ve başarılarının isteklerine olan oranıdır. İstek ve amaçlarında gerçekçi olan kişi, kendisine saygı duyabilir ve mutlu olabilir (Lizvance, 2005; Akt: Yiğit, 2010).

Anne-baba ve adölesan arasındaki ilişkide bulunan güven duygusu kişinin benlik gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Aileye duyulan güven, ilişkilerdeki ılımlılık ve özgürlük boyutlarını içerisinde barındırır. İlimli ve bağımsız olan bireyin kendine olan güveni artar ve sosyal ilişkileri de kolaylaştırır. Kolayca sosyal ilişki kurabilen bireyin benlik saygısı da gelişmiş olur (Aksaray, 1992; Ünüvar, 2007).

Benlik saygısı düşük olan kişiler, başta anne-babaları olmak üzere, hayatlarında kendileri için önemli olan kişiler tarafından sevilmediklerine ve değer görmediklerine inanırlar (Yörükoğlu, 2004; Akt: Yiğit, 2010).

Benlik saygısı, kişinin kendisi hakkındaki bütünsel ve değerlendirici bir bakış açıdır. Bireyin psikolojik ve fiziksel yönden iyi olmasını etkileyebilen etkenlerden biri olarak görülmektedir. Kişide bulunan olumlu benlik saygısı, kendisini tümüyle bir birey olarak kabul etmesini ve kendisine değer vererek güvenmesini sağlar (Taysi, 2000).

Son yıllarda yapılan çalışmalarda, benlik gelişiminde ailenin rolünün ve ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkinin çok önemli olduğu bulunmuştur. Ebeveynlerin göstermiş olduğu tutum, bir yandan bireyin ailesi ile olan bağını, diğer yandan bireyselliğini ve özerkliğini destekleyerek ergenin yeterliliğinin ortaya çıkmasında etkilidir. Aile içindeki ilişkilerin karşılıklı bir şekilde destekleyici ve yakın olması, üyeler arasında ilgi ve sevginin bulunması sonucu ergenin gelişimi stressiz ve sorunsuz bir şekilde devam etmektedir (Ünüvar, 2007).

Bireylerdeki benlik saygısı hem sağlıklı, hem de sağlıklı şekilde oluşabilir. Kişinin değerli olduğu yönündeki duyguları ve olumlu benlik görüşünü onaylayacak geribildirimler araması sağlıklı benlik saygısının varlığının göstergesidir. Her ne kadar yüksekmiş gibi görünse de sağlıklı ve doğru olmayan benlik saygısı, benliğin şişirilmiş ve narsistik yönünü ifade etmektedir. Örneğin; kişinin üstün olma konusunda geliştirdiği gerçek olmayan düşünceleri ve kendisiyle ilgili olumsuz olan her türlü eleştiriye inkar savunma mekanizmasıyla karşılık vermesi, sahte bir benlik saygısı oluşturduğunu göstermektedir (Taysi, 2000).

Benlik saygısı üzerine çalışmalar yapan araştırmacılar benlik saygısının farklı yönleri olduğunu öne sürmüşlerdir. Benlik saygısının değişik işlev alanlarına göre değişiklik gösterdiği, yani alan belirliliğine sahip olduğu varsayımında bulunmuşlardır. Başka bir ifadeyle benlik kavramının çok boyutlu düşünülmesi nedeniyle, benlik saygısı da çok boyutlu olarak düşünülmüştür. Örneğin, kendinizi berbat bir aşçı olarak değerlendirerek düşük benlik saygısı hissederken, aynı zamanda kendinizi başarılı bir tenis oyuncusu olarak nitelendirebilir ve bu yüzden, bu alandaki yeteneğiniz için yüksek benlik saygısı hissedebilirsiniz. Bu bakış açısıyla baktığımızda, benlik saygısı, birbirinden bağımsız olarak tanımlanan ve ölçülebilen farklı alanlardaki benlik değerlendirmelerinin bir bütünü olarak tanımlanabilir (Ünüvar, 2003).

Ankara'da 1000 lise öğrencisi ile yaptığı çalışma sonucunda Güngör (1989), ailelerin gelir düzeyleri yükseldikçe, ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin de yükseldiğini bulmuştur. Ayrıca orta ve yüksek tahsilli ebeveynlere sahip bireylerin benlik saygıları, düşük tahsilli ebeveynlere sahip bireylere göre daha yüksek bulunmuştur (Güngör, 1989).

Yapılan birçok araştırmada, cinsiyet faktörünün benlik saygısı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Wylie (1979), genel benlik saygısı üzerinde kızlar ve erkekler arasında çok az bir fark olduğunu bulmuştur. Baltimore (1972) ve Milwaukee de (1984) de araştırmalarının sonucunda erkek çocukların benlik saygılarının kız çocuklara oranla daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmışlardır (Akt: Turanlı, 2010).

Bachman ve O' Malley (1977), akademik yetenek üzerinde sosyo-ekonomik durumun güçlü etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Daha yüksek sosyo-ekonomik gruptan gelen gençlerin akademik yeteneği de daha yüksek olarak bulunmuştur. Bu faktör akademik performansı doğrudan etkilememekle birlikte, yüksek akademik yetenek ve performansın yüksek benlik saygısının belirleyicisi olduğu görülmüştür.

Lise yıllarında benlik saygısının genç yetişkinlik yıllarındaki benlik saygısı üzerinde iki önemli etkisi bulunmaktadır. Öncelikle yetişkinlikteki yüksek benlik saygısının doğrudan belirleyicisidir. İkinci olarak ise, daha ileri düzeyde eğitimsel başarı ve mesleki statü üzerinde doğrudan etkisi vardır. Sonuç olarak okulla ilişkili faktörlerin ve sosyo-ekonomik faktörlerin benlik saygısına katkıda bulunduğu söylenebilir (Akt: Yenidünya, 2005).

Yapılan çalışmalarda, ailesi ile iyi ilişkileri olan, karar verme sürecine katılan, kendilerine ve fikirlerine saygı duyulan gençlerin benlik saygısının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Erbil ve ark., 2006; Haktanır ve Baran, 1998).

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeğini 205 lise öğrencisine uygulayan Fusun Çetin (1985), yüksek, orta ve düşük benlik saygısının birçok değişkenle olan ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda benlik kavramının değişkenliği ile benlik saygısı arasında yakın ilişki olduğu bulunmuştur. Benlik saygısı yüksek olan gençlerin, benlik kavramları çok az değişkenlik göstermektedir. Benlik saygısı arttıkça, insanlara olan güvenin arttığı görülmüştür. Ayrıca, gençlerin depresyon bulguları ile benlik saygıları arasında yakın ilişki olduğu ortaya çıkmış, depresyon belirtisi bulunmayan gençlerin benlik saygılarının yüksek olduğu, depresyon belirtisinin artmasıyla benlik saygısının azaldığı gözlenmiştir (Ünüvar, 2007).

Benlik saygısının gelişimi ile ilgili yapılan çalışmalarda, bireylerin benlik saygılarının oluşumunda geçmiş yaşantıların büyük önemi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durum da aile ile olan etkileşimin kalitesine ve ebeveynlik tarzlarına odaklanmaya neden olmuştur. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, demokratik ve izin verici aile ortamında yetişen kişilerin benlik saygıları diğer kişilere göre daha yüksek bulunmuştur. Ülkemizde üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışma da, araştırmaya katılanların benlik değişkenlerinin, anne-babalık tarzlarına göre farklılaştığını göstermektedir (Bircan, 2011).

Abernathy ve Massad (1995), 3567 ergen üzerinde, benlik saygısı ve sigara içme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuç olarak 6-8. Sınıflarda benlik saygısının sigara içme davranışı üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Ünüvar, 2003).

Öz (2004), benlik saygısıyla ilgili yaptığı araştırmasında, yüksek benlik saygısına sahip olan kişilerin, yaşamlarında yolunda gitmeyen durumların koşullarını değiştirerek bunların üstesinden gelebileceklerini ve mutluluğu bulabileceklerini belirtmiştir (Yiğit, 2010).

Yaptığı çalışmasında Nalbant (1993), Ankara, İzmir ıslah evlerinde bulunan 77 ve Adalet Bakanlığı gözetiminde bulunan 35 suç işlemiş ergen ile 103 hiç suç işlememiş öğrencinin benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeylerini karşılaştırmıştır. Sonuç olarak, benlik saygısı ile suç işleme arasında ters ilişkinin olduğu, suç işlemiş ergenler ile hiç suç işlememiş ergenlerin benlik saygılarının değişiklik gösterdiği bulunmuştur (Ünüvar, 2007).

Öztürk (2006), Kocaeli ilinde 9-13 yaş arasındaki anne-babası boşanmış 154, anne-babası boşanmamış 154 olmak üzere toplam 308 öğrenci ile yaptığı araştırmasında; anne-babası boşanmış ve boşanmamış çocukların benlik saygıları açısından önemli farklılıklar taşıdıklarını bulmuştur; fakat anne-babası boşanmış çocukların benlik saygıları ile cinsiyetleri, yaşları, boşanma süresi, kiminle yaşadıkları, annelerini ne kadar sıklıkla gördükleri arasında önemli bir farklılık görülmemiştir (Demirbilek, 2013).

Akbay (1988), tarafından İzmir'deki Fen Liselerinde öğrenim gören 932 öğrenci ile yürütülen çalışmada, ailesinin yaklaşımını destekleyici olarak algılayan öğrencilerin benlik saygısı algılarının da yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Özel hayatlarında yaşadıkları sorunlarda, ailesinden yardım gören öğrencilerin benlik saygısı düzeylerinin, arkadaşlarından yardım görenlere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür (Ünüvar, 2003).

Scott (1975), beşinci sınıf öğrencilerinin aile yapılarının akademik başarıları ve benlik kavramları üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, farklı aile yapılarına sahip çocukların akademik başarıları arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Bununla birlikte boşanmış anne- babaların çocuklarında da benlik kavramları ile akademik başarıları arasında bir ilişki bulunamamıştır (Akt: Demirbilek, 2013).

2.6. Yaşam Doyumu

2.6.1. Yaşam Doyumu Kavramı

İlk olarak Neugarten (1961), tarafından öne sürülen “yaşam doyumu” kavramı, sonralarda pek çok araştırmacının dikkatini çekerek inceleme konusu olmuştur.

Yaşam doyumu kavramını tanımlamadan önce, “doyum” kavramını tanımlamak daha uygun olacaktır. Doyum; ihtiyaç, beklenti, istek ve dileklerin karşılanması anlamına gelmektedir. Yaşam doyumu ise, bir kişinin beklentileriyle (istedikleri), elinde olanların (sahip oldukları) karşılaştırılmasıyla oluşan durum ya da sonuçtur (Şahin, 2008). Yaşam doyumu, bireyin tüm yaşamını ve yaşamının pek çok evresini içeren, amaçlarına ulaşmasındaki bireysel değerlendirmelerinin bir ürünüdür. Kavramı belirli bir duruma ilişkin bir doyum olarak değil, genel olarak yaşamın tüm alanlarındaki doyumu ifade etmek için kullanmak daha doğru olacaktır (Karataş, 1988).

Yaşam doyumu öznel iyi olmanın bilişsel bileşenidir ve bireyin kendisinin belirlediği kriterler ve yaşam koşullarını algılayışı arasındaki karşılaştırmaları, dolayısıyla yaşamı hakkında değer biçmesini içermektedir (Pavot & Diener, 1993; Akt: İnci, 2014).

Yaşam doyumunu net bir şekilde tanımlamak zor olsa da, kişinin bütünüyle hayatının kalitesini pozitif olarak değerlendirme derecesi ve kendi şekillendirdiği yaşamından ne kadar çok hoşlandığını ifade eden bir kavram olarak açıklayabiliriz (Aşan ve Erenler, 2008; Akyüz Ünlü, 2014).

Kişilerin çalışma hayatları dışında sahip oldukları yaşama karşı göstermiş oldukları tavır, bir nevi tepki de yaşam doyumu olarak tanımlanabilir. Kavrama bakıldığında içerisinde bir hoşnutluğu da barındırdığını söylemek mümkündür. Kişinin sahip olduklarından ve kendi hayatından duyduğu memnuniyeti ifade eder. Bir başka ifadeyle, bireyin sahip olduğu şeyleri düşünerek, bunlardan kişisel olarak hoşnut kalmasıdır denilebilir (Gülcan, 2014; Telman ve Ünsal, 2004).

Kişinin yaşamı, mutlulukların yanı sıra keder, üzüntü gibi zor koşulları ve olumsuz duyguları da içerisinde barındırmaktadır. Bu aşamada bireyin yaşamına dair bakış açısı ve yaptığı değerlendirmeler önem kazanır. Bireyin öznel olarak algıladığı olumlu ve olumsuz duygular yaşam doyumunu oluşturur. Olumlu duygular, mutlulukları, hazları ve yaşanan sevinçli anları temsil ederken; olumsuz duygular ise, mutsuzlukları, acı veren anları ve üzüntülü zamanların temsilidir (Özgen, 2012; Akyüz Ünlü, 2014).

Yaşam doyumu genel olarak üç kategoriye ayrılmıştır. Birinci grupta; yaşam doyumu, iyi oluş, erdem, kutsallık gibi bir dış ölçüte bağlanmıştır. İkinci grupta; insanların yaşamlarını olumlu olarak değerlendirmelerinde neyin etkili olduğu sorusu ön planda olmuş ve kişilerin kendi yaşamlarına yönelik yargılarını nelerin etkilediği

üzerinde durulmuştur. Üçüncü grupta ise; yaşam doyumu, günlük hayat içerisinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olması, yani günlük yaşamın akışı üzerine temellenmiştir (Acar Arasan, 2010).

Yaşam doyumu, bireyin belirlediği hedeflere ulaşma derecesini ifade etmektedir. Kişisel hedeflere ulaşma düzeyinin artması, doğru orantılı bir şekilde yaşam doyumunu da artırır (Acar Arasan, 2010; Gümüş, 2006).

Yaşam doyumu kavramı ile ilgili yapılan pek çok araştırmada cinsiyet, ırk ve gelir düzeyinin yaşam doyumu üzerinde çok az etkiye sahip olduğu ya da hiçbir etkiye sahip olmadığı bulunmuştur. Bunun yanı sıra kişisel eğilimlerin, yakın ilişkilerin ve kültür gibi psikolojik değişkenlerin yaşam doyumu düzeyi üzerinde daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır (Myers ve Diener, 1995; Soydan, 2015). Ayrıca yapılan çalışmalarda, hemen hemen tüm toplumlarda (bireyci ve toplulukçu) mutluluğu etkileyen psikolojik faktörler arasında benlik saygısının tutarlı ve güçlü bir şekilde yaşam düzeyi üzerinde etkili olduğu bulunmuştur (Çeçen, 2008).

Ullman ve Tatar (2001), yaşları 12 ile 18 arasında değişen, Eski Sovyetler Birliği'nden göç etmiş 119 ergen ile İsrail'de bulunan göç etmemiş ilköğretim ikinci kademe devam eden 135 ergen ile yaptıkları araştırmada, psikolojik uyum içinde olan ergenlerin benlik kavramı, benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, göç etmiş ergenlerin, göç etmemiş ergenlerden daha düşük düzeyde yaşam doyumu göstermiş olduğu ve benlik kavramları ve onların başkaları tarafından algılanmalarına ilişkin görüşleri açısından göç etmemiş ergenlere göre daha düşük uyum gösterdikleri görülmüştür. Bir diğer bulguya göre ise, her iki grup arasında genel benlik saygısı düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İsrail'e göç etmiş ergenler arasında, İsrail'de kalma uzunluğu ile yaşam doyumu arasında ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide olumlu yönde bir anlamlılık bulunmuştur.

Rohe ve Stegman (1994), yaptıkları çalışmalarında, düşük gelirli insanların, ev sahibi olmalarının benlik saygısı, algılanan kontrol ve yaşam doyumu üzerindeki etkisini incelemiştir. Karşılaştırma, ev sahibi olan kişiler ile kiracı olan bireyler arasında, bu üç ölçüt üzerine yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ev sahibi olmanın, düşük gelirli bireylerin yaşam doyumları üzerinde anlamlı derecede etkili olduğu bulunmuştur. Ev alan bireylerin yaşam doyumu düzeyleri kiracıların yaşam

doyumuna göre daha yüksektir. Mülkiyet ile yaşam doyumunu arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

Ergenlerle yapılan bir araştırmada Dönmez (2007), meslek lisesi öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre yaşam doyumunu ve duyguları ifade etme eğilimlerini karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonucunda atılganlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin de yüksek olduğu bulunmuştur (Dingiltepe, 2009).

Diener ve Diener (1995), 31 ülkeden toplam 13.118 yüksekokul öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmalarında benlik saygısı, yaşam doyumunu ve yaşam doyumunun özel alanlarını (arkadaş, aile ve mali durum) incelemişlerdir. Araştırmada kültürel farklar arasındaki, bireycilik ve geliri içeren toplumsal boyutları da incelenmiştir. Ulusal düzeyde, bireyselcilik ile çok çeşitlilik (heterojenlik) arasında $r = -.24$ ve sağlık ile de $r = .71$ ($p < .001$) anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bireyselcilik düzeyinde, benlik saygısı ve yaşam doyumunu ilişkili tüm örneklem için aralarında $r = .47$ olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu ilişki ancak; toplumun bireyselciler tarafından yönetildiğinde olmuştur. Mali durum, arkadaş ve aile doyumunu ile yaşam doyumunu ve benlik saygısı ülkeler arasında çeşitlilik göstermiştir. Mali duruma ilişkin doyum, daha yoksul ülkelerde yaşam doyumunu ile çok güçlü bir ilişki içerisindedir. Yaşam doyumunu ve benlik saygısı ayırt edilebilir yapılar oldukları açıkça görülmüştür. Mali duruma ilişkin doyum hariç, doyum sınıflandırmaları, hafif ve oldukça olumlu arasında çeşitlilik göstermişlerdir. Yine bulgulara göre, benlik saygısı ile mali duruma ilişkin doyum arasında $r = .19$ olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur (Akt: Yıldız, 2010).

Yaşam doyumunu ve medenî durum arasında bir ilişkinin olduğu yapılan çalışmalar sonucunda görülmüştür. Bu konuda yapılan araştırmalar evli olmanın yaşam doyumunu üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirlemişlerdir (Güler, 2015).

Aysan ve Bozkurt (2004), İzmir ili merkezi ve ilçelerindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 112 kadın ve 29 erkek toplam 141 okul psikolojik danışmanına okul psikolojik danışmanlarının yaşam doyumunu ile ilgili yaptıkları araştırma kapsamında, anket uygulamıştır. Medeni durum, kıdem, mesleklerini isteyerek seçip seçmemeleri, mesleklerini severek ve isteyerek devam ettirip ettirmedikleri, sorunları olduğunda psikolojik yardım alıp almama durumları ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bununla birlikte, meslek yaşamındaki başarılarını algılamalarına, çalışma ortamından memnun olup olmama

durumuna, mezun olunan kurumda kazandırılan bilgi ve becerileri yeterli bulup bulmama ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (İnci, 2014).

Zullig ve arkadaşları (2005), yaptıkları çalışmada 5021 lise öğrencisi üzerinde aile yapısı, yaşam doyumu ve demografik değişkenleri incelemiştir. Aile yapısı ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Aileleri ile birlikte yaşamamanın zenci erkek öğrenciler dışında tüm öğrencilerde yaşam doyumunu etkileyen bir faktör olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Her iki ebeveyni ile yaşayan beyaz kız ve erkek öğrencilerin yaşam doyumları yüksek olarak bulunmuştur.

Huebner (1991), çocukların öznel iyi oluşunu (yani genel yaşam doyumunu) araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini kırsal bir bölgede bulunan bir okulda 5. ve 7. sınıflarda öğrenim gören 11 ile 13 yaşları arasında olan 79 çocuk oluşturmuştur. Araştırmanın bulgularında, yaşam doyumundaki bireysel farklılıklar, sosyodemografik değişkenlerle (yaş, sınıf, cinsiyet, ebeveyn medeni durumu, annebaba meslek durumu) ile ilişki göstermemiştir fakat; kişilik özellikleri ile ilişki göstermiştir. Yüksek yaşam doyumu düzeyine sahip öğrenciler, yüksek benlik saygısı, iç denetim odağı ve dışa dönüklük gösterirken daha düşük düzeyde, nörotiklik ve kaygı göstermişlerdir. Bu yaştaki aile yaşamı ile doyum, arkadaşlar ile olan doyumdan daha çok genel yaşam doyumu ile daha güçlü ilişkili bulunmuştur. Aynı zamanda, yaşam doyumu ile sınıf düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır (Akt: Yıldız, 2010).

Sobolewski ve Amato (2007), Amerika’da yürüttükleri çalışmada ebeveyn boşanmasının genç yetişkinlikte ebeveyn çocuk ilişkisine ve iyi oluş düzeyine olan etkisini incelemiştir. Sonuç olarak ebeveyni boşandığında çocukların duygusal olarak ebeveyninden uzaklaştığı görülmüştür. Ebeveynler arasında mutluluk varsa çocukların iyi oluş düzeylerinin de yüksek olduğu fakat evlilik-boşanma durumlarında çocukların iyi oluş düzeyinin düştüğü belirtilmiştir (Akyol, 2013).

Kişilerin sahip oldukları boş vakitler, aileleri, evlilikleri, iş ve diğer yaşama dair hususların kişinin yaşam düzeyini etkilediği belirlenmiştir. Bununla beraber yaşadığı ortamın koşulları, ülkenin ekonomik refahı da yaşam doyumu üzerinde etkilidir. İnsanların çalışma saatleri, maaş durumları, aldıkları sosyal yardım ve hizmetler, yaşam ortamlarının daha iyi bir duruma getirilmesi kişilerin yaşam doyumlarını da oldukça arttırmaktadır. Yapılan bir araştırmada bir iş yerinde çalışan işçilerin çalışma haklarının

güven altında olması ve kendisine sunulan olanakların artmasının yaşam doyumlarını da arttırdığı görülmüştür (Akt: Güler, 2015).

Yiğit (2010), ergenlik döneminin ilk yıllarında ergenlerin benlik saygıları ile ilişkisi olabilecek değişkenlerin ergenlerin benlik saygısı düzeylerini yordamadaki güçleri ve benlik saygılarının bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması amacı ile yaptığı çalışmasının sonucunda; 13-14 yaş grubundaki ergenlerin benlik saygısı puanlarında kardeş sayısına, anne eğitim durumuna, aile aylık gelir durumuna göre anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. 13-14 yaş grubundaki ergenlerin benlik saygısı düzeylerinde cinsiyete, doğum sırasına, anne çalışma durumuna, baba eğitim durumuna ve baba çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı, yaşam doyumu puanlarının benlik saygısını anlamlı düzeyde etkilediği bulunmuştur.

2.6.2. Yaşam Doyumu Kuramları

2.6.2.1. Ereksel (Telik) Kuramları

Wilson tarafından 1960'lı yıllarda ortaya atılan kurama göre, mutluluk, amaç ya da gereksinim gibi durumlara ulaşıldığında kazanılır. Kuram, ihtiyaçların giderilmesinin mutluluğa, ihtiyaçların ihmal edilmesinin ise mutsuzluğa sebep olacağını savunur.

Mutluluğun istekleri doyurma sonucu mu yoksa bastırılmasıyla mı elde edilebileceği konusu pek çok felsefecide merak uyandırmış ve birçok felsefeciyi ereksel kuramlar ile ilgilenmeye yöneltmiştir (Gülcan, 2014). Hedonistlere göre, isteklerin doyurulması iyi oluşu yaratmaktadır. Astetikler ise arzudan arınık olmanın mutluluğun kaynağı olduğunu savunmaktadırlar.

Alternatif ereksel kuramlar, ihtiyaçların doyurulmasının öğrenilmiş tecrübeler sonucu elde edildiği üzerinde durmuşlardır. Kişi bazen bunların farkında olur bazense olmayabilir (İnci, 2014).

Ereksel kuramlar ile ilgili genel düşünce, ihtiyaçlar ile mutluluğun ilişkili olduğu yönündedir (Gülcan, 2014).

2.6.2.2. Bağ Kuramları

Bilişsel psikologlar, mutluluğun kişinin belleğinde bir ağa sahip olduğu görüşünü benimsemektedirler. Bower (1981), yapmış olduğu çalışmasında, kişilerin şu anki duygu durumlarına göre geçmiş anılarını hatırladığı ve bunları yorumladığı sonucuna varmıştır. Bellek ile ilgili yapılan çalışmalarda, mutlu bireylerin birbirleriyle olumlu ilişkilerle bağlı, zengin bir ağının bulunduğu görülmüştür. Bununla birlikte, mutsuz kişiler birbiriyle olumsuz ilişkilerle bağlı sınırlı ve yalıtılmış ağlara sahiptirler.

İnsanların neden mutlu olma eğiliminde olduklarını inceleyen çeşitli kuramlar bulunmaktadır. Kuramların çoğu da bağ modelleri altında belleğe, koşullamaya veya bilişsel ilkeler üzerine temellenir. Bilişsel yaklaşımlardan biri, kişinin kendisini ilgilendiren olaylara ilişkin yüklenmeleri üzerinde durur. İyi olayların bilişsel öğelere atfedildiğinde daha fazla mutluluk getireceğine inanılır. Diğer ihtimal ise, yüklenme olsun ya da olmasın, iyi olarak görülen olayların mutluluk getireceğidir (Şahin, 2008).

Bir başka kuram, duyguların ortaya çıkmasında klasik koşullanmanın önemine dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmalarda, duygu yüklü koşullamaların sönmeye aşırı dirençli oldukları görülmüştür. Kişilerin böyle duygusal yaşantılara sahip olabilir ve bu şekilde çok sayıda günlük uyaran arasında bağ kurabilir görüşünü savunmaktadır (Şahin, 2008).

2.6.2.3. Etkinlik Kuramı

İlk ve en önemli temsilcisi Aristoteles olan etkinlik kuramına göre, mutluluk bireyin kendi etkinliklerinden kaynaklanmaktadır. Mutluluk, kişinin erdemli etkinliklerinden beklenir. Bu etkinlikler, modern anlayışa göre sosyal ilişkiler, hobiler ve egzersizler gibi bütüncül terimlerle ifade edilir (Acar Arasan, 2010).

Etkinlik kuramının ana teması, kişinin kendisini anlamasının, mutluluğunu azalttığı şeklindedir. Kurama göre, bireyin önemli etkinlikler üzerinde yoğunlaşması sonucunda mutluluk kendiliğinden gelecektir. İyi sosyal ilişkilere sahip, kendine önem veren, egzersiz yapan kişilerin yaşam doyumlarının daha yüksek olması buna örnek verilebilir (Acar Arasan, 2010).

2.6.2.4. Yargı Kuramları

Yargı kuramının temelini bireyin kullandığı standartlar oluşturur. Kişi kendisini, karşılaştırdığı diğer bireyden daha iyi hissederse doyuma ulaşır. Kendisinden daha az şanslı gördüğü insanlarla yaptığı kıyaslamalar sonucu, kendi iyilik durumu artmaktadır. Kendisine göre kötü şartlar altında yaşayan insanların olduğunu bilen bireylerin yaşam doyumları daha yüksektir ve maddi açıdan doyumun sağlanabilmesi, diğer insanlarla karşılaştırma yaparak ortaya çıkabilmektedir (Akyol, 2013). Yargı kuramları, hangi türdeki olayların olumlu ya da olumsuz olduğunu belirlemekle birlikte; bu olayların ortaya çıkaracağı duygunun miktarını yordayıcı niteliktedir (İnci, 2014).

Emel düzeyi kuramı, yargı kuramları içerisinde en popüler olanıdır. Kuramda, kişinin sahip olduğu gerçek koşulları ile emelleri arasındaki uyumsuzluk ele alınır. Yüksek emellerin kötü koşullar kadar mutluluğu tehdit ettiğini savunur. Bireyin yaşantı ve amaçları, emel düzeyini belirler (Şahin, 2010).

Bütün yargı kuramlarında, karşılaştırmaların sadece alanlarda (örneğin gelir alanı) mı, yoksa yaşamın genelinde mi olduğu sorunuyla çok sık karşılaşılmaktadır. Yaptıkları çalışmada, Dermer ve meslektaşları bu konuya ışık tutarak, karşılaştırmaların yaşamın bütün alanlarında yapıldığı sonucuna varmışlardır (Şahin, 2010).

2.6.2.5. Tavandan Tabana ve Tabandan Tavana Kuramları

Modern psikolojide popüler olan bu kuram, kişinin hayatındaki mutluluğa bakarken, mutlu ve mutsuz dönemlerinin değerlendirmesini yaptığı fikrine dayanmaktadır. Mutlu anlar birleşerek, mutlu yaşamı oluşturmaktadır. Bazı felsefeciler, mutluluğun, birçok hazzın toplamı sonucu meydana geldiğini savunur.

Tavandan tabana yaklaşımına göre kişinin evrensel bir niteliği olan mutluluk, kişinin olaylar karşısındaki tepkilerini de belirler. Tavandan tabana yaklaşımını destekleyen kanıtlar bulan Andrews ve Whitney (1976), bireyin yaşam alanlarından elde ettiği doyumun global doyumunu sağlamasından ziyade, global yaşam doyumundan kaynaklandığını bulmuşlardır (Gülcan, 2014).

Tabandan tavana görüşüne göre, kişi, çevresindeki anlık haz ve acıları değerlendirerek kendisini mutlu ya da mutsuz olarak nitelendirir. Yani mutlu anların

bütünü, mutlu bir yaşamı meydana getirir. Kant'ın felsefi görüşü de bu kurama temel oluşturmaktadır. Üst düzeydeki öğeler arasında bulunan nedensellik ilişkisi, alt düzeydeki ilişkilere yansımaktadır (Şahin, 2010).

Tavandan tabana kuramları, belirleyici olarak kişiliğin daha etkili olduğunu savunurken, tabandan tavana kuramları, maddi zorluklar gibi objektif yaşam koşullarının daha belirleyici olduğunu savunmaktadırlar (Akyol, 2013).

2.6.3. Yaşam Doyumunu Etkileyen Faktörler

Yaşam doyumu, algılanma düzeyi açısından kişiden kişiye farklılık gösterdiği için, kavramın sınırlarını belirleyebilmek pek mümkün olamamaktadır. Ancak, yapılan çalışmalar ve gözlemler sonucunda elde edilen bulgulara göre, yaşam doyumunu etkileyen unsurlar şu şekilde sıralanabilir (Akt: Özgen, 2012).

- Yaşamı anlamlı bulmak,
- Sosyal ilişkiler,
- Kendini anlayabilme,
- Günlük yaşamdan mutluluk duymak,
- Yakın arkadaşlara sahip olma,
- Ekonomik güvenlik,
- Eğlenceli etkinliklere katılma,
- Başkalarına yardım etme ve başkalarını gözetme,
- Öğreniyor olma,
- Ana, baba, kardeşler ve diğer akrabalarla ilişkiler,
- Bir işte çalışıyor olma,
- Karı-koca ilişkilerinde yakınlık,
- Amaçlara ulaşma konusunda uyum,
- Pozitif bireysel kimlik,
- Fiziksel olarak bireyin kendisini iyi hissetmesi,

- Sağlık ve kişisel güven,
- Bir çocuğa sahip olma ve onu büyütme,
- Devletin yerel ve ulusal etkinlikleriyle, halk etkinliklerine katılma,
- Toplumsallaşma,
- Kendini tanıyabilme.

Bütün bu etkenlerin yanı sıra, yaşam doyumu üzerinde etkili olan demografik kaynaklı etkenleri de gruplamak mümkündür.

2.6.3.1. Yaş ve Cinsiyet

Yaşam doyumu üzerinde yaş faktörünün etkisi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı araştırmacılara göre gençlerin yaşam doyumu düzeyi yaşlılara göre daha yüksektir. Bazı araştırmacılar ise bunun tersini iddia etmektedir. Gençlerin yaşam doyumunun yüksek olduğunu savunan araştırmacılara göre, genç iken kişinin geleceğe yönelik umutları çok daha fazladır. Yaşlıların yaşam doyumunun daha yüksek olduğunu düşünen araştırmacılara göre ise, yaşın ilerlemesiyle birlikte, beklentilerin azalması veya kabullenme nedeniyle yaşam tatmini artacaktır. Farklı bir görüş de, yaşam doyumunun belli bir yaşa kadar arttığını, sonrasında ise düştüğünü savunmaktadır (Özdevecioğlu, 2004).

Cinsiyet açısından baktığımızda ise, yapılan çalışmalar, kadınların iş ve yaşam doyumlarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durumun nedenleri olarak, kadının iş hayatında yer alarak ekonomik özgürlüğe sahip olmaları ve kendilerini güvende hissetmeleri söylenebilir. Ayrıca, kadının annelik duygusu nedeniyle erkeklere göre daha farklı bir bakış açısına sahip olması ve sorumluluklarının onu mutlu ederek doyuma ulaştırması da bir etken olarak gösterilebilir (Özdevecioğlu, 2004).

Orta yaş ve ileri yaş grubunda bulunan kişilerle, İsviçre’de yapılan bir çalışmada, sosyo-demografik özelliklerin, sağlıklı olmanın, fiziksel aktivite öğelerinin yaşam doyumu üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra, cinsiyetin yaşam doyumu üzerindeki etkisine bakılmış ve cinsiyetin yaşam doyumuna etkisinin göreceli olarak daha az olduğu görülmüştür (Melin ve ark., 2003).

2.6.3.2. Çalışma ve İş

Kişinin hayatında önemli bir yeri olan iş ve çalışma durumu yaşam doyumu düzeyi üzerinde de etkili olmaktadır. Yapılan çalışmalar, kariyeri konusunda tatmin olan kişilerin yaşam doyumlarının da zaman zaman olumlu şekilde etkilendiğini, bazen de örneklem grubunun etkisiyle çok farklılık yaratmadığını göstermektedir (Akyüz Ünlü, 2014).

Campbell ve arkadaşları (1976), yaptıkları bir araştırma gelirin yaşam düzeyi üzerinde kesin bir etkisi olduğundan söz edilemeyeceğini; ancak işsiz olan grubun yaşam doyumunun en az olduğu grup olduğunu bulmuşlardır (Sarıdemir, 2015).

2.6.3.3. Eğitim

Genel anlamda eğitimin diğer değişkenler olmadan, yaşam doyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olduğundan söz etmek mümkün değildir. Bazı çalışmalar, eğitimin kadımlar üzerinde daha pozitif bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Eğitim seviyesi yüksek olan kişilerin, daha üst kademelerde çalışmaları nedeniyle kariyer tatminlerinin yüksek olması ve buna bağlı olarak da yaşam doyumlarının yüksek olması beklenebilir. Ayrıca eğitim seviyesi yüksek olan kişilerin hayatları konusundaki amaç ve ideallerinin olması nedeniyle yaşam doyumu düzeyleri de artış gösterebilir (Sarıdemir, 2015; Akyüz Ünlü, 2014).

2.6.3.4. Aile ve Evlilik

Evlilik mutluluğu, evlilik niteliğini en sık kullanılan bileşenlerinden biridir. Kavram, kişinin evliliğinde hissettiği mutluluk derecesini ya da kişisel doyum düzeyini ifade eder. Bir başka deyişle bireylerin isteklerinin tatmin edilme derecesidir.

Evlilikten alınan doyum, evliliğin devam edip etmeyeceği konusunda önemli bir etken iken, tek gösterge değildir.

Yapılan çalışmalar evli olma ile yaşam doyumu arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Evli kişiler ile dul, ayrı yaşayan ve bekar olan kişiler ile yapılan çalışmalar vardır (Maden Turgut, 2010). Bu çalışmalar sonucunda, evli olan kişilerin yaşam doyumu düzeylerinin evli olmayanlara oranla daha yüksek olduğu

görülmüştür. Ayrıca evli olan kadınların yaşam doyumu düzeyleri, daha fazla stres yaşamalarına rağmen, evli olmayan kadınlara göre daha yüksek olarak bulunmuştur (Sarıdemir, 2015).

Çiftlerde, evli kalınan sürenin artması, çiftlerin birbirini daha iyi tanınmasını, evlilik bağında bir güçlenme olmasını ve evlilik nedeniyle ortaya çıkan sorunların azalmasını sağlamaktadır. Tüm bunların oluşu, evde meydana gelen sorunları azaltarak yaşam doyumunu arttırmaktadır (Özgen, 2012).

3. YÖNTEM

3.1. Örneklem

Araştırmanın örneklemini 2015-2016 yılları arasında, kolayda örnekleme yoluyla seçilmiş bireyler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan kişilere, araştırmanın hangi amaçla yapıldığı konusunda bilgi verilerek uygulamaya alınmıştır. Örneklem grubunu, 207 kadın ve 164 erkek olmak üzere toplam 371 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanlar, 18-35 yaş aralığında bulunan genç yetişkin bireylerdir. Ayrıca araştırmaya katılan kişilere eğitim seviyesi, medeni durum, sahip olunan meslek ve ekonomik düzey gibi değişkenler konusunda herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada “ Sosyodemografik Bilgi Formu”, “Aile Yapısını Değerlendirme Aracı (AYDA)”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)” ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) olmak üzere dört adet ölçek uygulanmıştır.

3.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan kişiler hakkında bilgi sahibi olmak ve araştırmanın amacını gerçekleştirebilmek için gerekli olduğu düşünülen bilgilere ulaşmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan ve 18 sorudan oluşan “Sosyodemografik Bilgi Formu” kullanılmıştır. Bu formda, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyeti, yaşı, doğum yeri, yaşamının büyük bölümünü geçirdiği yer, eğitim düzeyi, işi, ekonomik düzeyi, medeni durumu, çocuk sahibi olup olmama, kardeş sayısı, ailenin kimlerden oluştuğu, kiminle birlikte yaşadığı, şu anda kaç kişiyle birlikte yaşadığı, anne-babanın yaşama şekli, alışkanlık, anne-babanın eğitim durumu konusunda bilgi edinebilmek amacıyla kullanılan sorular yer almaktadır.

3.2.2. Aile Yapısını Değerlendirme Aracı

Aile Yapısını Değerlendirme Aracı, Gülerce (1996) tarafından geliştirilen, okuma-yazması olan, 12 yaşından büyük kişilerin kendi kendilerine doldurabileceği 36 maddeden oluşan, geliştirilmesinde “Dönüşümsel Model” temel alınan bir ölçüm aracıdır. Yanıtlar, “tıpkı bizimki gibi”den, “bizimkinin tam tersi” ucuna doğru giden on basamaklı ölçek üzerinden derecelendirilmektedir. Başlangıçta 59 madde ile çalışmaya başlanan ölçekte ilerleyen aşamalarda soru sayısı azaltılarak 36’ya indirilmiştir.

Ölçeğin yedi alt boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlar, iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik, duygusal bağlam, doyum ve direnç şeklindedir. Ölçekte bulunan 1-9 arası sorulardan alınan ham puanlar toplamı “İletişim”, 10-18 arası “Birlik”, 19-26 arası “Yönetim”, 27-31 arası “Yetkinlik”, 32-36 arası ise “Duygusal Bağlam” boyutlarının sonuçlarını verir. Ayrıca 9, 17, 31, 32 ve 36. maddelerin her birinden alınan puanların aritmetik ortalaması “Doyum” boyutunu belirlerken, 6, 10, 11, 33 ve 35. maddelerin puan ortalaması “Direnç” boyutunun sonucunu vermektedir.

Aile Yapısını Değerlendirme Aracı’nın alt ölçeği olan yedi maddenin tanımları şu şekildedir:

İletişim: Evlilik ve aile sistemi içindeki iletişimin açık ve anlaşılır olması, kişilerin kendilerini rahatça açma ve özgürce ifade edebilme davranışları ile anlatılan mesajlar ve anlaşılan mesajların tutarlılığı gibi nitelikleri içermektedir.

Birlik: Evlilik ve ailede yakınlık, bütünlük, aile sistemi içinde bulunan kişilerin arasındaki sınırlar ve dış çevre ile olan sınırlar, bağlılık, bağımlılık, birlik, beraberlik ve kaynaşma gibi nitelikleri içermektedir.

Yönetim: Evlilik ve ailede bulunan yapısal örgütlenme, karar alma, davranışların kontrolü, disiplin, kurallar, normlar, roller, yapısal işleyişin esnekliği gibi nitelikleri kapsamaktadır.

Yetkinlik: Evlilik ve ailede problem çözme, sağlık, yeterlilik ve amaçların gerçekleştirilmesi niteliklerini içermektedir.

Duygusal bağlam: Evlilik ve aile ortamındaki duygusal hava ve savunuculuk gibi nitelikleri kapsamaktadır.

Doyum: Evde geçirilen özel zamanların bulunması, eşlerin birbirine yeterince sevgi ve şefkat göstermesi gibi nitelikleri içerir.

Direnç: Aileye başkaları tarafından gelen eleştiri ve önerilere açık olmama veya yeni fikirleri kabul etmeme, aile içinden gelen eleştiriye tolerans göstermeme, davranış kalıplarının değişmez olduğuna inanma ve iletişimde sınırların bulunması gibi nitelikleri kapsamaktadır (Gülerce, 1996).

Aile Yapısını Değerlendirme Aracı'nın Geçerliği:

Kapsam geçerliği: Ölçekte yer alan maddelerin beş alt alana göre dağılımını belirlemek amacıyla, biri psikiyatrist, diğeri psikolog olan iki uygulamacı ile sosyal ve klinik psikolog olan beş akademisyenin görüşleri alınmıştır. Uzmanlar, her maddeyi, temsil ettiklerini düşündükleri alana ve alanı yansıtmaya derecesine göre 1'den 10'a kadar olacak şekilde değerlendirmişlerdir.

Maddeler arasındaki tutarlık katsayıları, kategorileme için .73, dereceleme için .58 olarak bulunmuştur. Ön çalışma için AYDA'nın ilk halini yanıtlayan 100 üniversite öğrencisinin ölçümlerine madde analizi uygulanmış, grubun alt ve üst % 27'si temel alınarak uç grupların yanıtları kıyaslandığında iki grubu ayırt etme katsayısı düşük bulunan 7 madde yeniden gözden geçirilmiş ve maddelerin atılması veya yeniden yazılması ile toplam 54 madde oluşmuştur.

Yapı geçerliği: Aile Ortamı Ölçeği puanları ile arasındaki Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı .53; çeşitli AYDA alt ölçekleriyle Aile Ortamı alt ölçekleriyle arasında .67 ile .72 düzeyinde ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Ölçüt bağımlı geçerlik: Formlarında kendileri ile görüşülmesine izin verdiklerini belirtilen 12 aileye, klinik ağırlıklı bir yöntem olan Beavers-Timberlawn Aile Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Bu amaç için ailelerle yapılan yapılandırılmış klinik görüşmeler videoya alınmıştır. Bant çözümlenmeleri Beavers-Timberlawn Aile Değerlendirme Ölçeği'ne göre ve ailenin AYDA yanıtlarından habersiz, bu konuda eğitilmiş bir klinik psikolog tarafından değerlendirilerek ve ailelerin her iki ölçekteki toplam puanları arasında anlamlı ve yüksek korelasyon olduğu sonucuna varılmıştır ($r=.78, p<.001$).

Aile Yapısını Değerlendirme Aracı'nın Güvenirliği:

Test-tekrar test güvenirligi: İlk çalışmada 100 üniversite öğrencisine bir ay ara ile tekrar AYDA uygulanmıştır. Aracın test-tekrar test güvenirlilik katsayısı Pearson Momentler Çarpımı korelasyonu ile .79 bulunmuştur.

İki yarım test güvenirligi: Ölçeğin güvenirligine iki yarım yöntemi ile bakılırken, bu kez “tek” ve “çift” maddeleri temel almak yerine alt ölçekleri paylaşırma yolu seçilmiştir. İki yarım arasındaki Stanley korelasyon katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır. Daha pratik olmak ve sağlama yapabilmek amacıyla bulunan Pearson katsayısı .72 ile ise tüm ölçeğin güvenirligi .83 olarak kestirilmiştir.

İç tutarlıgi: AYDA'nın iç tutarlıgi Kuder Richardson 20 ile toplam puanlar için .70 bulunarak bu düzeydeki benzerlik yeterli görülmüştür.

Yapılan bir başka çalışmada ölçeğin 54 maddelik halinin madde-toplam puan korelasyon katsayıları daha geniş ve çeşitlilik gösteren bir örneklemin (N=300 aile) verileri için ayrıca hesaplanmıştır. Bulunan en düşük iç tutarlık katsayılarının tüm ölçekte .24'ün, alt ölçeklerde de .28'in altına düşmediği ve genelde yüksek seyrettiği sonucu bulunmuştur.

3.2.3. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (Rosenberg Self-Esteem Scale), bireylerin benlik saygılarını ölçmek amacıyla Rosenberg (1965) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinali İngilizcedir. Türkçe'ye uyarlaması Çuhadaroglu (1986) tarafından yapılmıştır. Ölçek grup halinde ve ergenlere uygulanabilirken, uygulamada zaman sınırlaması söz konusu değildir. 63 maddeden oluşan ölçeğin 12 adet alt ölçeği bulunmaktadır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nde bulunan alt ölçekler:

1. Benlik saygısı,
2. Kendilik kavramının sürekliliği,
3. İnsanlara güvenme,
4. Eleştiriye duyarlılık,
5. Depresif duygulanım,

6. Hayalperestlik,
7. Psikosomatik belirtiler,
8. Kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme,
9. Tartışmalara katılabilme derecesi,
10. Ana-baba ilişkisi,
11. Babayla ilişki,
12. Psikik izolasyondur.

Ölçekte bulunan “Benlik Saygısı” alt testi dışındaki diğer alt testlere ait maddeler cevap anahtarına göre değerlendirilmektedir. Yani, doğru yanıtı “1” puan verilir.

Benlik saygısı alt testinde 5’i olumlu, 5’i olumsuz olmak üzere 10 adet madde yer almaktadır. Maddeler “Çok doğru” seviyesinden “Çok yanlış” seviyesine göre derecelendirilmektedir.

Testin değerlendirme aşamasında:

1, 2, 4, 6, 7. maddeler;

Çok doğru= 4, Doğru= 3, Yanlış= 2, Çok Yanlış= 1,

3, 5, 8, 9, 10. maddeler;

Çok doğru=1, Doğru= 2, Yanlış=3, Çok Yanlış= 4 olarak puanlanmaktadır.

Bu çalışmada Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, “benlik saygısı alt testi” 4’lü likert tipi yanıtlama şekli ile kullanılmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10 iken, en yüksek 40’tır. Alınan yüksek puan yüksek benlik saygısının göstergesi iken, düşük puan düşük benlik saygısının göstergesidir (Oğurlu, 2006).

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği’nin Geçerliği:

Ölçüt bağımlı geçerlik: Depresyon, psikosomatik belirtiler ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt testlerinin geçerlik çalışması için SCL-90R’nin aynı isimli alt testleri kullanılmıştır. Her iki testin puanları 3 alt testten elde edilen puanlar

ile karşılaştırılmıştır. Geçerlik katsayıları depresyon alt testi için .66, psikosomatik belirtiler alt testi için .70 ve kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt testi için de .45 olarak bulunmuştur.

Yapı geçerliliği: Benlik saygısı derecelerinin gruplara göre dağılımı incelenmiş; psikotiklerde orta ve düşük benlik saygısı oranlarının eşit olduğu; nörotiklerde orta derecede benlik saygısı olanların çoğunluğu oluşturduğu; kontrol grubunun ise benlik saygısının yüksek olduğu bulunmuştur. Yapılan ki-kare testi sonucunda, benlik saygısı dağılımının hasta ve kontrol grubu arasında anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nin Güvenirliği:

Test-tekrar test güvenirliği: Ölçek, 15-18 yaş aralığındaki lise öğrencilerine bir ay ara ile iki kez uygulanmış her alt test için elde edilen değişmezlik katsayıları .46 (kişilerarası ilişkilerde tehdit hissetme alt testi) ile .89 (psikosomatik belirtiler alt testi) arasında değişmiştir.

3.2.4. Yaşam Doyumu Ölçeği

Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction with Life Scale) Diener, Emmons, Laresen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilmiş; Köker (1991) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Genel yaşam doyumunu ölçmeyi amaçlayan ölçek, ergenlerden yetişkinlere kadar tüm yaş grupları için uygundur. Ölçekte kişinin yaşantısından memnun olup olmadığını belirlemeyi hedefleyen beş madde yer almaktadır. Her bir madde, 7'li likert tipi derecelendirilmiş cevaplama sistemine (1: Kesinlikle katılmıyorum – 7: Kesinlikle katılıyorum) göre cevaplanmaktadır.

Ölçeğin puanlama aşamasında, yüksek ve düşük yaşam doyumuna sahip olanları belirlemek için grubun aritmetik ortalaması alınmaktadır. Aritmetik ortalamanın üstünde olan kişiler, yüksek yaşam doyumuyla görülürken, aritmetik

ortalamanın altında puan alan kişiler, düşük yaşam doyumu olarak kabul edilmektedir.

Yaşam Doyumu Ölçeği'nin Geçerliliği:

Ölçeğin orijinal halinde Cronbach Alpha değeri .87 olarak bulunurken, ölçüt bağımlı geçerliği ise .82 olarak belirlenmiştir.

Köker (1991) tarafından “yüzeysel geçerlik” tekniği ile, ölçeğin geçerlik çalışması yapılmış ve ölçeğin her bir maddesinden alınan puanlar ile toplam puanlar arasındaki korelasyonun yeterli olduğu bulunmuştur.

Çetinkaya (2004), Yaşam Doyumu Ölçeği'nin aylık geçerliğini, iki ayrı ölçek için 0.33 ve 0.40 olarak bulmuştur (Erarslan, 2014).

Yaşam Doyumu Ölçeği'nin Güvenirliği:

Yetim' in yapmış olduğu çalışmada Alpha değeri .86, test-tekrar test güvenirliliği ise .73 bulunmuştur (Yetim, 2002, 2003). Karaçay (2011) tarafından hazırlanan tez çalışmasında ise ölçeğin iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) .79 olarak tespit edilmiştir.

Madde analizi çalışmasında, ölçeğin madde puanları ile test puanları arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçta, toplam puan ile 1. madde .73, 2. madde .73, 3. madde .76, 4. madde .75 ve 5. madde .90 düzeyinde ilişkili olarak bulunmuştur (Eryılmaz, 2012).

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın hazırlık aşamasında, üniversitenin etik kuruluna dosya sunularak, bu araştırmanın etik yönden uygun olduğuna dair onam alınmıştır. Araştırmada verilerin toplanması için kullanılacak olan veri toplama araçları

(Sosyodemografik Bilgi Formu, Aile Yapısını Değerlendirme Aracı, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği) online form ve çıktı şeklinde hazırlanmıştır. Uygulamaya başlamadan önce, katılımcılara gerekli bilgi verilerek dikkat edilmesi gereken noktalar açıklanmıştır.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma, literatürde bulunan araştırmaların analiz örnekleri istatistiki olarak ele alınarak incelenmiştir. Elde edilen araştırma bulguları, Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (Statistical Package For Social Sciences-SPSS) ile analiz edilmiştir. Kullanılan veri toplama araçlarındaki soruların frekans ve yüzdeler dağılımları analiz edilmiş ve tablolaştırılmıştır. Bireylerin “Aile Yapısı” ile “Benlik Saygısı” ve “Yaşam Doyumu” arasındaki ilişkinin varlığı korelasyon analiziyle incelenmiştir. Değişkenler arası etkileşimin farklılığını belirleyebilmek için ANOVA ve t-testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Genç Yetişkinlerin Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bulgular ve Yorumu

Bu araştırmada yanıt aranan ilk soru, “Genç yetişkinlerin demografik bilgileri nasıl bir dağılım göstermektedir?” sorusudur.

Örneklemden cevaplanması istenen “Sosyodemografik Veri Formu” ile ulaşılan bilgiler, frekans ve yüzde dağılımları olacak şekilde tablo haline getirilmiştir.

Tablo 4.1.1. Genç Yetişkinlerin Sosyodemografik Özelliklere Göre Dağılımı (n=371)

		F	%
YAŞ	18-23 Yaş Arası	103	27,8
	24-29 Yaş Arası	174	46,9
	30-35 Yaş Arası	94	25,3
CİNSİYET	Erkek	164	44,2
	Kadın	207	55,8
MEDENİ DURUM	Bekar	245	66,0
	Evli	113	30,5
	Boşanmış	8	2,2
	Dul	2	0,5
	Diğer	3	0,80
EĞİTİM DURUMU	İlkokul	9	2,4
	Ortaokul	14	3,8
	Lise	48	12,9
	Üniversite-Yüksekokul	278	74,9
	Diğer	22	5,9

MEZUN OLUNAN LİSE	Genel Lise	101	27,2
	Fen Lisesi	9	2,4
	Anadolu Lisesi	133	35,8
	İmam Hatip Lisesi	3	0,8
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	42	11,3
	Anadolu Öğretmen Lisesi	4	1,1
	Diğer	79	21,3
YAŞANILAN YER	Şehir	337	90,8
	Köy veya İlçe	34	9,2
İŞİNİZ	Çalışmıyor	23	8,9
	Çalışıyor	236	63,6
	Öğrenci	82	22,1
	Diğer	20	5,4
EKONOMİK DURUM	Çok Düşük (<1000 TL)	51	13,7
	Düşük (1000-2000 TL)	104	28,0
	Orta (2000-4000 TL)	39	10,5
	Yüksek (>4000 TL)	177	47,7
KARDEŞ SAYISI	Yok	48	12,9
	1 Kardeş	151	40,7
	2 Kardeş	99	26,7
	3 Kardeş	40	10,8
	4 ve üzeri kardeş	33	8,9
		F	%
ÇOCUK	Var	57	15,4
	Yok	314	84,6
AİLE KİMLERDEN OLUŞUYOR	Kadın – Erkek	52	14,0
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	69,3
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile Büyükleri	37	10,0
	Diğer	25	6,7

ANNE-BABA MEDENİ DURUM	Birlikte Yaşiyor	305	82,2
	Ayrı Yaşiyor	8	2,2
	Boşanmış	20	5,4
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	6,7
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	1,9
	İkisi de Ölü	6	1,6
ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	Okur-Yazar Değil	16	4,3
	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	137	36,9
	Ortaokul Mezunu	67	18,1
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	25,3
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	15,4
BABA EĞİTİM DÜZEYİ	Okur-Yazar Değil	3	0,8
	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	100	27,0
	Ortaokul Mezunu	66	17,8
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	31,0
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	87	23,5
KİMLE BİRLİKTE YAŞIYORSUNUZ	Yalnız	27	7,3
	Aile	295	79,5
	Arkadaş	28	7,5
	Sevgili	2	0,5
	Diğer	19	5,1
ALIŞKANLIK	Sigara	193	52,0
	Alkol	98	26,4
	Madde	22	5,9
	Çoklu Alışkanlık	14	3,8
	Yok	44	11,9

Ankete katılan genç yetişkinlerin 103'ünün (%27,8) 18-23 yaş aralığında; 174'ünün (%46,9) 24-29 yaş aralığında, 94'ünün (%25,3) 30-35 yaş aralığında olduğu, 164 (%44,2) kişinin erkek, 207 (%55,8) kişinin kadın olduğu, 245'inin (%66) bekar, 113'ünün (%30,5) evli, 8'inin (%2,2) boşanmış, 2'sinin (%0,5) dul olduğu, 3 kişinin ise medeni durumunu diğer olarak işaretlediği, 9 kişinin (%2,4) eğitim durumunun ilkokul olduğu, 14 kişinin (%3,8) eğitim durumunun ortaokul

olduğu, 48'inin (%12,9) eğitim durumunun lise mezunu olduğu, 278 kişinin (%74,9) eğitim durumunun üniversite ve yüksekokul, 22'sinin (%5,9) ise eğitim durumu diğer olduğu görülmüştür. Ayrıca 101 kişinin (%27,2) genel liseden mezun olduğu, 9'unun (%2,4) fen lisesinden mezun olduğu, 133 kişinin (%35,8) Anadolu lisesinden mezun olduğu, 3'ünün (%0,8) imam hatip lisesinden mezun olduğu, 42'sinin (%11,3) endüstri meslek lisesi veya teknik liseden mezun olduğu, 4 kişinin ise (%1,1) Anadolu öğretmen lisesinden mezun olduğu, 79 kişinin (%21,3) mezun olduğu yer olarak diğer seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

Ankete katılan genç yetişkinlerden; 337 kişi (%90,8) köy veya ilçede yaşadığını, 34 kişi (%9,2) şehirde yaşadığını belirtmiştir. 23 kişinin (%8,9) çalışmadığı, 236 kişinin (%63,6) çalıştığı, 82'sinin (%22,1) öğrenci olduğu, 20 kişinin (%5,4) iş durumunu diğer olarak seçtiği görülmektedir. 51 kişinin (%13,7) ekonomik düzeyinin 1000TL'nin altında olduğu, 104'ünün (%28) ekonomik düzeyinin 1000-2000 TL arasında olduğu, 39 kişinin (%10,5) ekonomik düzeyinin 2000-4000 TL arasında olduğu, 177 kişinin ise (%47,7) ekonomik durumunun 4000 TL ve üzeri olduğu belirtilmiştir. 48 kişinin (%12,9) kardeşinin olmadığı, 151 kişinin (%40,7) 1 kardeşi olduğu, 99 kişinin (%26,7) 2 kardeşi olduğu, 40 kişinin (%10,8) 3 kardeşi olduğu, 33 kişinin (%8,9) 4 ve üzeri kardeşe sahip olduğu, 57 kişinin (%15,4) çocuğunun olduğu, 314'ünün (%84,6) çocuğunun olmadığı, 52 kişinin ailesi (%14,0) ailesi kadın-erkek oluştuğu, 257'sinin (%69,3) ailesi anne, baba-çocuklardan oluştuğu, 37 kişinin (%10) ailesi anne, baba, çocuklar ve aile büyüklerinden oluştuğu 25 kişinin ise (%6,7) aile bireyleri kapsamında diğeri işaretlediği görülmektedir.

Genç yetişkinlerin 305'inin (%82,2) anne-babasının birlikte yaşadığı, 8'inin (%2,2) anne-babasının ayrı yaşadığı, 20'sinin (%5,4) anne-babasının boşanmış olduğu, 25'inin (%6,4) annesinin sağ, babasının ölü olduğu, 7'sinin (%1,9) annesinin ölü, babasının sağ, 6'sının (%1,6) anne ve babasının ölü olduğu görülmektedir. Bireylerden 16 kişinin (%4,3) annesinin okur-yazar olmadığı, 137 kişinin (%36,9) annesinin okur-yazar veya ilkokul mezunu olduğu, 67 kişinin (%18,1) annesinin eğitim düzeyinin ortaokul mezunu olduğu, 94 kişinin (%25,3) annesinin eğitim düzeyinin lise veya dengi okul mezunu olduğu, 57 kişinin (%15,4) annesinin eğitim düzeyinin yüksekokul veya üniversite mezunu olduğu, 3 kişinin (%0,8) babasının okur-yazar olmadığı, 100 kişinin (%27) babasının okur-yazar veya ilkokul mezunu olduğu, 66 kişinin (%17,8) babasının eğitim düzeyinin ortaokul mezunu olduğu, 115

kişinin (%31) babasının eğitim düzeyinin lise veya dengi okul mezunu olduğu, 87 kişinin (%23,5) babasının eğitim düzeyinin yüksek okul mezunu veya üniversite mezunu olduğu görülmüştür. 27 birey (%7,3) yalnız yaşarken, 295 birey (%79,5) ailesiyle yaşadığını, 28 birey (%7,5) arkadaşıyla yaşadığını, 2 birey (%0,5) sevgilisiyle yaşadığını, 19 birey ise diğer insanlarla yaşadığını belirtmiştir. Ayrıca 193 kişinin (%52) sigara kullandığı, 98 kişinin (%26,4) alkol kullandığı, 22 kişinin (%5,9) madde kullandığı, 14 kişinin (%3,8) çoklu alışkanlığı olduğu ve 44 kişinin (%11,9) alışkanlığı olmadığı görülmektedir.

4.2. Genç Yetişkinlerin AYDA Skorları İle Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Bulgular ve Yorumu

Araştırma kapsamında AYDA alt ölçekleri ile sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişkiyi anlamak adına “One Way ANOVA” testine başvurulmuştur. Varyansların homojen olması halinde yapılacak testlerden “Bonferroni” testi tercih edilmiştir. Varyansların homojen olmaması halinde yapılacak testlerden “Tamhane's T2” testi tercih edilmiştir.

Bu araştırmada yanıt aranan ikinci alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.1. Genç Yetişkinlerin Yaşlarının AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	18-23 Yaş Arası	103	31,2718	6,77972	0,619	1,592	0,205
	24-29 Yaş Arası	174	32,7759	7,18068			
	30-35 Yaş Arası	94	32,5532	6,73718			
Birlik	18-23 Yaş Arası	103	27,8252	3,28522	0,546	0,394	0,675
	24-29 Yaş Arası	174	28,1897	3,17754			
	30-35 Yaş Arası	94	28,0426	3,54363			
Yönetim	18-23 Yaş Arası	103	29,2621	5,45204	0,539	2,711	0,068
	24-29 Yaş Arası	174	29,7816	5,39841			
	30-35 Yaş Arası	94	31,0426	5,84921			
Yetkinlik	18-23 Yaş Arası	103	20,9515	4,19238	0,312	0,379	0,685

	24-29 Yaş Arası	174	21,3966	4,34471			
	30-35 Yaş Arası	94	21,0851	4,5144			
Duygusal Bağlam	18-23 Yaş Arası	103	16,0097	4,3802	0,981	5,623	0,004
	24-29 Yaş Arası	174	17,5977	4,1307			
	30-35 Yaş Arası	94	17,7553	4,29475			
Doyum	18-23 Yaş Arası	103	3,833	0,86233	0,83	1,757	0,174
	24-29 Yaş Arası	174	4,0161	0,8007			
	30-35 Yaş Arası	94	4,0085	0,85051			
Direnç	18-23 Yaş Arası	103	2,6738	0,90834	0,302	5,197	0,006
	24-29 Yaş Arası	174	3	0,86258			
	30-35 Yaş Arası	94	2,9936	0,82772			
AYDA Toplam	18-23 Yaş Arası	103	125,3204	19,66943	0,772	2,078	0,127
	24-29 Yaş Arası	174	129,7414	20,01638			
	30-35 Yaş Arası	94	130,4787	20,32146			

AYDA toplam ve alt ölçeklerinin hepsinin yaş gruplarına göre homojen dağıldığı görülmektedir. Duygusal bağlam ($0.004 < 0.05$) ve direnç ($0.006 < 0.05$) alt ölçeklerinin ANOVA değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Geriye kalan AYDA toplam ve alt ölçeklerinin ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Post-Hoc tablosu incelendiğinde duygusal bağlam ve direnç alt ölçeği kapsamında yaş gruplarından 18-23 yaş grubunun, 24-29 yaş grubu ve 30-35 yaş grupları ile anlamlı farklılıkları olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.2.1.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Duygusal Bağlam ve Direnç Alt Ölçeği İle Yaş Değişkeni Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Yaş Grubu	F	%	Ortalama	Std. Hata
Duygusal Bağlam	18-23 Yaş Grubu	103	27,8	16,0097	0,43159
	24-29 Yaş Grubu	174	46,9	17,5977	0,31315
	30-35 Yaş Grubu	94	25,3	17,7553	0,44297
Direnç	18-23 Yaş Grubu	103	27,8	2,6738	0,0895
	24-29 Yaş Grubu	174	46,9	3	0,06539
	30-35 Yaş Grubu	94	25,3	2,9936	0,08537

Yaş gruplarından 30-35 yaş grubunun duygusal bağlam ile olan ilişkisi, 18-23 yaş grubunun ve 24-29 yaş grubunun duygusal bağlamla olan ilişkisinden daha fazladır. Aynı şekilde 24-29 yaş grubunun dirençle olan ilişkisi, 30-35 yaş grubunun ve 18-23 yaş grubunun dirençle olan ilişkisinden daha fazla olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada yanıt aranan üçüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin cinsiyetleri ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.2. Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerinin AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Erkek	164	32,0061	6,448	0,087	0,528	0,468
	Kadın	207	32,5362	7,36743			
Birlik	Erkek	164	28	3,3889	0,343	0,071	0,79
	Kadın	207	28,0918	3,23156			
Yönetim	Erkek	164	30,3841	5,53228	0,968	1,742	0,188
	Kadın	207	29,6184	5,56465			
Yetkinlik	Erkek	164	21,5183	3,87769	0,011	1,644	0,201
	Kadın	207	20,9372	4,66665			
Duygusal Bağlam	Erkek	164	17,3476	3,86044	0,006	0,362	0,548
	Kadın	207	17,0773	4,61675			
Doyum	Erkek	164	4,0012	0,77586	0,041	0,608	0,436
	Kadın	207	3,9333	0,87556			
Direnç	Erkek	164	2,8732	0,85056	0,207	0,458	0,499
	Kadın	207	2,9353	0,89804			
AYDA Toplam	Erkek	164	129,2561	18,7965	0,142	0,225	0,636
	Kadın	207	128,2609	21,03671			

AYDA ve alt ölçeklerinden; yetkinlik alt ölçeği ($0.011 < 0.05$), duygusal bağlam alt ölçeği ($0.006 < 0.05$) ve doyum alt ölçeği ($0.041 < 0.05$) hariç geriye kalan tüm alt ölçeklerin cinsiyete göre homojen dağıldığı görülmektedir. Aile yapısı ve alt ölçekleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunamamış, ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan dördüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin eğitim durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.3. Genç Yetişkinlerin Eğitim Durumları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Lise	48	32,7292	6,59058	0,093	0,989	0,373
	Üniversite-Yüksekokul	278	32,446	6,83712			
	Diğer	45	30,9556	8,11552			
Birlik	Lise	48	28,2083	3,36413	0,711	0,88	0,416
	Üniversite-Yüksekokul	278	28,1223	3,21427			
	Diğer	45	27,4444	3,72678			
Yönetim	Lise	48	31	4,84219	0,002	1,616	0,2
	Üniversite-Yüksekokul	278	29,9424	5,37445			
	Diğer	45	28,9333	7,10122			
Yetkinlik	Lise	48	21,7917	3,60825	0,004	2,448	0,088
	Üniversite-Yüksekokul	278	21,295	4,19808			
	Diğer	45	19,9333	5,606			
Duygusal Bağlam	Lise	48	17,7083	4,00509	0,397	0,742	0,477
	Üniversite-Yüksekokul	278	17,2014	4,26924			
	Diğer	45	16,6222	4,75915			
Doyum	Lise	48	4,125	0,74448	0,013	2,393	0,093
	Üniversite-Yüksekokul	278	3,9698	0,8093			
	Diğer	45	3,7511	1,01905			
Direnç	Lise	48	2,9708	0,89916	0,674	0,712	0,491
	Üniversite-Yüksekokul	278	2,9194	0,86412			
	Diğer	45	2,7689	0,93513			
AYDA Toplam	Lise	48	131,4375	16,72672	0,015	1,782	0,17
	Üniversite-Yüksekokul	278	129,0072	19,83087			
	Diğer	45	123,8889	23,99453			

AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinden; iletişim ($0.093 > 0.05$), birlik ($0.711 > 0.05$), duygusal bağlam ($0.397 > 0.05$) ve direnç ($0.674 > 0.05$) alt ölçeklerinin eğitim düzeyine göre homojen dağıldığı görülürken, geriye kalanların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir. AYDA ve alt ölçekleri ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunamamış, ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan beşinci alt problem; ‘‘Genç yetişkinlerin medeni durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?’’ sorusudur.

Tablo 4.2.4. Genç Yetişkinlerin Medeni Durumları ile AYDA Alt lek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Bekar	245	31,7755	6,90291	0,897	3,606	0,028
	Evli	113	33,6903	7,01539			
	Diğer	13	30,1538	6,45299			
Birlik	Bekar	245	27,9102	3,34126	0,036	4,34	0,014
	Evli	113	28,5929	3,21169			
	Diğer	13	26	2,08167			
Yönetim	Bekar	245	29,4776	5,74996	0,177	4,962	0,007
	Evli	113	31,2389	5,03607			
	Diğer	13	27,8462	4,21992			
Yetkinlik	Bekar	245	21,098	4,40643	0,831	2,991	0,051
	Evli	113	21,6903	4,15563			
	Diğer	13	18,6923	3,92396			
Duygusal Bağlam	Bekar	245	16,7878	4,28731	0,548	6,275	0,002
	Evli	113	18,3009	4,17237			
	Diğer	13	15,3077	3,72793			
Doyum	Bekar	245	3,929	0,83765	0,65	5,082	0,007
	Evli	113	4,1044	0,77141			
	Diğer	13	3,3846	0,98813			
Direnç	Bekar	245	2,8253	0,87974	0,644	4,732	0,009
	Evli	113	3,1133	0,85184			
	Diğer	13	2,6769	0,77261			
AYDA Toplam	Bekar	245	127,049	20,3729	0,484	6,097	0,002
	Evli	113	133,5133	18,8026			
	Diğer	13	118	16,32993			

AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinden; birlik alt leği ($0.036 < 0.05$) hariç, geriye kalanların hepsinin medeni duruma göre homojen dağıldığı görülmektedir. Yetkinlik alt leği hariç, geriye kalanların hepsinin ANOVA değerleri anlamlı çıkmıştır.

Post-Hoc tablosu incelendiğinde birlik alt leği kapsamında medeni durumlardan bekar ve diğer grupları arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Duyum alt leği kapsamında medeni durumlardan evli ve diğer grupları arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Yönetim, duygusal bağlam, direnç ve aile yapısı toplam puan alt ölçekleri kapsamında medeni durumlardan bekar ve evli grupları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. İletişim alt leğinin

ANOVA değeri anlamlı olarak gözükse de gruplar arası anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

Tablo 4.2.4.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Toplam Puan ve AYDA Birlik, Doyum, Yönetim, Duygusal Bağlam, Direnç Alt Ölçekleri İle Medeni Durum Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Medeni Durum	F	%	Ortalama	Std. Hata
Birlik	Bekar	245	66	27,9102	0,21347
	Diğer	13	3,5	26	0,57735
Doyum	Evli	113	30,5	4,1044	0,07257
	Diğer	13	3,5	3,3846	0,27406
Yönetim	Bekar	245	66	29,4776	0,36735
	Evli	113	30,5	31,2389	0,47375
Duygusal Bağlam	Bekar	245	66	16,7878	0,27391
	Evli	113	30,5	18,3009	0,3925
Direnç	Bekar	245	66	2,8253	0,0562
	Evli	113	30,5	3,1133	0,08013
AYDA Toplam	Bekar	245	66	127,049	1,30158
	Evli	113	30,5	133,5133	1,7688

Medeni durumu bekar olanların birlik ile olan ilişkisinin, medeni durumu diğer olanların birlik ile olan ilişkisinden daha güçlü olduğu görülmektedir. Medeni durumu evli olanların doyum ile ilişkisi, medeni durumu diğer olanların doyum ile olan ilişkisine oranla daha güçlüdür. Ayrıca medeni durumu evli olanların; medeni duruma bekar olanlara göre yönetim, duygusal bağlam, direnç ve aile yapısı toplam puanıyla ilişkilerinin daha güçlü olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada yanıt aranan altıncı alt problem; “Genç yetişkinlerin ekonomik durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.5. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Durumlarının AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Çok Düşük (<1000 TL)	51	31,1765	7,81206	0,629	0,767	0,513
	Düşük (1000-2000 TL)	104	31,9904	6,91627			
	Orta (2000-4000 TL)	39	32,7179	7,17066			
	Yüksek (>4000 TL)	177	32,7175	6,71662			
Birlik	Çok Düşük (<1000 TL)	51	27,8627	3,15607	0,374	0,511	0,675
	Düşük (1000-2000 TL)	104	27,7981	3,58362			
	Orta (2000-4000 TL)	39	28,4359	3,0157			
	Yüksek (>4000 TL)	177	28,1695	3,23415			
Yönetim	Çok Düşük (<1000 TL)	51	28,1176	5,66621	0,641	2,655	0,048
	Düşük (1000-2000 TL)	104	29,9615	5,41828			
	Orta (2000-4000 TL)	39	31,1795	4,6953			
	Yüksek (>4000 TL)	177	30,2147	5,69681			
Yetkinlik	Çok Düşük (<1000 TL)	51	20,549	4,211	0,096	1,007	0,389
	Düşük (1000-2000 TL)	104	21,0096	3,95237			
	Orta (2000-4000 TL)	39	22,0769	3,42118			
	Yüksek (>4000 TL)	177	21,2938	4,74983			
Duygusal Bağlam	Çok Düşük (<1000 TL)	51	16,1569	4,37892	0,83	2,103	0,1
	Düşük (1000-2000 TL)	104	16,8462	4,0405			
	Orta (2000-4000 TL)	39	18,0769	4,10638			
	Yüksek (>4000 TL)	177	17,5085	4,41475			
Doyum	Çok Düşük (<1000 TL)	51	3,7255	0,91298	0,365	2,022	0,11
	Düşük (1000-2000 TL)	104	3,9654	0,76701			
	Orta (2000-4000 TL)	39	4,1333	0,72741			
	Yüksek (>4000 TL)	177	3,9932	0,85915			
Direnç	Çok Düşük (<1000 TL)	51	2,7843	0,84555	0,3	2,014	0,112
	Düşük (1000-2000 TL)	104	2,7769	0,93031			
	Orta (2000-4000 TL)	39	3,0667	0,8314			
	Yüksek (>4000 TL)	177	2,9853	0,85494			
AYDA Toplam	Çok Düşük (<1000 TL)	51	123,8627	20,38825	0,951	1,779	0,151
	Düşük (1000-2000 TL)	104	127,6058	19,5147			
	Orta (2000-4000 TL)	39	132,4872	19,33482			
	Yüksek (>4000 TL)	177	129,904	20,29546			

AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinin hepsinin ekonomik duruma göre homojen dağıldığı görülmektedir. Yönetim alt ölçeği hariç, diğer alt ölçeklerin ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır. Yönetim alt ölçeğinin ANOVA değeri anlamlı olmasına rağmen, gruplar arası anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan yedinci alt problem; “Genç yetişkinlerin ailesini oluşturan bireyler ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.6. Genç Yetişkinlerin Aile Bireyleri (Aile Yapısı) ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Kadın – Erkek	52	35,1923	6,11664	0,032	4,423	0,005
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	32,1323	6,66776			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	30,7297	9,02665			
	Büyükleri Diğer	25	30,36	6,87314			
Birlik	Kadın – Erkek	52	29,4808	2,98026	0,236	4,074	0,007
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	27,8833	3,27067			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	27,6216	3,74426			
	Büyükleri Diğer	25	27,44	2,87344			
Yönetim	Kadın – Erkek	52	31,5385	4,98807	0,452	2,462	0,062
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	29,9339	5,50705			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	28,8378	6,03008			
	Büyükleri Diğer	25	28,56	5,96574			
Yetkinlik	Kadın – Erkek	52	21,5962	4,34881	0,587	0,539	0,656
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	21,2257	4,26967			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	21,027	4,21299			
	Büyükleri Diğer	25	20,28	5,27194			

Duygusal Bağlam	Kadın – Erkek	52	18,5769	3,83148	0,71	2,859	0,037
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	17,0545	4,31532			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	17,2162	4,35338			
	Büyükleri Diğer	25	15,76	4,43734			
Doyum	Kadın – Erkek	52	4,1692	0,80331	0,994	2,251	0,082
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	3,9611	0,83463			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	3,8919	0,79105			
	Büyükleri Diğer	25	3,664	0,86741			
Direnç	Kadın – Erkek	52	3,3269	0,69285	0,07	5,295	0,001
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	2,8591	0,88048			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	2,8432	0,9106			
	Büyükleri Diğer	25	2,632	0,90863			
AYDA Toplam	Kadın – Erkek	52	136,3846	17,55345	0,162	3,827	0,01
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	128,2296	19,72798			
	Anne-Baba, Çocuklar ve Aile	37	125,4324	23,31135			
	Büyükleri Diğer	25	122,4	19,80951			

AYDA ve alt ölçeklerinden; iletişim alt ölçeği ($0.032 < 0.05$) ve direnç alt ölçeği ($0.070 < 0.05$) dışında aile yapısı ve alt ölçeklerinin homojen dağıldığı görülmektedir. Yetkinlik alt ölçeği, yönetim alt ölçeği ve doyum alt ölçeği dışında, diğer alt ölçeklerin hepsinin ANOVA değerleri anlamlı çıkmıştır.

Post-Hoc tablosu incelendiğinde birlik alt ölçeği kapsamında aile yapısı kadın-erkek bireylerden oluşan aile yapısı ile anne-baba ve çocuktan oluşan aile yapısı arasında ve aile yapısı anne-baba-çocuk ve aile büyüklerinden oluşan gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Duygusal bağlam alt ölçeği kapsamında ise aile yapısı kadın-erkekten oluşan aile yapısı ile aile yapısı diğer şeklinde işaretlenen bireylerden oluşan gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ayrıca direnç, iletişim ve aile yapısı toplam puanı alt ölçeği

kapsamında aile yapısı kadın-erkekten oluşan aile yapısı ile anne-baba ve çocuktan oluşan aile yapısı ve aile yapısını diğer olarak işaretleyen bireylerden oluşan gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.6.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Toplam Puan ve AYDA Birlik, Duygusal Bağlam, Direnç, İletişim Alt Ölçekleri İle Aile Yapısı Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Aile Kimlerden Oluşur	F	%	Ortalama	Std. Hata
Birlik	Kadın-Erkek	52	14	29,4808	0,41329
	Anne,Baba-Çocuk	257	69,3	27,8833	0,20402
	Anne,Baba,Çocuk ve Aile Büyükleri	37	10	27,6216	0,61555
Duygusal Bağlam	Kadın-Erkek	52	14	18,5769	0,53133
	Diğer	25	6,7	15,76	0,88747
Direnç	Kadın-Erkek	52	14	3,3269	0,09608
	Anne,Baba-Çocuk	257	69,3	2,8591	0,05492
	Diğer	25	6,7	2,632	0,18173
İletişim	Kadın-Erkek	52	14	35,1923	0,84823
	Anne,Baba-Çocuk	257	69,3	32,1323	0,41592
	Diğer	25	6,7	30,36	1,37463
AYDA Toplam	Kadın-Erkek	52	14	136,3846	2,43423
	Anne,Baba-Çocuk	257	69,3	128,2296	1,2306
	Diğer	25	6,7	122,4	3,9619

Aile yapısı kadın ve erkeklerden oluşan grubun birlik, duygusal bağlam, direnç, iletişim ve aile yapısı ile olan ilişkisi, geriye kalan aile gruplarının birlik, duygusal bağlam, direnç, iletişim ve aile yapısı ile olan ilişkisinden fazladır.

Bu araştırmada yanıt aranan sekizinci alt problem; “Genç yetişkinlerin annelerinin eğitim düzeyi ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.7. Genç Yetişkinlerin Annelerinin Eğitim Düzeyleri ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	31,3137	7,14094	0,707	2,491	0,06
	Ortaokul Mezunu	67	34,0149	6,81907			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	32,4149	6,98756			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	32,7544	6,35913			
Birlik	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	27,4771	3,35623	0,652	6,817	0
	Ortaokul Mezunu	67	29,597	3,18643			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	27,9787	3,13488			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	27,8947	3,03365			
Yönetim	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	29,9412	5,43168	0,828	2,361	0,071
	Ortaokul Mezunu	67	31,4627	5,64164			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	29,2872	5,66753			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	29,3333	5,39951			
Yetkinlik	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	21,4379	4,41116	0,856	0,811	0,488
	Ortaokul Mezunu	67	21,4478	4,40139			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	20,6064	4,3285			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	21,2105	4,1046			
Duygusal Bağlam	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	16,8562	4,21841	0,566	1,664	0,174
	Ortaokul Mezunu	67	18,209	4,62712			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	17,2128	4,26759			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	16,8947	4,06063			
Doyum	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	3,9229	0,79707	0,134	2,216	0,086
	Ortaokul Mezunu	67	4,197	0,82718			

	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	3,8851	0,90375			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	3,9263	0,7816			
Direnç	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	2,7634	0,90071	0,384	2,763	0,042
	Ortaokul Mezunu	67	3,1015	0,92597			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	2,9787	0,80668			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	2,9509	0,82052			
AYDA Toplam	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	153	127,0261	19,42223	0,401	2,536	0,057
	Ortaokul Mezunu	67	134,7313	20,62771			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	94	127,5	20,75549			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	57	128,0877	19,05657			

AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinin annenin eğitim düzeyi ile olan ilişkisinde; aile yapısı ve bütün alt ölçeklerinin homojen dağıldığı görülmektedir. Birlik alt ölçeği ($0.00 < 0.05$) ve direnç alt ölçeğinin ($0.042 < 0.05$) ANOVA değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Geriye kalan aile yapısı ve alt ölçeklerinin ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır. Birlik alt ölçeği kapsamında eğitim düzeyi ortaokul mezunu olanlar ile eğitim düzeyi ilkököl mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu olanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Direnç alt ölçeklerinin ANOVA değeri anlamlı gözükse de, gruplar arası farklılıklar bulunamamıştır.

Tablo 4.2.7.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Birlik Alt Ölçeği İle Anne Eğitim Düzeyi Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Eğitim Durumu	F	%	Ortalama	Std. Hata
Birlik	İlkokul Mezunu	153	41,2	27,4771	0,27134
	Ortaokul Mezunu	67	18,1	29,597	0,38928
	Lise Mezunu	94	25,3	27,9787	0,32334
	Üniversite Mezunu	57	15,4	27,8947	0,40182

Eğitim durumu ortaokul mezunu olan anneye sahip kişilerin birlik alt leği ile olan ilişkisi, eğitim durumu ilkokul mezunu, lise mezunu ve niversite mezunu olanların birlik ile olan ilişkisinden daha güçlü olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada yanıt aranan dokuzuncu alt problem; “Genç yetişkinlerin babalarının eğitim düzeyi ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.8. Genç Yetişkinlerin Babalarının Eğitim Düzeyleri ile Aile Yapısı Alt lek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	31,8641	6,94947	0,753	0,997	0,394
	Ortaokul Mezunu	66	33,0303	7,11006			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	32,8696	7,23724			
	Yüksekokul veya niversite Mezunu	87	31,5172	6,51985			
Birlik	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	27,7379	3,34301	0,053	2,213	0,086
	Ortaokul Mezunu	66	28,6364	3,85761			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	28,4	3,06594			
	Yüksekokul veya niversite Mezunu	87	27,5172	2,99947			
Yönetim	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	30	5,26177	0,949	2,33	0,074
	Ortaokul Mezunu	66	30,6212	5,98913			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	30,5217	5,5478			
	Yüksekokul veya niversite Mezunu	87	28,6552	5,43851			
Yetkinlik	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	21,0097	4,39361	0,352	1,984	0,116
	Ortaokul Mezunu	66	21,7121	4,33151			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	21,6957	3,7956			
	Yüksekokul veya niversite Mezunu	87	20,3563	4,85362			
Duygusal Bağlam	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	16,9417	4,25608	0,347	1,949	0,121
	Ortaokul Mezunu	66	17,3333	4,68166			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	17,887	4,24216			
	Yüksekokul veya niversite Mezunu	87	16,4828	4,02857			
Doyum	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	3,8913	0,80332	0,658	3,254	0,022
	Ortaokul Mezunu	66	4,1	0,85952			

	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	4,0904	0,77742			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	87	3,777	0,88314			
Direnç	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	2,767	0,91997	0,042	1,595	0,19
	Ortaokul Mezunu	66	2,9515	0,99045			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	3,0209	0,77159			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	87	2,892	0,85443			
AYDA Toplam	Okur-Yazar veya İlkokul Mezunu	103	127,5534	19,18268	0,773	2,456	0,063
	Ortaokul Mezunu	66	131,3333	21,8381			
	Lise veya Dengi Okul Mezunu	115	131,3739	19,72106			
	Yüksekokul veya Üniversite Mezunu	87	124,5287	19,60235			

AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinin babanın eğitim düzeyi ile olan ilişkisinde; direnç alt ölçeği ($0.042 < 0.05$) dışında geriye kalan alt ölçeklerin homojen dağıldığı görülmektedir. Babanın eğitim düzeyinin aile yapısı ve alt ölçeklerden doyum alt ölçeği ($0.022 < 0.05$) dışındaki ölçeklerde ANOVA anlamlılık değerleri anlamlı çıkmamıştır. Doyum alt ölçeği kapsamında babanın eğitim düzeyi lise mezunu olma durumu ile üniversite mezunu olma durumu arasında anlamlı farklılık göstermektedir.

Tablo 4.2.8.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Doyum Alt Ölçeği İle Baba Eğitim Düzeyi Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Eğitim Durumu	F	%	Ortalama	Std. Hata
Doyum	Lise Mezunu	115	31	4,0904	0,07249
	Üniversite Mezunu	87	23,5	3,777	0,09468

Eğitim durumu lise mezunu olan babaların doyum ile olan ilişkisi, eğitim durumu üniversite mezunu olanların doyum ile olan ilişkisinden daha güçlüdür.

Bu araştırmada yanıt aranan onuncu alt problem; “Genç yetişkinlerin mezun olduğu lise türü ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.9 Genç Yetişkinlerin Mezun Olduğu Lise Türü ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Genel Lise	101	32,2376	6,89949	0,601	1,47	0,222
	Anadolu Lisesi	142	33,1479	6,72873			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	31,0222	6,78732			
	Diğer	83	31,6265	7,48936			
Birlik	Genel Lise	101	27,8614	3,31973	0,86	1,328	0,265
	Anadolu Lisesi	142	28,4789	3,2414			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	27,6889	3,34271			
	Diğer	83	27,747	3,3234			
Yönetim	Genel Lise	101	29,7327	5,24384	0,538	0,642	0,588
	Anadolu Lisesi	142	29,9366	5,57631			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	31	5,06324			
	Diğer	83	29,6988	6,14804			
Yetkinlik	Genel Lise	101	20,8713	4,31894	0,618	0,594	0,619
	Anadolu Lisesi	142	21,2042	4,47299			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	21,9111	3,5664			
	Diğer	83	21,1807	4,5375			
Duygusal Bağlam	Genel Lise	101	16,7426	4,09061	0,205	0,635	0,593
	Anadolu Lisesi	142	17,5141	4,47172			
	Endüstri Meslek Lisesi	45	17,2444	3,74867			

	veya Teknik Lise						
	Diğer	83	17,1807	4,52674			
Doyum	Genel Lise	101	3,9248	0,74825	0,273	0,443	0,722
	Anadolu Lisesi	142	3,9845	0,86969			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	4,0711	0,75095			
	Diğer	83	3,9157	0,91124			
Direnç	Genel Lise	101	2,802	0,8834	0,153	1,905	0,128
	Anadolu Lisesi	142	3,0408	0,83963			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	2,7911	0,79767			
	Diğer	83	2,8723	0,95385			
AYDA Toplam	Genel Lise	101	127,4455	19,33571	0,809	0,535	0,658
	Anadolu Lisesi	142	130,2817	20,5134			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	128,8667	18,2789			
	Diğer	83	127,4337	21,17707			

AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinin hepsinin bireyin mezun olduğu lise türüne göre homojen dağıldığı görülmektedir. Aile yapısı ve alt ölçeklerinin hepsinin bireyin mezun olduğu liseye göre ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan on birinci alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşamlarının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yer ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.10. Genç Yetişkinlerin Yaşamlarının Büyük Çoğunluğunu Geçirdikleri Yer İle AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Şehir	337	32,1573	6,88223	0,287	1,585	0,209
	Köy veya İlçe	34	33,7353	7,77061			
Birlik	Şehir	337	28,0148	3,26094	0,362	0,447	0,504
	Köy veya İlçe	34	28,4118	3,67727			
Yönetim	Şehir	337	29,9614	5,58711	0,529	0,002	0,96
	Köy veya İlçe	34	29,9118	5,31646			
Yetkinlik	Şehir	337	21,2908	4,28921	0,193	1,831	0,177
	Köy veya İlçe	34	20,2353	4,77404			
Duygusal Bağlam	Şehir	337	17,2166	4,28563	0,954	0,078	0,78
	Köy veya İlçe	34	17	4,45176			
Doyum	Şehir	337	3,968	0,81849	0,145	0,112	0,738
	Köy veya İlçe	34	3,9176	0,97374			
Direnç	Şehir	337	2,9086	0,87747	0,952	0,003	0,957
	Köy veya İlçe	34	2,9	0,88249			
AYDA Toplam	Şehir	337	128,6409	19,8365	0,208	0,033	0,857
	Köy veya İlçe	34	129,2941	22,44121			

AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinin hepsinin, bireylerin yaşadıkları yere göre homojen dağıldığı görülmektedir. AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinin tümünün bireylerin yaşadıkları yere göre ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan on ikinci alt problem; “Genç yetişkinlerin çalışma durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.11. Genç Yetişkinlerin Çalışma Durumları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Çalışmıyor	33	31,3333	8,64822	0,042	1,617	0,185
	Çalışıyor	236	32,8432	6,74622			
	Öğrenci	82	31,0366	6,29412			
	Diğer	20	32,7	8,74252			
Birlik	Çalışmıyor	33	27,4545	3,18287	0,305	1,078	0,358
	Çalışıyor	236	28,2627	3,4405			
	Öğrenci	82	27,6585	2,94903			
	Diğer	20	28,15	3,06551			
Yönetim	Çalışmıyor	33	29,303	6,11088	0,086	2,777	0,041

	Çalışıyor	236	30,5508	5,39203			
	Öğrenci	82	28,5854	5,35632			
	Diğer	20	29,65	6,55563			
Yetkinlik	Çalışmıyor	33	21,0303	4,87651	0,878	0,446	0,72
	Çalışıyor	236	21,3814	4,28341			
	Öğrenci	82	20,7561	4,37603			
	Diğer	20	21,05	4,09717			
Duygusal Bağlam	Çalışmıyor	33	17,1818	4,50316	0,259	3,895	0,009
	Çalışıyor	236	17,6992	4,21529			
	Öğrenci	82	15,8537	3,9942			
	Diğer	20	16,8	5,12579			
Doyum	Çalışmıyor	33	3,903	0,82177	0,842	3,517	0,015
	Çalışıyor	236	4,0602	0,81347			
	Öğrenci	82	3,722	0,83607			
	Diğer	20	3,91	0,9049			
Direnç	Çalışmıyor	33	2,8727	0,90942	0,594	1,288	0,278
	Çalışıyor	236	2,9678	0,84972			
	Öğrenci	82	2,7488	0,92473			
	Diğer	20	2,91	0,91875			
AYDA Toplam	Çalışmıyor	33	126,303	22,98979	0,05	2,575	0,054
	Çalışıyor	236	130,7373	19,60869			
	Öğrenci	82	123,8902	18,36866			
	Diğer	20	128,35	24,25148			

AYDA alt ölçeklerinden iletişim ile AYDA toplam ölçeği dışında kalanların, bireyin çalışma durumuna göre homojen dağıldığı görülmektedir. Yönetim (0,041 < 0,05), duygusal bağlam (0,009 < 0,05) ve doyum (0,015 < 0,05) alt ölçeklerinin ANOVA değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Geriye kalan AYDA toplam ve alt ölçeklerinin ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Post-Hoc tablosu incelendiğinde yönetim, duygusal bağlam ve doyum alt ölçekleri kapsamında bireylerin çalışma durumları öğrenci ve çalışan grupları arasında anlamlı farklılıkları olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.2.11.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Yönetim, Duygusal Bağlam ve Doyum Alt Ölçekleri İle Çalışma Durumu Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	İş Durumu	F	%	Ortalama	Std. Hata
Yönetim	Çalışan	236	63,6	30,5508	0,35099
	Öğrenci	82	22,1	28,5854	0,59151
Duygusal Bağlam	Çalışan	236	63,6	17,6992	0,27439
	Öğrenci	82	22,1	15,8537	0,44109
Doyum	Çalışan	236	63,6	4,0602	0,05295
	Öğrenci	82	22,1	3,722	0,09233

Çalışan bireylerin; yönetim, duygusal bağlam ve doyum alt ölçekleri ile olan ilişkisi, öğrenci olan bireylerin yönetim, duygusal bağlam ve doyum alt ölçekleri ile olan ilişkisinden daha güçlü olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada yanıt aranan on üçüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin kardeş sayıları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.12. Genç Yetişkinlerin Kardeş Sayıları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Yok	48	32,5417	7,42898	0,205	1,88	0,113
	1 Kardeş	151	33,2781	6,94565			
	2 Kardeş	99	31,5253	7,22996			
	3 Kardeş	40	32,025	6,76525			
	4 ve üzeri kardeş	33	30,1515	5,25667			
Birlik	Yok	48	28,1875	3,26592	0,787	1,045	0,384
	1 Kardeş	151	28,3642	3,31961			
	2 Kardeş	99	27,899	3,37305			
	3 Kardeş	40	27,8	3,3604			
	4 ve üzeri kardeş	33	27,1818	2,89886			
Yönetim	Yok	48	30,1667	5,3089	0,968	0,196	0,94
	1 Kardeş	151	29,8477	5,73033			
	2 Kardeş	99	30,1111	5,40009			
	3 Kardeş	40	30,275	5,84846			
	4 ve üzeri kardeş	33	29,303	5,46286			
Yetkinlik	Yok	48	21,1458	3,86468	0,536	0,205	0,935
	1 Kardeş	151	21,1457	4,21489			
	2 Kardeş	99	21,303	4,63891			
	3 Kardeş	40	21,575	4,79256			
	4 ve üzeri kardeş	33	20,697	4,2609			

Duygusal Bağlam	Yok	48	17,5208	4,59412	0,466	1,218	0,303
	1 Kardeş	151	17,5166	4,1679			
	2 Kardeş	99	16,8384	4,42098			
	3 Kardeş	40	17,525	4,52904			
	4 ve üzeri kardeş	33	15,9394	3,63953			
Doyum	Yok	48	3,9708	0,79999	0,205	0,925	0,449
	1 Kardeş	151	4,0331	0,78364			
	2 Kardeş	99	3,8949	0,84821			
	3 Kardeş	40	4,02	1,03458			
	4 ve üzeri kardeş	33	3,7697	0,77962			
Direnç	Yok	48	2,9958	0,89108	0,028	2,199	0,069
	1 Kardeş	151	3,0278	0,84445			
	2 Kardeş	99	2,8	0,96087			
	3 Kardeş	40	2,86	0,79769			
	4 ve üzeri kardeş	33	2,6121	0,75323			
AYDA Toplam	Yok	48	129,5625	20,05408	0,249	0,894	0,468
	1 Kardeş	151	130,1523	20,2487			
	2 Kardeş	99	127,6768	20,49332			
	3 Kardeş	40	129,2	21,87869			
	4 ve üzeri kardeş	33	123,2727	14,97346			

AYDA toplam ve alt ölçeklerinden direnç alt ölçeği haricindeki diğer alt ölçeklerin bireyin kardeş sayısına göre homojen dağıldığı görülmektedir. Aile yapısı ve alt ölçeklerinin hepsinin bireyin kardeş sayısına göre ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan on dördüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin çocuk sahibi olup olmamaları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.13. Genç Yetişkinlerin Çocuk Sahibi Olup Olmamaları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Var	57	32,0877	7,87464	0,157	0,063	0,801
	Yok	314	32,3408	6,80832			
Birlik	Var	57	27,9474	3,142	0,201	0,067	0,796
	Yok	314	28,0701	3,32982			
Yönetim	Var	57	30,4737	5,48734	0,65	0,582	0,446
	Yok	314	29,8631	5,57181			
Yetkinlik	Var	57	21,0351	4,40359	0,473	0,09	0,764
	Yok	314	21,2229	4,33442			
Duygusal Bağlam	Var	57	17,9649	4,44797	0,677	2,161	0,142
	Yok	314	17,0573	4,25954			
Doyum	Var	57	3,9825	0,83775	0,756	0,035	0,851
	Yok	314	3,9599	0,8329			
Direnç	Var	57	3	0,86189	0,816	0,744	0,389
	Yok	314	2,8911	0,87972			
AYDA Toplam	Var	57	129,5088	20,24327	0,443	0,109	0,741
	Yok	314	128,5541	20,05198			

AYDA ve alt ölçeklerinin tümünün genç yetişkinlerin çocuk sahibi olup olmama durumuna göre homojen dağıldığı görülmektedir. AYDA ve alt ölçeklerinin hepsinin genç yetişkin bireyin çocuk sahibi olup olmama durumuna göre ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan on beşinci alt problem; “Genç yetişkinlerin ebeveynlerinin medeni durumları ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.14. Genç Yetişkinlerin Ebeveynlerinin Medeni Durumlarının AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Birlikte Yaşiyor	305	32,4197	6,77609	0,431	0,926	0,464
	Ayrı Yaşiyor	8	33,25	5,82482			
	Boşanmış	20	32,4	6,77767			

	Anne Sağ, Baba Ölü	25	30,2	9,48683			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	30,2857	7,60952			
	İkiside Ölü	6	35,8333	6,04704			
Birlik	Birlikte Yaşiyor	305	28,0262	3,31652	0,884	0,54	0,746
	Ayrı Yaşiyor	8	27,125	2,99702			
	Boşanmış	20	28,6	2,94511			
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	28,56	3,26701			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	26,8571	4,52506			
	İkiside Ölü	6	28	2,96648			
Yönetim	Birlikte Yaşiyor	305	29,9967	5,50389	0,551	1,172	0,322
	Ayrı Yaşiyor	8	31,625	4,5336			
	Boşanmış	20	28	5,53458			
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	30,28	6,43894			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	28,1429	5,58058			
	İkiside Ölü	6	33	4,97996			
Yetkinlik	Birlikte Yaşiyor	305	21,3344	4,30647	0,007	0,919	0,468
	Ayrı Yaşiyor	8	21,375	2,66927			
	Boşanmış	20	19,75	3,47737			
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	20,56	4,99233			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	19,8571	7,51506			
	İkiside Ölü	6	22,8333	2,31661			
Duygusal Bağlam	Birlikte Yaşiyor	305	17,2492	4,30615	0,933	0,631	0,676
	Ayrı Yaşiyor	8	17,125	4,82368			
	Boşanmış	20	16	4,5422			
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	16,92	4,1223			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	19,1429	3,38765			
	İkiside Ölü	6	17,5	4,46094			
Doyum	Birlikte Yaşiyor	305	3,9711	0,82284	0,716	0,778	0,566
	Ayrı Yaşiyor	8	4,05	0,86685			
	Boşanmış	20	3,8	0,95145			
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	3,8	0,86987			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	4,2571	0,99809			
	İkiside Ölü	6	4,3333	0,5164			
Direnç	Birlikte Yaşiyor	305	2,9174	0,89266	0,653	0,236	0,946
	Ayrı Yaşiyor	8	2,8	0,91339			

	Boşanmış Anne Sağ, Baba Ölü	20	2,77	0,76578			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	3,1429	0,95019			
	İkisinde Ölü	6	2,8667	0,95219			
AYDA Toplam	Birlikte Yaşıyor	305	129,0262	19,99752	0,768	0,521	0,76
	Ayrı Yaşıyor	8	130,5	18,70065			
	Boşanmış Anne Sağ, Baba Ölü	20	124,75	19,49595			
	Baba Sağ, Anne Ölü	25	126,52	23,23094			
	İkisinde Ölü	6	137,1667	16,30235			

AYDA ve alt ölçeklerinden yetkinlik alt ölçeği hariç, geriye kalan tüm alt ölçekler bireyin ebeveynlerinin medeni durumuna göre homojen dağıldığını göstermektedir. AYDA ve alt ölçeklerinin hepsinin bireyin ebeveynlerinin medeni durumuna göre ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan on altıncı alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşadıkları kişiler ile aile yapıları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.15. Genç Yetişkinlerin Yaşadıkları Kişiler ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Yalnız	27	31,2963	7,08636	0,635	1,985	0,116
	Aile	295	32,6034	6,7925			
	Arkadaş	28	29,5	7,96055			
	Diğer	21	33,0952	7,4693			
Birlik	Yalnız	27	27,8148	3,65889	0,701	2,896	0,035
	Aile	295	28,261	3,27374			
	Arkadaş	28	26,4286	2,88583			
	Diğer	21	27,5714	3,21825			
Yönetim	Yalnız	27	29,4815	5,08671	0,582	0,908	0,437
	Aile	295	30,1729	5,6183			
	Arkadaş	28	28,5	5,68624			
	Diğer	21	29,4762	5,05588			
Yetkinlik	Yalnız	27	20,6667	5,01536	0,596	1,451	0,228

	Aile	295	21,4102	4,16634			
	Arkadaş	28	19,7857	4,94681			
	Diğer	21	20,7143	4,83883			
Duygusal Bağlam	Yalnız	27	16,3333	4,3589	0,81	4,529	0,004
	Aile	295	17,539	4,24957			
	Arkadaş	28	14,6071	4,27169			
	Diğer	21	16,9524	3,78783			
Doyum	Yalnız	27	3,8074	0,81237	0,467	2,881	0,036
	Aile	295	4,0231	0,80762			
	Arkadaş	28	3,6	1,02704			
	Diğer	21	3,8095	0,81111			
Direnç	Yalnız	27	2,8444	0,98502	0,395	3,219	0,023
	Aile	295	2,9532	0,85562			
	Arkadaş	28	2,4286	0,81598			
	Diğer	21	2,9905	0,96639			
AYDA Toplam	Yalnız	27	125,5926	20,52439	0,917	2,944	0,033
	Aile	295	129,9864	19,59244			
	Arkadaş	28	118,8214	22,15443			
	Diğer	21	127,8095	20,35342			

AYDA toplam ve alt ölçeklerinin hepsinin bireyin yaşadığı kişiye göre homojen dağıldığı görülmektedir. Birlik ($0.035 < 0.05$), Duygusal Bağlam ($0.004 < 0.05$), Doyum ($0.036 < 0.05$), Direnç ($0.023 < 0.05$) ve AYDA toplam ($0.033 < 0.05$) ölçeklerinin ANOVA değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Geriye kalan AYDA alt ölçeklerinin ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır. Doyum alt ölçeğinin ANOVA değeri anlamlı olarak gözükse de gruplar arası anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

Post-Hoc tablosu incelendiğinde birlik, duygusal bağlam, direnç alt ölçekleri ve AYDA toplam ölçekleri kapsamında bireylerin yaşadığı kişilerden aile ve arkadaş grupları arasında anlamlı farklılıkları olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.2.15.1. Genç Yetişkinlerin AYDA Toplam Puan ve AYDA Birlik, Duygusal Bağlam, Direnç Alt Ölçekleri İle Bireyin Birlikte Yaşadığı Kişiler Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Bireyin Yaşadığı Kişi	F	%	Ortalama	Std. Hata
Birlik	Aile	295	79,5	28,261	0,1906
	Arkadaş	28	7,5	26,4286	0,54537
Duygusal Bağlam	Aile	295	79,5	17,539	0,24742
	Arkadaş	28	7,5	14,6071	0,80727

Direnç	Aile	295	79,5	2,9532	0,04982
	Arkadaş	28	7,5	2,4286	0,15421
AYDA Toplam	Aile	295	79,5	129,9864	1,14072
	Arkadaş	28	7,5	118,8214	4,18679

Ailesiyle yaşayan bireylerin, birlik, duygusal bağlam, direnç alt ölçekleri ve AYDA toplam puanı ile olan ilişkisi, arkadaşıyla yaşayan bireylerin birlik, duygusal bağlam, direnç alt ölçekleri ve AYDA toplam puanı ile olan ilişkisinden daha güçlü olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada yanıt aranan on yedinci alt problem; “Genç yetişkinlerin alışkanlıkları ile aile yapıları puanları arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.2.16. Genç Yetişkinlerin Alışkanlıkları ile AYDA Alt Ölçek Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ALT ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
İletişim	Sigara	193	32,4456	7,11208	0,288	0,75	0,558
	Alkol	98	32,1939	7,14454			
	Madde	22	34,1364	5,73457			
	Çoklu Alışkanlık	14	30,5714	4,81527			
	Yok	44	31,5455	7,12498			
Birlik	Sigara	193	27,8912	3,0317	0,192	1,404	0,232
	Alkol	98	28,3673	3,63371			
	Madde	22	28,9091	3,85337			
	Çoklu Alışkanlık	14	28,8571	3,00914			
	Yok	44	27,3636	3,36943			
Yönetim	Sigara	193	29,8705	5,6133	0,387	1,577	0,18
	Alkol	98	30,3878	5,76272			
	Madde	22	31,9091	4,12783			
	Çoklu Alışkanlık	14	28,0714	5,78412			
	Yok	44	29	5,20286			
Yetkinlik	Sigara	193	21,2124	4,69945	0,008	1,632	0,166
	Alkol	98	21,2857	4,08669			
	Madde	22	22,6364	2,12794			
	Çoklu Alışkanlık	14	18,9286	5,0454			
	Yok	44	20,9091	3,6076			
Duygusal Bağlam	Sigara	193	17,2228	4,27165	0,869	0,543	0,704
	Alkol	98	17,2245	4,47336			
	Madde	22	18,1818	4,03126			
	Çoklu Alışkanlık	14	17,1429	3,82013			

	Yok	44	16,5455	4,34262			
Doyum	Sigara	193	3,9596	0,86496	0,098	2,612	0,035
	Alkol	98	4,0469	0,77156			
	Madde	22	4,2909	0,51907			
	Çoklu Alışkanlık	14	3,5714	0,8624			
	Yok	44	3,7545	0,8711			
Direnç	Sigara	193	2,8922	0,87201	0,051	0,624	0,645
	Alkol	98	2,9388	0,87974			
	Madde	22	2,9182	1,02103			
	Çoklu Alışkanlık	14	3,2143	0,52309			
	Yok	44	2,8045	0,91447			
AYDA Toplam	Sigara	193	128,6425	20,15827	0,658	1,256	0,287
	Alkol	98	129,4592	20,79312			
	Madde	22	135,7727	16,32682			
	Çoklu Alışkanlık	14	123,5714	16,851			
	Yok	44	125,3636	20,21983			

AYDA toplam ve alt ölçeklerinde, yetkinlik alt ölçeği hariç diğer ölçeklerin bireylerin alışkanlık durumlarına göre homojen dağıldığı görülmektedir. Doyum ($0.035 < 0.05$) alt ölçeğinin ANOVA değerlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Geriye kalan AYDA toplam puan ve alt ölçeklerinin ANOVA değerleri anlamlı çıkmamıştır. Doyum alt ölçeğinin ANOVA değeri anlamlı olarak gözükse de gruplar arası anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

4.3. Genç Yetişkinlerin AYDA Skorları İle Benlik Saygısı Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumu

Bu araştırmada yanıt aranan on sekizinci alt problem; “Genç yetişkinlerin benlik saygısı düzeyleri ile aile yapıları arasında ilişki bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.3.1. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygısı Toplam Puanı ile Aile Yapısı Alt Ölçek Puanlarına Göre Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

	İletişim	Birlik	Yönetim	Yetkinlik	Duygusal Bağlam	Doyum	Direnç	Benlik Saygısı
İletişim	-							
Birlik	,527**	-						
Yönetim	,637**	,444**	-					
Yetkinlik	,545**	,295**	,704**	-				
Duygusal Bağlam	,708**	,602**	,617**	,549**	-			
Doyum	,716**	,485**	,729**	,772**	,799**	-		
Direnç	,592**	,656**	,348**	,210**	,746**	,397**	-	
Benlik Saygısı	,273**	,302**	,294**	,179**	,315**	,284**	,218**	-

** $p < 0.01$

Aile yapısının alt ölçekleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi anlamak için uygulanan pearson korelasyon analizinde aile yapısının tüm alt ölçekleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkiler anlamlı ve pozitif yönlü çıkmıştır. Birlik ve duygusal bağlam alt ölçeklerinin benlik saygısı ile arasındaki ilişkinin kuvveti, diğer alt ölçeklerin benlik saygısı ile olan ilişkilerinin kuvvetinden daha güçlü olduğu görülmektedir.

4.4. Genç Yetişkinlerin AYDA Skorları İle Yaşam Doyumu Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumu

Bu araştırmada yanıt aranan on dokuzuncu alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşam doyumu düzeyleri ile aile yapıları arasında ilişki bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.4.1 Genç Yetişkinlerin Yaşam Doymu Toplam Puanı ile Aile Yapısı Alt Ölçek Puanlarına Göre Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

	İletişim	Birlik	Yönetim	Yetkinlik	Duygusal Bağlam	Doyum	Direnç	Yaşam Doymu
İletişim	-							
Birlik	,527**	-						
Yönetim	,637**	,444**	-					
Yetkinlik	,545**	,295**	,704**	-				
Duygusal Bağlam	,708**	,602**	,617**	,549**	-			
Doyum	,716**	,485**	,729**	,772**	,799**	-		
Direnç	,592**	,656**	,348**	,210**	,746**	,397**	-	
Yaşam Doymu	,279**	,272**	,316**	,223**	,296**	,260**	,234**	-

** $p < 0.01$

Aile yapısının alt ölçekleri ile yaşam doymu arasındaki ilişkiyi anlamak için uygulanan pearson korelasyon analizinde aile yapısının tüm alt ölçekleri ile yaşam doymu arasındaki ilişkiler anlamlı ve pozitif yönlü çıkmıştır. Yönetim alt ölçeğinin yaşam doymu ile arasındaki ilişkinin kuvvetinin, diğer alt ölçeklerin yaşam doymu ile olan ilişkinin kuvvetinden daha güçlü olduğu görülmektedir.

4.5. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygıları İle Yaşam Doymu Düzeylerine İlişkin Bulgular Ve Yorumu

Bu araştırmada yanıt aranan yirminci alt problem; “Genç yetişkinlerin benlik saygıları ile yaşam doymuları arasında ilişki var mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.5.1. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygısı Toplam Puanı ile Yaşam Doymu Toplam Puanlarına Göre Pearson Korelasyon Testi Sonuçları

	Benlik Saygısı	Yaşam Doymu
Benlik Saygısı	-	
Yaşam Doymu	,465**	-

** $p < 0.01$

Pearson korelasyon testinin sonuçlarını incelediğimizde benlik saygısı ile yaşam doyumu arasında doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Korelasyon değerinin pozitif olması benlik saygısı ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu göstermektedir. Korelasyon değerinin sıfır ile birin tam ortasında olması nedeniyle iki grup arasında orta derecede bir bağ olduğu görülmektedir ($r=0,465$).

4.6. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygısı Düzeyleri İle Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırma kapsamında benlik saygısı ve bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi anlamak adına One Way Anova testine başvurulmuştur. Varyansların homojen olması halinde yapılacak testlerden "Bonferroni" testi tercih edilmiştir. Varyansların homojen olmaması halinde yapılacak testlerden "Tamhane's T2" kullanılmıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi birinci alt problem; "Genç yetişkinlerin yaşları ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?" sorusudur.

Tablo 4.6.1. Genç Yetişkinlerin Yaşlarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	18-23 Yaş Arası	103	30,5922	4,97333	,612	1,776	,171
	24-29 Yaş Arası	174	31,6552	4,43013			
	30-35 Yaş Arası	94	31,1277	4,37548			

Varyansların homojenliği testinde benlik saygısının yaş gruplarına göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,612>0,05$).

ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği bulunmuştur $F(2,368)=1.776$ ($p=0.171>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi ikinci alt problem; "Genç yetişkinlerin cinsiyetleri ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?" sorusudur.

Tablo 4.6.2. Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerinin Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	t	df	P
Benlik Saygısı	Erkek	164	31,4573	4,51494	0,863	369	0,388
	Kadın	207	31,0435	4,63974			

Grup istatistikleri tablosunu incelediğimizde erkek ve kadınların ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem testinin sonuçları incelendiğinde benlik saygısı ile cinsiyet grupları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($p=0,388>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi üçüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin eğitimleri ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.3. Genç Yetişkinlerin Eğitim Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Lise	48	31,875	4,4417	0,918	2,03	0,133
	Üniversite-Yükseköğretim	278	31,3058	4,57864			
	Diğer	45	30,0444	4,65616			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının eğitim durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,918>0,05$).

ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=2.030$ ($p=0.133>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi dördüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin medeni durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.4. Genç Yetişkinlerin Medeni Durumlarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Bekar	245	31,0653	4,77569	0,053	3,942	0,02
	Evli	113	31,9027	3,96179			
	Diğer	13	28,3846	4,89112			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının medeni duruma göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,053>0,05$). Varyanslar homojen dağıldığı için “Bonferroni” testinden farklılıkların kaynağını inceleyebiliriz.

ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşma gösterdiği bulunmuştur $F(2,368)=3,942$ ($p= .020<0.05$).

PostHoc tablosu incelendiğinde medeni durum gruplarından, medeni durumu diğer olanlar ile medeni durumu evli olanlar arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu görülmektedir. Medeni durumu evli ile diğer olanların arasındaki farklılığın benlik saygısına olan etkisinin ölçülmesi için medeni gruplarından evli ve diğer gruplarının ortalamaları incelenmelidir.

Tablo 4.6.4.1. Genç Yetişkinlerin Benlik Saygısı Toplam Puanı İle Medeni Durum Arasındaki Farklılığın İncelenmesi

	Medeni Durum	F	%	Ortalama	Std. Hata
Benlik Saygısı Toplam Puan	Evli	113	30,5	31,9027	,37269
	Diğer	13	3,5	28,3846	1,35655

Medeni durum gruplarından evli olanların benlik saygıları, medeni durum gruplarından diğer (boşanmış, diğer, dul) olanlara oranla daha fazladır.

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi beşinci alt problem; “Genç yetişkinlerin ekonomik durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.5. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Durumlarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

Korelasyon Matrisi		Benlik Saygısı	Ekonomik Düzey
Spearman's rho	Benlik Saygısı	1	0,59
	Ekonomik Düzey	0,59	1

Korelasyon testinin sonuçlarını incelediğimizde benlik saygısı ile ekonomik durum arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p=0,59>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi altıncı alt problem; “Genç yetişkinlerin anne-babalarının eğitim düzeyi ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.6. Genç Yetişkinlerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyinin Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

Korelasyon Matrisi		Benlik Saygısı	Anne Eğitim Düzeyi	Baba Eğitim Düzeyi
Spearman's rho	Benlik Saygısı	1		
	Anne Eğitim Düzeyi	0,777	1	
	Baba Eğitim Düzeyi	0,256	0,000	1

Spearman korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında benlik saygısı ile baba eğitim düzeyi ($p=0,256>0,05$) ve anne eğitim düzeyi ($0,777>0,05$) arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi yedinci alt problem; “Genç yetişkinlerin mezun olduğu lise türü ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.7. Genç Yetişkinlerin Mezun Olduğu Lise Türünün Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Genel Lise	101	30,802	4,36124	0,019	0,954	0,415
	Anadolu Lisesi	142	31,4577	5,01999			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	32	4,88039			
	Diğer	83	30,9277	3,84068			

ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının bireyin mezun olduğu liseye göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği bulunmuştur $F(2,368)=0.954$ ($p= 0.415>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi sekizinci alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri yer ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.8. Genç Yetişkinlerin Yaşamlarının Büyük Bölümünü Geçirdikleri Yer İle Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	t	df	P
Benlik Saygısı	Şehir	337	31,1929	4,62217	-0,443	369	0,658
	Köy veya İlçe	34	31,5588	4,2297			

Grup istatistikleri tablosunu incelediğimizde “Köy veya İlçe” ve “Şehir” ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem testinin sonuçları incelendiğinde benlik saygısı ile yaşanan yer arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($p=0,658>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan yirmi dokuzuncu alt problem; “Genç yetişkinlerin çalışma durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.9. Genç Yetişkinlerin Çalışma Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Çalışmıyor	33	30,6061	3,49052	0,087	2,155	0,093
	Çalışıyor	236	31,6695	4,64493			
	Öğrenci	82	30,2805	4,54952			
	Diğer	20	30,9	5,13912			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının bireyin çalışma durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,087>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının bireyin çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=2.155$ ($p= 0.093>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuzuncu alt problem; “Genç yetişkinlerin kardeş sayıları ile benlik saygısı arasında anlamlı farklılık bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.10. Genç Yetişkinlerin Kardeş Sayılarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Yok	48	31,6667	4,69646	0,313	0,286	0,887
	1 Kardeş	151	31,0927	4,81712			
	2 Kardeş	99	31,101	4,48238			
	3 Kardeş	40	31,7	3,87761			
	4 ve üstü Kardeş	33	31	4,59619			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının bireyin kardeş sayısına göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,313>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının kardeş sayısına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=0.286$ ($p= 0.887>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz birinci alt problem; “Genç yetişkinlerin çocuk sahibi olup olmama durumları ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.11. Genç Yetişkinlerin Çocuk Sahibi Olma Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	t	df	P
Benlik Saygısı	Çocuk Var	57	31,2632	3,58333	0,066	369	0,948
	Çocuk Yok	314	31,2197	4,74723			

Grup istatistikleri tablosunu incelediğimizde bireylerden çocuğu olanların ve bireylerden çocuğu olmayanların ortalamalarının birbirine yakın olduğu görölmektedir. Bağımsız örneklem testinin sonuçları incelendiğinde benlik saygısı ile bireylerin çocuk sahibi olup olmama durumu arasında anlamlı fark olmadığı görölmektedir ($p=0,948>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz ikinci alt problem; “Genç yetişkinlerin aile yapısı (aile bireyleri) ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.12. Genç Yetişkinlerin Aile Yapısının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Kadın-Erkek	52	31,6154	4,77392	0,93	0,288	0,834
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	31,0973	4,54344			
	Anne-Baba, çocuklar ve aile büyükleri (geniş aile)	37	31,2432	4,7282			
	Diğer	25	31,72	4,57821			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının bireylerin aile yapısı durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görölmektedir ($p=0,93>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının aile yapısına göre

anlamli olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=0.288$ ($p=0.834>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz üçüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin ebeveynlerinin medeni durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.13. Genç Yetişkinlerin Ebeveynlerinin Medeni Durumunun Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Birlikte Yaşiyor	305	31,2262	4,6174	0,465	0,928	0,463
	Ayrı Yaşiyor	8	32,75	5,72588			
	Boşanmış	20	30,8	4,43194			
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	30,4	3,96863			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	31	4,16333			
	İkisinde Ölü	6	34,3333	4,67618			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının bireylerin ebeveynlerin hayatta olması durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,465>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının ebeveynlerin hayatta olma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=0.928$ ($p= 0.463>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz dördüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin kiminle yaşadığı ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.14. Genç Yetişkinlerin Kiminle Yaşadığının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Yalnız	27	31,5556	4,54324	0,972	1,393	0,245
	Aile	295	31,3729	4,51188			
	Arkadaş	28	29,5714	5,26645			
	Diğer	21	30,9524	4,55496			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının bireyin kiminle yaşadığı durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,972>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının bireyin kiminle yaşadığı durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=1.393$ ($p= 0.245>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz beşinci alt problem; “Genç yetişkinlerin alışkanlıkları ile benlik saygısı arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.6.15. Genç Yetişkinlerin Alışkanlıklarının Benlik Saygısı Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Benlik Saygısı	Sigara	193	30,9534	4,53722	0,604	1,423	0,226
	Alkol	98	30,9184	4,49209			
	Madde	22	32,3636	4,39204			
	Çoklu Alışkanlık	14	32,9286	5,39892			
	Yok	44	32	4,725			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında benlik saygısının bireyin alışkanlıklarına göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,604>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde benlik saygısının bireyin alışkanlıklarına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=1.423$ ($p= 0.226>0,05$).

4.7. Genç Yetişkinlerin Yaşam Doyumu Düzeyleri İle Sosyodemografik Değişkenlere İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırma kapsamında yaşam doyumu ve bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi anlamak adına One Way Anova testine başvurulmuştur. Varyansların homojen olması halinde yapılacak testlerden “Bonferroni” testi tercih edilmiştir. Varyansların homojen olmaması halinde yapılacak olan testlerden “Tamhane's T2” kullanılmıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan otuz altıncı alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.1. Genç Yetişkinlerin Yaşlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	18-23 Yaş Arası	103	20,9515	7,92412	0,046	0,647	0,524
	24-29 Yaş Arası	174	21,908	6,58275			
	30-35 Yaş Arası	94	21,2872	6,81968			

Varyansların homojenliği testinde yaşam doyumunun yaş gruplarına göre varyanslarının homojen olmadığı görülmektedir ($p=0,046<0,05$).

ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği bulunmuştur $F(2,368)=0,647$ ($p=0.524>0.05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz yedinci alt problem; “Genç yetişkinlerin cinsiyetleri ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.2. Genç Yetişkinlerin Cinsiyetlerinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	t	df	P
Yaşam Doyumu	Erkek	164	21,1585	7,2102	-0,796	369	0,426
	Kadın	207	21,744	6,89218			

Grup istatistikleri tablosunu incelediğimizde erkek ve kadınların ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem testinin sonuçları incelendiğinde yaşam doyumu ile cinsiyet grupları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($p=0,426>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz sekizinci alt problem; “Genç yetişkinlerin eğitim durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.3. Genç Yetişkinlerin Eğitim Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Lise	48	21,9167	6,85048	0,271	0,421	0,656
	Üniversite-Yükseköğretim	278	21,5468	6,94977			
	Diğer	45	20,6444	7,78155			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun eğitim durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,271>0,05$).

ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun eğitim duruma göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği bulunmuştur $F(2,368)=0.421$ ($p=0.656>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan otuz dokuzuncu alt problem; “Genç yetişkinlerin medeni durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.4. Genç Yetişkinlerin Medeni Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Bekar	245	20,9306	7,15113	0,087	3,637	0,027
	Evli	113	22,9115	6,36334			
	Diğer	13	19,5385	8,77131			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumu medeni duruma göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,087>0,05$). Varyanslar homojen dağıldığı için "Bonferroni" testinden farklılıkların kaynağını inceleyebiliriz.

ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumu medeni duruma göre anlamlı olarak farklılaşma gösterdiği görülmüştür $F(2,368)=3,637$ ($p=.027<0,05$).

PostHoc tablosu incelendiğinde ise, medeni durum gruplarından, medeni durumu bekar olanlar ile medeni durumu evli olanlar arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu görülmektedir. Medeni durumu bekar ile evli olanların arasındaki farklılığın, yaşam doyumu düzeylerine olan etkisinin ölçülmesi için medeni durum gruplarından bekar ve evli grupların ortalaması incelenmelidir.

Tablo 4.7.4.1. Genç Yetişkinlerin Yaşam Doyumu Toplam Puanı İle Medeni Durum Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Medeni Durum	F	%	Ortalama	Std. Hata
Yaşam Doyumu Toplam Puan	Bekâr	245	66	20,930	0,456
	Evli	113	30,5	22,911	0,598

Medeni durum gruplarından, medeni durumu evli olanların yaşam doyumu, medeni durumu bekar olanlara oranla daha yüksektir.

Bu araştırmada yanıt aranan kırkinci alt problem; "Genç yetişkinlerin ekonomik durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?" sorusudur.

Tablo 4.7.5. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

Korelasyon Matrisi			Yaşam Doyumu	Ekonomik Düzey
Spearman's rho	Yaşam Doyumu	Korelasyon Katsayısı	1	0,176
		Anlamlılık	1	0,001
	Ekonomik Düzey	Korelasyon Katsayısı	0,176	1
		Anlamlılık	0,001	1

Korelasyon testinin sonuçlarını incelediğimizde yaşam doyumunun ekonomik durum ile arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p=0,001<0,05$). Korelasyon değerinin sıfıra yakın olması iki grup arasında zayıf bir bağ olduğunu göstermektedir ($r=0,176$).

Yaşam doyumu ve ekonomik durum arasındaki ilişkiyi anlamak adına One Way ANOVA testine başvurulmuştur.

Tablo 4.7.5.1. Genç Yetişkinlerin Ekonomik Düzeyinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Çok Düşük (<1000 TL)	51	20,4706	8,33631	0,009	5,801	0,001
	Düşük (1000-2000 TL)	104	19,4231	6,87149			
	Orta (2000-4000 TL)	39	22,3846	6,5035			
	Yüksek (>4000 TL)	177	22,791	6,53542			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun ekonomik duruma göre varyanslarının homojen olmadığı görülmektedir ($p=0,009<0,05$). Varyanslar homojen dağılmadığı için “Tamhane” testlerinden farklılıkların kaynağını inceleyebiliriz.

ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun ekonomik duruma göre anlamlı olarak farklılaşma gösterdiği bulunmuştur $F(3,367)=5.801$ ($p= 0.001<0.05$).

PostHoc tablosu incelendiğinde ekonomik durum gruplarından, ekonomik durumu düşük olanlar ile ekonomik durumu yüksek olanlar arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu görülmektedir. Ekonomik durumu düşük ile yüksek olanların arasındaki farklılığın, yaşam doyumu düzeyine olan etkisinin ölçülmesi için ekonomik durumu düşük ve yüksek gruplarının ortalaması incelenmelidir.

4.7.5.2. Genç Yetişkinlerin Yaşam Doyumu Toplam Puanı İle Ekonomik Durum Arasında Bulunan Farklılığın İncelenmesi

	Ekonomik Durum	F	%	Ortalama	Std. Hata
Yaşam Doyumu	Düşük	104	28	19,4231	,67380
Toplam Puan	Yüksek	177	47,7	22,7500	1,00332

Ekonomik durumu yüksek olanların yaşam doyumları, ekonomik durumu düşük olanlara oranla daha fazladır.

Bu araştırmada yanıt aranan kırk birinci alt problem; “Genç yetişkinlerin anne ve babalarının eğitim düzeyi ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.6. Genç Yetişkinlerin Anne ve Babalarının Eğitim Düzeyinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

Korelasyon Matrisi		Yaşam Doyumu	Anne Eğitim Düzeyi	Baba Eğitim Düzeyi
Spearman's rho	Yaşam Doyumu	1		
	Anne Eğitim Düzeyi	0,44	1	
	Baba Eğitim Düzeyi	0,393	0,000	1

Spearman korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında yaşam doyumunun, anne eğitim düzeyi ($p=0,440>0,05$) ve baba eğitim düzeyi ($p=0,393>0,05$) ile arasındaki fark anlamlı olmadığı görülmektedir.

Bu araştırmada yanıt aranan kırk ikinci alt problem; “Genç yetişkinlerin mezun oldukları lise türü ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.7. Genç Yetişkinlerin Mezun Oldukları Lisenin Yaşam Doymu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doymu	Genel Lise	101	20,7327	7,45774	0,091	3,038	0,029
	Anadolu Lisesi	142	22,3944	6,54494			
	Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise	45	22,9556	6,86213			
	Diğer	83	20,0482	7,13443			

ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doymunun, bireyin mezun olduğu liseye göre ANOVA değeri anlamlı çıkmıştır. $F(2,368)=3.038$ ($p= 0.415>0.05$). Fakat bireyin mezun olduğu lise ile yaşam doymunun ANOVA değeri anlamlı olarak gözükse de gruplar arası anlamlı bir farklılık çıkmamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan kırk üçüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşadıkları yer ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.8. Genç Yetişkinlerin Yaşadıkları Yerin Yaşam Doymu Toplam Puanlarına Göre T- Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	t	df	P
Yaşam Doymu	Şehir	337	21,5163	6,99621	0,268	369	0,789
	Köy veya İlçe	34	21,1765	7,46901			

Grup istatistikleri tablosunu incelediğimizde “Köy veya İlçe” ve “Şehir” ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem testinin sonuçları incelendiğinde yaşam doymu ile yaşanan yer arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($p=0,789>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan kırk dördüncü alt problem; “Genç yetişkinlerin çalışma durumları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.9. Genç Yetişkinlerin Çalışma Durumlarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Çalışmıyor	33	21,3636	7,55322	0,062	0,702	0,551
	Çalışıyor	236	21,7542	6,65942			
	Öğrenci	82	20,5488	7,98324			
	Diğer	20	22,35	6,39305			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun bireyin çalışma durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,062>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun bireyin çalışma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=0.702$ ($p= 0,0551>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan kırk beşinci alt problem; “Genç yetişkinlerin kardeş sayıları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.10. Genç Yetişkinlerin Kardeş Sayılarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Yok	48	23,2917	6,19869	0,439	1,192	0,314
	1 Kardeş	151	21,5497	7,17653			
	2 Kardeş	99	20,9697	7,09621			
	3 Kardeş	40	20,35	6,59273			
	4 ve üstü Kardeş	33	21,4848	7,69383			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun bireyin kardeş sayısına göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,439>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun kardeş sayısına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=1,192$ ($p= 0.314>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan kırk altıncı alt problem; “Genç yetişkinlerin çocuğa sahip olup olmama durumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.11. Genç Yetişkinlerin Çocuğa Sahip Olma Durumunun Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre T- Testi Sonuçları

Ölçek	GRUP	N	Ort	Ss	t	df	P
Yaşam Doyumu	Çocuğu var	57	22,4386	6,80865	1,113	369	0,266
	Çocuğu yok	314	21,3121	7,06732			

Grup istatistikleri tablosunu incelediğimizde bireylerden çocuğu olanların ve bireylerden çocuğu olmayanların ortalamalarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem testinin sonuçları incelendiğinde yaşam doyumu ile bireylerin çocuğu olması durumu arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($p=0,266>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan kırk yedinci alt problem; “Genç yetişkinlerin aile yapıları (aile bireyleri) ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.12. Genç Yetişkinlerin Aile Yapılarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Kadın-Erkek	52	23,4231	6,11121	0,306	1,558	0,199
	Anne-Baba ve Çocuklar	257	21,1323	7,0952			
	Anne-Baba, çocuklar ve aile büyükleri (geniş aile)	37	21,4324	7,76223			
	Diğer	25	21,16	6,76806			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun bireylerin aile yapısına göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,306>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun aile yapısına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=1.558$ ($p= 0.199>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan kırk sekizinci alt problem; “Genç yetişkinlerin ebeveynlerinin medeni durumu ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.13. Genç Yetişkinlerin Ebeveynlerinin Medeni Durumunun Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Birlikte Yaşıyor	305	21,5902	7,08635	0,1	0,784	,562
	Ayrı Yaşıyor	8	20,75	8,89221			
	Boşanmış	20	20,15	5,56564			
	Anne Sağ, Baba Ölü	25	22,92	6,10956			
	Baba Sağ, Anne Ölü	7	18,2857	8,80746			
	İkiside Ölü	6	19,3333	8,09115			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun bireylerin ebeveynlerin hayatta olması durumuna göre varyanslarının homojen olduğu görülmektedir ($p=0,1>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun ebeveynlerin hayatta olma durumuna göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görülmektedir $F(2,368)=0.784$ ($p= 0.562>0,05$).

Bu araştırmada yanıt aranan kırk dokuzuncu alt problem; “Genç yetişkinlerin yaşam şekli ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.14. Genç Yetişkinlerin Yaşam Şeklinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Yalnız	27	22,037	4,71888	0,025	2,852	0,037
	Aile	295	21,8441	6,99388			
	Arkadaş	28	17,9643	8,0161			
	Diğer	21	20,4286	7,67836			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun bireyin yaşadığı kişiye göre varyanslarının homojen dağılmadığı görülmektedir ($p=0,025<0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun bireyin yaşadığı kişi durumuna göre ANOVA değeri anlamlı çıkmıştır. $F(2,368)=2.852$ ($p= 0.037<0,05$). ANOVA değeri anlamlı olduğu için Post-Hoc tablosu incelenmiştir ve gruplar arası farklılık bulunamamıştır.

Bu araştırmada yanıt aranan ellinci alt problem; “Genç yetişkinlerin alışkanlıkları ile yaşam doyumu arasında anlamlı fark bulunmakta mıdır?” sorusudur.

Tablo 4.7.15. Genç Yetişkinlerin Alışkanlıklarının Yaşam Doyumu Toplam Puanlarına Göre One Way ANOVA Testi Sonuçları

ÖLÇEK	GRUP	N	Ort	Ss	Levene Değeri	F Değeri	P
Yaşam Doyumu	Sigara	193	22,0674	7,11517	0,341	1,312	0,265
	Alkol	98	20,7755	6,65889			
	Madde	22	18,9545	6,90395			
	Çoklu Alışkanlık	14	21,7143	6,25643			
	Yok	44	21,7045	7,6267			

Varyansların homojenliği testinin sonuçlarında yaşam doyumunun bireyin alışkanlıklarına göre varyanslarının homojen olduğu görölmektedir ($p=0,314>0,05$). ANOVA tablosu incelendiğinde yaşam doyumunun bireyin alışkanlıklarına göre anlamlı olarak farklılaşma göstermediği görölmektedir $F(2,368)=1.312$ ($p= 0.265>0,05$).

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Genç yetişkinlerin aile yapıları ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışma; kolayda örnekleme yoluyla seçilen, 18-35 yaş aralığında bulunan ve araştırmaya katılmaya gönüllü bireyler ile yürütülmüştür. Elde edilen veriler literatür bilgileri ışığında değerlendirilmiştir.

Literatür bilgileri incelendiğinde, aile yapısı ile ilgili yapılan çalışmalara rastlanırken, genç yetişkinlerin aile yapıları üzerine yapılan çalışmayla karşılaşmamıştır. Bu araştırmanın, aile yapısının alt ölçekleri (iletişim, birlik, yönetim, yetkinlik, duygusal bağlam, doyum ve direnç) ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasında ilişkinin var olup olmaması konusunda bizlere katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin aile yapıları ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiye yönelik elde edilen bulgular incelenmiştir. Bireylerin aile yapısı toplam puan ve AYDA alt ölçeklerinden aldıkları puan ile benlik saygıları arasında pozitif yönde anlamlılık bulunmuştur. Araştırmaya katılan kişilerin, aile yapısı toplam puan ve AYDA alt ölçeklerinden aldıkları puan ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki de anlamlı ve pozitif yönlü çıkmıştır.

Yapılan çalışmada, aile yapısı çeşitli sosyodemografik özelliklere göre incelenmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin yaş dağılımına bakıldığında, ankete katılan katılımcıların % 27,8' inin (103 kişi) 18-23 yaşları arasında, % 46,9' unun (174 kişi) 24-29 yaşları arasında ve % 25,3' ünün (94 kişi) 30-35 yaşları arasında olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunu 24-29 yaş grubu oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla 18-23 yaş grubu (%27,8'i) ve 30-35 yaş grubu (%25,3'ü) takip etmektedir.

AYDA ölçeğinden alınan puanların yaş ile olan ilişkisine bakıldığında, duygusal bağlam ve direnç alt ölçeği kapsamında, yaş gruplarından 18-23 yaş grubunun, 24-29 yaş grubu ve 30-35 yaş grupları ile anlamlı farklılıkları olduğu ortaya çıkmıştır. 30-35 yaş grubunun duygusal bağlam ile olan ilişkisi, 18-23 yaş

grubunun ve 24-29 yaş grubunun duygusal bağlamla olan ilişkisinden daha fazladır. Duygusal bağlam alt ölçeği, aile ortamındaki duygusal etkileşimin, savunuculuğun, aile ortamının destekleyici ve yapıcı olmasıyla ifade edilir. Aile üyelerinin duygularını rahatça ifade edebilmeleri ve birbirlerini koşulsuz kabul edebilmeleri sağlıklı aile yapısının göstergesidir. 30-35 yaş grubunda bulunan kişilerin, 18-23 ve yaş gurubunda bulunan kişilere oranla daha yüksek puan almaları, yaşın ilerlemesi ile bireylerin ailede kendilerini daha rahat ifade edebildiklerinin ve üyeleri oldukları gibi kabul edebildiklerinin göstergesidir. Aynı şekilde 24-29 yaş grubunun dirençle olan ilişkisi 30-35 yaş grubunun ve 18-23 yaş grubunun dirençle olan ilişkisinden daha fazla olarak bulunmuştur. Direnç alt ölçeği, ailenin başkalarından ve aile içerisinden gelen eleştiri veya önerilere ne kadar açık olduğu, aile içinden gelen eleştirilerin ne kadar tolere edilebildiği ile karakterizedir. Ailenin bütün halinde değişime karşı gösterdiği direncinin yüksek olarak algılanması, katı davranış kalıplarının olması, sağlıksız bir yapının göstergesidir. 24-29 yaş grubunda bulunan kişilerin, diğer yaş gruplarına oranla direnç alt ölçeğinden yüksek puan almaları, aile içerisinden ve dışarıdan gelen eleştiriler konusunda daha katı bir tutuma sahip olduklarını ifade etmektedir.

Araştırmaya 207 kadın, 164 erkek olmak üzere 371 kişi katılmıştır. Aile yapısı alt ölçekleri ile cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında, cinsiyetin aile yapısı ile ilişkili olmadığı görülmüştür.

Çalışmaya katılan kişilerin eğitim durumu çoğunluktan azınlığa doğru sıralandığında %74,9'unun (278 kişi) üniversite-yüksekokul, %12,9'unun (48 kişi) lise, %5,9'unun (22 kişi) diğer, %3,8'inin (14 kişi) ortaokul ve %2,4'ünün (9 kişi) ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu üniversite-yüksekokul mezunlarından oluşmaktadır. Eğitim durumu ile aile yapısı arasındaki ilişki araştırıldığında, aile yapısı ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Ankete katılan 371 katılımcıdan 245 kişi medeni durumunu bekar, 113 kişi evli, 8 kişi boşanmış, 2 kişi dul ve 3 kişi ise diğer olarak işaretlemiştir. Ankete katılanların büyük çoğunluğu evli ve bekar kişilerden oluşmaktadır. Aile yapısı ile medeni durum arasında ilişkinin var olup olmadığını araştıran analiz sonucunda, bekar olan kişilerin, medeni durumunu diğer olarak işaretleyen kişilere göre birlik alt ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Birlik alt boyutu aile üyelerinin birbirine yakınlığı, bütünlüğü, aile içindeki kişiler arası ve dış çevre ile olan sınırlar,

üyelerin bağımlılıkları ve bağılıkları ile ifade edilmektedir. Bu alt ölçek dönüşümsel olarak tanımlandığından dolayı, aşırı kopukluk kadar aşırı birliktelik de aile açısından sağlıksız bir durum ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca, evli olan kişiler, medeni durumunu diğer olarak işaretleyenlere oranla doyum alt ölçeğinden daha yüksek puan almışlardır. Doyum alt ölçeği; bireylerin birbirlerinin kişisel sınırlarına ve bireysel olarak geçirmek istedikleri zamana karşı ne kadar saygı gösterdiklerini ifade etmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, evli olanların, eşleriyle ve aileleriyle geçirdikleri özel zamanların olduğunu, üyelerin birbirine yeterince sevgi ve şefkat gösterdiğini belirtmektedir. Evli olan kişilerin yönetim, duygusal bağlam, direnç ve aile yapısı toplam puanlarının bekarlara oranla daha yüksek olması; evlilerin aile yapısına daha fazla önem verdiğinin göstergesidir.

Çalışmaya katılan 371 kişiden 177'si ekonomik düzey olarak yüksek bütçeye sahiptir. Katılımcılardan 104'ü düşük bütçeye sahip olup, gelirleri 1000 TL ve 2000 TL arasındadır. Katılımcıların 51'i çok düşük bütçeli (<1000 TL) olup, 39'u orta seviyede (2000-4000 TL) bütçelidir. Aile yapısı ile ekonomik durum arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan katılımcılardan 257 kişinin (%69,3) aile yapısı anne, baba ve çocuklardan oluşmaktadır. Geriye kalan 114 kişiden 52 kişinin aile yapısı sadece kadın ve erkekten oluşmaktadır. 37 kişinin aile yapısı ise geniş aile dediğimiz anne-baba, çocuklar ve aile büyüklerinden oluşmaktadır. 25 kişinin aile yapısı ise diğer kategorisine girmektedir. Aile yapısı ile aileyi oluşturan aile bireyleri (aile yapısı) arasındaki ilişki incelendiğinde, aile yapısı kadın ve erkekten oluşan grubun birlik, duygusal bağlam, direnç, iletişim ve aile yapısı ile olan ilişkisi, geriye kalan aile gruplarının birlik, duygusal bağlam, direnç, iletişim ve aile yapısı ile olan ilişkisinden fazla olarak bulunmuştur. Kadın ve erkekten oluşan ailelerde, diğer aile yapılarına göre daha olumlu özellikler görülmekte ve ailelerin genel uyumu daha yüksek olmaktadır. Geçiş dönemindeki aileler üzerinde yaptığı çalışmasında Çulpan, Ankara'daki Altındağ, Yenimahalle ve Çankaya bölgelerinden çok amaçlı tabakalı örneklem yoluyla seçtiği 207 kapıcı ailesini incelemiş ve araştırmanın sonucunda, kapıcı ailelerinin %91'inin çekirdek aile olmalarına rağmen geniş aile özelliklerini sürdürdükleri görülmüştür. Ayrıca kapıcı ailelerinin yalnızlık duygusu, çevre ve işlerine uyum sağlamada zorluk yaşadıkları tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda ise kadın ve erkeğin oluşturduğu grubun daha uyumlu olduğu görülmektedir.

Araştırmadaki 371 kişiden 16'sı annesinin okur-yazar olmadığını belirtmiştir. 137 kişinin annesi okur-yazar veya ilkokul mezunu iken, 67 kişinin annesi ortaokul mezunudur. Lise veya dengi okul mezunu anneye sahip olanların sayısı 94'tür. Yüksekokul veya üniversite mezunu anneye sahip olan kişi sayısı 57'dir. Ortaokul mezunu anneye sahip olanların birlik alt ölçeği ile olan ilişkisi, eğitim durumu ilkokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu olan annelerin birlik ile olan ilişkisinden daha güçlü olarak bulunmuştur. Birlik alt ölçeğinden alınan yüksek puan aile ve evlilikteki bağlılık, beraberlik ve yakınlık göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ancak aşırı kaynaşmış ya da aşırı kopuk olan ailelerin uyum düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir.

Araştırmaya katılanlardan 3'ü babasının okur-yazar olmadığını belirtmiştir. 100 kişinin babası okur-yazar veya ilkokul mezunu iken, 66 kişinin babası ortaokul mezunudur. Lise veya dengi okul mezunu babaya sahip olanların sayısı 115'tir. Yüksekokul veya üniversite mezunu babaya sahip olan kişilerin sayısı 87'dir. Lise mezunu babaların doyum ile olan ilişkisi, eğitim durumu üniversite mezunu olan babaların doyum ile olan ilişkisinden daha güçlüdür. Lise mezunu babaya sahip olanların ailelerinde, aile üyeleri ve eşler arasında sevgi, şefkat gibi duyguların ön planda olduğunu göstermektedir.

Çalışmamızda, 371 kişiden 101 kişinin (%27,2) genel liseden mezun olduğu, 9'unun (%2,4) fen lisesinden mezun olduğu, 133 kişinin (%35,8) Anadolu lisesinden mezun olduğu, 3'ünün (%0,8) imam hatip lisesinden mezun olduğu, 42'sinin (%11,3) endüstri meslek lisesi veya teknik liseden mezun olduğu, 4 kişinin ise (%1,1) Anadolu öğretmen lisesinden mezun olduğu, 79 kişinin (%21,3) mezun olduğu yer olarak diğer seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Aile yapısı ile mezun olunan lise türü arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Ankete katılan genç yetişkinlerden; 337 kişi (%90,8) şehirde yaşadığını, 34 kişi (%9,2) ise köy veya ilçede yaşadığını belirtmiştir. Kişilerin yaşamlarının büyük bölümünü geçirdikleri yer ile aile yapısı arasındaki ilişkide anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmamızda, 23 kişinin (%8,9) çalışmadığı, 236 kişinin (%63,6) çalıştığı, 82'sinin (%22,1) öğrenci olduğu, 20 kişinin (%5,4) ise iş durumunu diğer olarak seçtiği görülmektedir. Genç yetişkinlerin iş durumları ile aile yapıları arasındaki ilişki incelendiğinde, çalışan bireylerin; yönetim, duygusal bağlam ve doyum alt

ölçeklerinden aldıkları puanlar; öğrencilerin yönetim, duygusal bağlam ve doyum alt ölçekleri ile olan ilişkisinden daha güçlü olarak bulunmuştur. Bu da çalışanların öğrencilere göre aile ile olan bağlarının daha güçlü olduğunu, çalışan bireylerin ailelerinde yönetimin daha eşitlikçi olduğunu, alınan kararlarda hakkaniyetli davranıldığını ve aile üyelerinin bu yaşam tarzından tatmin olduklarını göstermektedir.

Araştırmamıza katılan 48 kişi (%12,9) kardeşinin olmadığını, 151 kişi (%40,7) 1 kardeşi olduğunu, 99 kişi (%26,7) 2 kardeşi olduğunu, 40 kişi (%10,8) 3 kardeşi olduğunu, 33 kişi (%8,9) ise 4 ve üzere kardeşe sahip olduğunu belirtmiştir. Sahip olunan kardeş sayısı ile aile yapısı arasındaki farklılığı incelediğimizde, kardeş sayısının aile yapısı üzerinde etkili olmadığı görülmüştür.

Çalışmada yer alan kişilerden 57 kişinin (%15,4) çocuğunun olduğu, 314'ünün (%84,6) çocuğunun olmadığı görülmüştür. Aile yapısı ile çocuk sahibi olup olmama arasındaki fark incelendiğinde, çocuk sahibi olmanın aile yapısına etki etmediği tespit edilmiştir.

Genç yetişkinlerin anne-babasının medeni durumuna bakıldığında 305'inin (%82,2) anne-babasının birlikte yaşadığı, 8'inin (%2,2) anne-babasının ayrı yaşadığı, 20'sinin (%5,4) anne-babasının boşanmış olduğu, 25'inin (%6,4) annesinin sağ, babasının ölü olduğu, 7'sinin (%1,9) annesinin ölü, babasının sağ, 6'sının (%1,6) anne ve babasının ölü olduğu görülmektedir. Aile yapısı ile ebeveynlerin medeni durumu arasındaki fark incelendiğinde, anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. 117 aile üzerinde, aile yapısının, çocuğun gelişimi üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yürüttüğü çalışmasında Lassbo, iki ebeveynli ve tek ebeveynli ailelerin çocukları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Tek ebeveynli ailelerin çocuklarının, iki ebeveynli ailelerin çocuklarına göre daha olumsuz bir okul başlangıcı yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, tek ebeveynli ailelerde, ebeveynin eğitim düzeyinin yüksek olması, çocukların daha olumlu davranışlar geliştirmesine rağmen, bu çocukların, iki ebeveynli çocuklara oranla daha az sosyal uyum gösterdikleri görülmüştür. Elde edilen bulguların çalışmamızı desteklemediği görülmektedir.

Araştırmamızda 27 birey (%7,3) yalnız yaşarken, 295 birey (%79,5) ailesiyle birlikte yaşadığını, 28 birey (%7,5) arkadaşıyla yaşadığını, 2 birey (%0,5)

sevgilisiyle yaşadığını, 19 birey ise diğer insanlarla yaşadığını belirtmiştir. Ailesiyle yaşayan bireylerin, birlik, duygusal bağlam, direnç alt ölçekleri ve AYDA toplam puanı ile olan ilişkisi, arkadaşıyla yaşayan bireylerin birlik, duygusal bağlam, direnç alt ölçekleri ve AYDA toplam puanı ile olan ilişkisinden daha güçlü olarak bulunmuştur. Bu alt ölçeklerde görülen yükselme, arkadaşlarıyla yaşayan kişilere göre ailesiyle birlikte yaşayan kişilerin aile içi, kişiler arası ve dış çevre ile olan sınırlarında, bağımlılık ve bağıllık görüldüğünü, aile ortamının destekleyici ve yapıcı olduğunu, ailenin bir bütün halinde değişime karşı göstermiş olduğu direncinin daha yüksek olarak algılandığını göstermektedir.

Araştırmamıza katılan 371 kişiden 193 kişinin (%52) sigara kullandığı, 98 kişinin (%26,4) alkol kullandığı, 22 kişinin (%5,9) madde kullandığı, 14 kişinin (%3,8) çoklu alışkanlığı olduğu ve 44 kişinin (%11,9) alışkanlığı olmadığı görülmektedir. Bireylerin aile yapıları ile alışkanlıkları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, aile yapısının alışkanlıklar üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucu tespit edilmiştir.

1984 ile 2007 yılları arasında Yunanistan'da yapılan bir çalışmada, intihar girişiminde bulunan ergenlerde, intihar girişiminde bulunma ile psiko-sosyal risk faktörleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada cinsiyet açısından kızların intihar girişiminde bulunması üzerinde sigara ve yasal olmayan madde kullanımı, düşük sosyo-ekonomik yapı, ebeveyn ile ilişkilerde memnuniyetsizlik, depresyon, antisosyal davranışlar ve düşük benlik algısı gibi faktörlerin etkili olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmanın sonuçları, araştırmamız ile çelişen sonuçlar vermiştir. Araştırmamızda aile yapısı ile cinsiyet, alışkanlık gibi değişkenlerin etkili olmadığı görülmüştür.

Araştırmamızın temel hipotezlerinden olan aile yapısı ile benlik saygısı arasındaki ilişkiye bakıldığında; aile yapısının tüm alt ölçekleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkiler anlamlı ve pozitif yönlü çıkmıştır. AYDA'da bulunan birlik ve duygusal bağlam alt ölçeklerinin benlik saygısı ile arasındaki ilişkinin kuvveti, diğer alt ölçeklerin benlik saygısı ile olan ilişkilerinin kuvvetinden daha güçlü olarak bulunmuştur. Kişilerin evliliklerinde ve ailelerindeki yakınlık, kişilerin arasında bulunan sınırlar ve dış çevreyle olan sınırlılıkları, bağıllıkları, birlik ve beraberlikleri birlik alt ölçeği kapsamına girmektedir. Birlik alt ölçeğinin döngüsel nitelikte olması nedeniyle aşırı kaynaşma ya da aşırı kopukluğun olması ailedeki genel uyum düzeyini düşürmekte, dolayısıyla kişinin benlik saygısını da düşürmektedir.

Yapılan çalışmalarda, ailesi ile iyi ilişkileri olan, karar verme sürecine katılan, kendilerine ve fikirlerine saygı duyulan gençlerin benlik saygısının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Eryılmaz (2010), yaşları 15-16 arasında olan 223 lise öğrencisi ergen ile yürüttüğü çalışmasında aile yapısı ile ergen öznel iyi oluşu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, aile yapısındaki iletişim ile yönetim boyutlarının ergen öznel iyi oluşunu anlamlı ve önemli düzeyde etkilediği bulunmuştur. Topaç, aile öz-kavramı (AYDA Gerçek ile AYDA İdeal farkı) ile ailenin algılanan uyumu, toplam ve bütün gösterge puanları arasında beklendiği üzere negatif ve anlamlı ilişki olduğunu gösteren bir çalışma yapmıştır. Rask, Kurki ve Paavlianien de yaptıkları çalışma sonucunda, aile içerisinde açık iletişimin, karşılıklı duygusal yakınlığın olmasının ergenin kendisini aileden yalıtılmış hissetmemesinin, etkileşimde güvenin olmasının ergen öznel iyi oluşunu olumlu yönde etkilediği sonucunu bulmuşlardır Çalışmamız da bu bulgulara paralel sonuç vermiş, aile ile olan sağlıklı ve uyumlu ilişkinin, genç yetişkinlerin benlik saygısını arttırdığı görülmüştür.

Aile yapısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmamızda, aile yapısının tüm alt ölçekleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiler anlamlı ve pozitif yönlü çıkmıştır. AYDA yönetim alt ölçeğinin yaşam doyumu ile arasındaki ilişkinin kuvvetinin, diğer alt ölçeklerin yaşam doyumu ile olan ilişkilerinin kuvvetinden daha güçlü olduğu görülmektedir. Yönetim alt ölçeği, aile içerisindeki yapısal örgütlenme ve karar alma, davranışların kontrolü, disiplin, kural ve normlar hakkında bilgi vermektedir. Ailedeki aşırı katı ya da aşırı esnek tutum ailenin genel uyum düzeyi üzerinde olumsuz etkiye sahiptir. Buradan da uyumlu aile yapısının, bireyin yaşam doyumunu da olumlu yönde etkilediği sonucuna varılabilir.

Benlik saygısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi araştırmak için yapılan analiz sonucunda, benlik saygısı ile yaşam doyumu arasında doğrusal bir ilişki olduğu görülmüştür. İki değişken arasında orta derecede bir bağ olduğu sonucuna varılmıştır. Füsün Çetin (1985), 205 lise öğrencisine Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'ni uygulamış; yüksek, orta ve düşük benlik saygısının birçok değişkenle olan ilişkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda benlik kavramının değişkenliği ile benlik saygısı arasında yakın ilişki olduğu bulunmuştur. Benlik saygısı yüksek olan gençlerin, benlik kavramları çok az değişkenlik göstermektedir. Benlik saygısı arttıkça, insanlara olan güvenin arttığı sonucuna varılmıştır. Öz (2004), yaptığı çalışmasında yüksek benlik saygısına sahip olan kişilerin, yaşamlarında yolunda

gitmeyen durumların koşullarını değiştirerek bunların üstesinden gelebileceklerini ve mutluluğu bulabileceklerini belirtmiştir. Elde edilen bu sonuç çalışmamız ile benzerlik göstermekte ve benlik saygısı düzeyinin yüksek olmasının yaşam doyumu düzeyini de olumlu etkilediğini göstermektedir. Yaptığımız çalışma ile benzerlik gösteren bir diğer çalışmada ise, Diener ve Diener (1995), 31 ülkeden toplam 13.118 yükseköğretim öğrencisi üzerinde bir araştırma yapmış; benlik saygısı, yaşam doyumu ve yaşam doyumu özel alanlarını (arkadaş, aile ve mali durum) incelemişlerdir. Araştırmada kültürel farklar arasındaki, bireycilik ve geliri içeren toplumsal boyutları da incelenmiştir. Ulusal düzeyde, bireysellik ile çok çeşitlilik (heterojenlik) arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Bireysellik düzeyinde, benlik saygısı ve yaşam doyumu ilişkili tüm örneklem için aralarında olumlu yönde anlamlılık göstermiştir. Mali durum, arkadaş ve aile doyumu ile yaşam doyumu ve benlik saygısı ülkeler arasında çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Yaşam doyumu ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin ayırt edilebilir düzeyde anlamlı sonuç verdiği bulunmuştur. Ullman ve Tatar (2001) da benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide olumlu yönde bir anlamlılık bulmuştur. Yiğit (2010), ergenlik döneminin ilk yıllarında ergenlerin benlik saygıları ile ilişkisi olabilecek değişkenlerin ergenlerin benlik saygısı düzeylerini yordamadaki güçleri ve benlik saygılarının bazı değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması amacı ile yaptığı çalışmasının sonucunda yaşam doyumu puanlarının benlik saygısını anlamlı düzeyde etkilediğini bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular da çalışmamızı destekler niteliktedir.

Benlik saygısı, kişinin benliğini beğenme ve değerli bulma derecesini ifade eden bir kavramdır. Literatürde benlik saygısı ile ilgili pek çok araştırma yer almaktadır. Yaptığımız çalışmada benlik saygısının çeşitli sosyodemografik değişkenlerle olan ilişkisi incelenmiştir.

Yaptığımız çalışmada benlik saygısı üzerinde yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik durum ve anne-baba eğitim düzeyi, mezun olunan lise türü, yaşamın büyük çoğunluğunun geçirildiği yer, çalışma durumu, kardeş sayısı, çocuk sahibi olup olmama, aileyi oluşturan bireyler (aile yapısı), ebeveynlerin medeni durumu, genç yetişkinin kimle birlikte yaşadığı ve alışkanlıkları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Wylie (1979), genel benlik saygısı üzerinde kızlar ve erkekler arasında çok az bir fark olduğunu bulmuştur. Baltimore (1972) ve Milwaukee de (1984) de araştırmalarının sonucunda erkek çocukların benlik saygılarının kız çocuklara oranla daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Ankara’da 1000 lise ğrencisi ile yaptığı çalışma sonucunda Güngör (1989), ailelerin gelir düzeyleri yükseldikçe, ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin de yükseldiğini tespit etmiştir. Ayrıca orta ve yüksek tahsilli ebeveyne sahip bireylerin benlik saygıları, düşük tahsilli ebeveyne sahip bireylere göre daha yüksek bulunmuştur. Abernathy ve Massad (1995) ise, 3567 ergen üzerinde, benlik saygısı ve sigara içme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuç olarak 6-8. Sınıflarda benlik saygısının sigara içme davranışı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Elde edilen tüm bu bulguların çalışmamız ile çelişen sonuçlar verdiği görülmektedir.

Çalışmamızda benlik saygısı ile medeni durum ilişkisine bakarken boşanmış, diğer ve dul kategorilerinin frekans sayıları az olduğu için “Diğer” kategorisi altında gruplandırılmıştır. Analiz sonucunda ise, evli kişilerin benlik saygısı düzeyi, diğer olarak kategorize edilen gruba oranla yüksek bulunmuştur. Öztürk (2006), Kocaeli ilinde 9-13 yaş arasındaki anne-babası boşanmış 154, anne-babası boşanmamış 154 olmak üzere toplam 308 ğrenci ile yaptığı araştırmasında ise, anne-babası boşanmış ve boşanmamış çocukların benlik saygıları açısından önemli farklılıklar taşıdıklarını bulmuştur; fakat anne-babası boşanmış çocukların benlik saygıları ile cinsiyetleri, yaşları, boşanma süresi, kiminle yaşadıkları, annelerini ne kadar sıklıkla gördükleri arasında önemli bir farklılık görülmemiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulguların, yaptığımız araştırma ile çelişkili sonuçlar vermekte olduğu görülmektedir. Bizim alışmamızda, ebeveyn medeni durumu yerine, genç yetişkinlerin medeni durumları anlamlı sonuç vermiştir.

Araştırmamızda yaşam doyumunu ile çeşitli sosyodemografik değişkenler ilişkilendirilmiş ve sonuçlar literatür bilgileri ile harmanlanarak yorumlanmıştır. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve anne-babanın eğitim düzeyi, mezun olunan lise türü, yaşamın büyük bölümünün geçirildiği yer, çalışma durumu, kardeş sayısı, çocuk sahibi olup olmama, ailenin kimlerden oluştuğu (aile yapısı), anne-babanın medeni durumu, genç yetişkinin kimle birlikte yaşadığı ve alışkanlık değişkenlerinin bireyin yaşam doyumunu düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Yaşam doyumunu üzerinde etkili olan değişkenin medeni durum olduğu görülmüştür. Genç yetişkinlerden medeni durumu evli olanların yaşam doyumlarının, medeni

durumu bekar olanlara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaşam doyumu ve medenî durum arasında bir ilişkinin olduğunu destekleyen çalışmalar mevcuttur. Bu konuda yapılan araştırmalar evli olmanın yaşam doyumu üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirlemişlerdir.

Zullig ve arkadaşları (2005), yaptıkları çalışmada 5021 lise öğrencisi üzerinde aile yapısı, yaşam doyumu ve demografik değişkenleri incelemiştir. Aile yapısı ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Aileleri ile birlikte yaşamamanın zenci erkek öğrenciler dışında tüm öğrencilerde yaşam doyumunu etkileyen bir faktör olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Her iki ebeveyni ile yaşayan beyaz kız ve erkek öğrencilerin yaşam doyumları yüksek olarak bulunmuştur. Yapılan bu araştırma aile yapısı değişkeni yönünden çalışmamızla çelişen bir sonuç vermektedir. Huebner (1991), çocukların öznel iyi oluşunu (yani genel yaşam doyumunu) araştırmıştır. Araştırmanın bulgularında, yaşam doyumundaki bireysel farklılıklar, sosyodemografik değişkenlerle (yaş, sınıf, cinsiyet, ebeveyn medeni durumu, annebaba meslek durumu) ile ilişki göstermemiştir fakat; kişilik özellikleri ile ilişki göstermiştir. Huebner'in yapmış olduğu bu çalışma, yaptığımız araştırma ile tutarlı sonuçlar vermektedir.

Çalışmamızda ekonomik durum ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiye bakıldığında ise, ekonomik durumu yüksek olanlar ile ekonomik durumu düşük olan kişiler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş; ekonomik durumu yüksek olanların yaşam doyumlarının, ekonomik durumu düşük olanlara oranla daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir. Rohe ve Stegman (1994), düşük gelirli insanların, ev sahibi olmalarının benlik saygısı, algılanan kontrol ve yaşam doyumu üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Karşılaştırma, ev sahibi olan kişiler ile kiracı olan bireyler arasında, bu üç ölçüt üzerine yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ev sahibi olmanın, düşük gelirli bireylerin yaşam doyumları üzerinde anlamlı derecede etkili olduğu bulunmuştur. Ev alan bireylerin yaşam doyumu düzeyleri kiracıların yaşam doyumuna göre daha yüksektir. Mülkiyet ile yaşam doyumu arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuç da çalışmamızın sonucu ile benzerlik göstermektedir.

5.1. Araştırmanın Kısıtlılıkları

Çalışma süresi boyunca, araştırma yapılacak örneklem konusunda çeşitli zorluklarla karşılaşmıştır. Araştırma grubu için belirlenen yaş grubunda olan

kişilere ulaşma konusunda güçlükler yaşanmıştır. AYDA ölçeğinin sorularını ve cevaplama formunu anlama, bazı bireyler için zor olmuş; bu da soruların boş bırakılması nedeniyle geçersiz verilerin elde edilmesine neden olmuştur. Bunun yanı sıra AYDA ile yapılan çalışmaların sınırlı olması, bulguları yorumlama konusunda eksik yönlerin bulunma nedeni olarak görülebilir.

Yaptığımız çalışmada erkeklerin kadınlara oranla daha az sayıda olması araştırmanın kısıtlılıkları arasında gösterilebilir. Ayrıca araştırmaya katılan örneklemin daha çok Türkiye'nin batısında ve şehirde yaşıyor olması da bir diğer sınırlılıktır.

Bu durumların göz önünde bulundurularak yapılacağı yeni çalışmalar için, yaptığımız araştırmanın faydalı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Acar Arasan, B. N. (2010). *Akademisyenlerde Yaşam Doyumu İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Adams, J. (1995). *Ergenliği Anlamak, Ergen Psikolojisinde Güncel Gelişmeler*. Birinci Basım, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Akbağ, M. (1994). *Liseli Ergenlerin Anne-Baba Tutumlarını Algılamaları ile Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. M.Ü. S.B.E. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Aksaray, S. (1992). *Adölesanların Benlik İmajlarını Etkileyen Etmenlerden Ana Baba Tutum Algısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi. Adana.

Aktaş, S. (2011). *9. Sınıfta Anne Baba Tutumları Ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri ABD, Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Bilim Dalı.

Akyol, S. U. (2013). *Boşanmış Ve Boşanmamış Aileye Sahip Ergenlerin Yalnızlık, Yaşam Doyumu, Sosyal Destek Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.

Akyüz Ünlü, B. (2014). Kadınların Kariyer Engelleri İle Kariyer Tatmini ve Yaşam Doyumu İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Burdur: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

Arıcak, O. T., (1995). *Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Fobi ve Benlik Saygısı ve Denetim Odağı İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul, 1995.

Arıcak, T. (1999). *Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik ve Mesleki Benlik Saygısının Geliştirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arslan, G. (2012). *Ortaöğretimde Öğrenim Gören Ergenlerde Görülen Problem Davranışların Aile Sorunları ve Aile Yapısı Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aşan Ö. ve Erenler E. (2008). İş Tatmini ve Yaşam Tatmini İlişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 13, S. 2, (203-216).

Aydın, M. (1997). *Kurumlar Sosyolojisi*. Vadi Yayınları, Konya.

Balkar, H. (2009). *Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğretim Elemanlarının Benlik Saygıları, İş Doyum Ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Benoakraitis, N. V. (2005). *Marriages and Families*. New Jersey: Pearson.

Bıyıklı, L. (1989). *Bedensel Özürlü Çocukların Benlik Kavramı (Aile Kabul Düzeyi Açısından)*. Ankara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ankara.

Bilgin, V. (1991). *Yapısal Özellikleri İtibariyle Ailelerin Görünümü, Türkiye'de Aile Yıllığı*. Ankara: T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları.

Bilgin, V. (1998). *Mesleklere Göre Aile Araştırması : İşçi Ailesi / Proje Grubu*. Ankara : Aile Araştırma Kurumu.

Bircan, S. (2011). *Madde Bağımlısı Olan ve Olmayan Ergenlerin Benlik Saygıları, Algıladıkları Ebeveyn Kabul Reddi ve Çocuk Yetiştirme Stillerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü.

Bukatko, D. ve Daehler, M. W. (2004). *Child Development : A Thematic Approach*. Boston: Houghton Mifflin.

Bulut, I. (1990). *Parçalanmış Aileden Gelen Çocukların Davranış Özellikleri Hakkında Bir Araştırma, Aile Yazıları 3 Birey, Kişilik ve Toplum*. Bilim Serisi 5/III, Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları. 197-228.

Bokbemer, J. L. (1997). *Rediscovering Families and Households: Restructuring Rural Society and Rural Sociology*. *Rural Sociology*, 62 (1): 1-20.

Bottomore, T. (1997). *Toplum Bilim*. Çev. Ünal Oskay. Der Yayınları, İstanbul.

Campbell, A. (1981). *The Sense of Well-Being in America: Recent Patterns and Trends*. *New York: Mc Graw-Hill*.

Cengiz, R. (1993). *Kasabada Aile Yapısı (Başçiftlik Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cerit, T. (2007). *Ergenlerin Aile İlişkilerini Algılamalarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Cüceloğlu, D. (2002). *İletişim Donanımları*. İstanbul: Remzi Yayınevi.

Çavuşoğlu, F. N. (2007). *Evli Çiftlerin Kendi Aile Yapı ve İşlevselliklerinin Aile Orjinleriyle Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Çeçen, R. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordamada Bireysel Bütünlük (Tutarlılık) Duygusu, Aile Bütünlük Duygusu ve Benlik Saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 4 (1):19-30.

Çerik, Ş. (2002). Ailelerin Gençlere Karşı Tutumları ve Gençlerin Ailelerinin Tutumlarını Algılayışlarına Yönelik Üniversite Gençliği Üzerinde Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 2(1): 2002.

Çivitçi, A. (2007). Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışmaları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7, 26, 51-60.

Demirbilek, M. (2013). *Tek Ebeveynli Olan ve Olmayan Ergenlerin Atılganlık Düzeyleri İle Benlik Saygılarının İncelenmesi (İstanbul İli Sancaktepe Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J. & Griffin, S. (1985). The Satisfaction With Life Scale. *Journal Of Personality Assessment*, 49, 71–75.

Diener, E. ve Diener, M. (1995). Cross-Cultural Correlates of Life Satisfaction and Self-Esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68 (4), 653-663.

Dingiltepe, T. (2009). *Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyleri ile Yaşam Kalite Düzeylerinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dizman, H. (2003). *Anne-Babası ile Yaşayan ve Anne Yoksunu Olan Çocukların Saldırganlık Eğilimlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Erbil, N., Divan, Z. ve Önder P. (2006). Ergenlerin Benlik Saygısına Ailelerinin Tutum ve Davranışlarının Etkisi. *Aile ve Toplum, Eğitim, Kültür ve Araştırma Dergisi*. 3(10): 7-15.

Erikçi, M. (2005). Ana Baba Yoksunluğunun 9-15 Yaş Grubu Çocukların Benlik Kavramı Üzerindeki Etkilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Erol, M. (1992). *Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Aile İçi İlişkilerde Meydana Gelen Nitelik Değişmelerinin Aile Üyeleri Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Erol A., Toprak G., Yazıcı F. (2002). Üniversite Öğrencisi Kadınlarda Yeme Bozukluğu ve Genel Psikolojik Belirtileri Yordayan Etkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(1): 48-57, 2002.

Ersanlı, K. (1996). *Benliğin Gelişimi ve Görevleri*. 2.Baskı, Samsun: Eser Ofset.

Ertuğ Toker, D. (2008). *K.T.U. Trabzon Sağlık Yüksek Okulu Öğrencilerinde Yeme Tutumu Ve Aile Yapısı Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Eryılmaz, A. (2010). Aile Yapısı Ergeni Mutlu Eder mi? *Aile ve Toplum*. Yıl: 11 Cilt: 6 Sayı: 22.

Eryılmaz, S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Sağlamlığı Yordamada, Yaşam Doyumu, Benlik Saygısı, İyimserlik ve Kontrol Odağının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Feldman, R. S. (2004). *Child Development*. Upper Saddle River, N. J.: Pearson/Prentice Hall.

Gander, M. J ve Gardiner, H. W. (2001). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. 4. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.

Geçtan, E. (1990). *Psikanaliz ve Sonrası*. 4. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Genez Muluk, E. (2004). *Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile Yapıları ve Anne Çocuk İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Güler, K. (2015). *Beden İmajının Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu Ve Umutsuzluk Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gülcan, A. (2014). *Genç Yetişkinlerde İyimserliğin Mutluluk ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güler, D. ve Ulutak, N. (1992). Aile Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Türk Toplum Yaşantısında Aile. *Kurgu Dergisi*. S:11, 51-76.

Gülerce, A. (1996). *Türkiye’de Ailelerin Psikolojik Örüntüleri*. 1. Basım. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Gümüş, H. (2006). *Farklı Mesleklerde Çalışanların İş ve Yaşam Doyumlarının Tükenmişlik Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.

Gündoğar, D. ve ark., (2007). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordayan Etkenlerin İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10:14-27.

Güngör, A. (1989). *Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

Haktanır, G., Baran, G. (1998). Gençlerin Benlik Saygısı Düzeyleri İle Anne Baba Tutumlarını Algılamalarının İncelenmesi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 5(3): 134-141.

Hançerlioğlu, O. (1976). *Felsefe Ansiklopedisi: Kavramlar ve Akımlar*. İstanbul, Remzi Kitabevi. Cilt: 1, s: 34.

Hoopes, M. H. (1987). Multigenerational Systems: Basic Assumptions. *American Journal of Family Therapy*, 15, 195–205.

İnci, S. (2014). *Aday Öğretmenlerin Duygusal Zekâ İle Yaşam Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *Family and Human Development Across Cultures*. Mahwah, NJ: Lawrence Earlbaum.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). *Kültürel Psikoloji*. Evrim Yayınevi, İstanbul.

Karataş, S. Ç. (1988). *Yaşlılarda Yaşam Doyumunu Etkileyen Etkenler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kılıççı, Y. (1989). *Okulda Ruh Sağlığı*, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, No:57, Ankara.

Korkmaz, M. (1996). *Yetişkin Örnekleme İçin Bir Benlik Saygısı Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Köknel, Ö. (1989). *Kişilik*. Altın Kitaplar Yayınları, İstanbul.

Könezoglu, B. (2006). *Aile ve Ailenin Korunması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik Psikolojisi*. 1. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kuzgun, Y. (1973). Ana-Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1): 1973.
- Kuzgun, Y. (1983). Benlik ve İdeal Benlik Kavramlarının Tercih Edilen Meslek Kavramı ile İlişkisi. *P.A.U. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(1):1-10: Eskişehir.
- Lale, M. İ. (2004). *Türk Aile Düzeni ve Aile İçi İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Leung, J. P., Leung, K. (1992). Life Satisfaction, Self-Concept and Relationship With Parents In Adolescence. *Journal Of Youth and Adolescence*, 21, 653–65.
- Melin, R. ve ark. (2003). Life Satisfaction In 18 to 64 Year Old Swedes: In Relation To Education, Employment Situation, Health and Physical Activity. *Journal of Rehabilitation Medicine*, Vol: 35, p: 84-90.
- Myers, D. G. ve Diener, E. (1995). Who Is Happy?. *Psychological Science*, 6, 10-19.
- Nirun, N. (1994). *Sistemik Sosyoloji Yönünden Aile Kültürü*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- Oğurlu, U. (2006). *Düşünsel Duygulanımcı Davranış Terapisi (DDDT) Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Ergenlerdeki Benlik Saygısı Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ozankaya, Ö. (1979). *Toplumbilime Giriş*. 3. Basım. Ankara Üniversitesi S.B.F. Yayınları No: 431. Ankara: 1979. s.233.
- Ozankaya, Ö. (1991). *Aile Kurumu*. İstanbul: Cem Yayınları.

- Ozankaya, Ö. (1997). *Toplum Bilimine Giriş*. AU. SBFY, No: 403, Ankara.
- Öner, N. ve Usluer, S. (1990). Aile Ortamı Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. Serbest Bildiri Raporu. İstanbul: VI. Ulusal Psikoloji Kongresi.
- Öner, U. (1987). *Benlik Gelişimine İlişkin Kuramlar, Ergenlik Psikolojisi*. Derleyen: Bekir Onur, 2.Baskı, Hacettepe Tas Kitapçılık, Ankara.
- Öz, S. (2008). *Farklı Aile Yapılarındaki 6 Yas Çocuklarının Aile İlişkilerini Algılayışlarındaki Benzerlik ve Farklılıkların İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özağı, A. (2007). *Depresyon Düzeyi Yüksek Parçalanmış Aile Çocuklarıyla Yapılan Eğitsel Grup Oyunlarının Depresyon Düzeylerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Özer, M., Karabulut, Ö. Ö. (2003). Yaşlılarda Yaşam Doyumu. *Geriatry*, 6(2):72-74.
- Özdevecioğlu, M. (2004). Sosyal Destek ve Yaşam Tatmininin Mesleki Stres Üzerindeki Etkileri: Kayseri’de Faaliyet Gösteren İşletme Sahipleri ile Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.22, S.1, (209-233).
- Özensel, E. (1992). *Kentlileşmeyen Ailelerin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Kökenine Dair Sosyolojik Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgen, F. (2012). *Ç.O.M.Ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Spor Yöneticiliği Bölümü.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede İletişim Ve Yaşam*. Ankara: Perdem Yayınları.

Özmen, F. (2007). *Algılanan Aile İçi İletişim Biçimlerinin Ergenlerin Benlik Saygısına Etkisi ve Bir Uygulama Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Öztürk, B. (2009). *Bingöl İli Örnekleminde Geniş ve Çekirdek Aile Yapılarında Anne-Çocuk İlişkisinin İncelenmesi*. . Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Parsons, T., Bales, R. F. (1955). *Family, Socialization and Interaction Process*. (In collaboration with Olds, J. et al.). *Glencoe, IL: Free Press*. 1955.

Pavot, W. and Diener, E. (1993). The Affective and Cognitive Context of Self Reported Measures of Subjective Well-Being. *Social Indicators Research*, 28, 1-20.

Poyraz, M. (2007). *Babaların Babalık Rolünü Algılamalarıyla Kendi Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Rohe, W. M. ve Stegman, M. A. (1994). The Effects of Homeownership: On The Self-esteem, Perceived Control and Life Satisfaction of Low-Income People. *Journal of the American Planning Association*, 60 (2), 173-184.

Ryder, V. (1995). *Parents and Their Children Family Life Education Consultant*. Houston/ Texas: Dorsey Pres.

Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi, Ailenin Toplumdaki Yeri*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Yayın No: 57.

Segrin, C. ve Flora, J. (2005). *Family Communication*. London: Lawrence Erlbaum Associates.

Sönmez, A. Toplumsal Araştırmalarda Analiz Birimleri Olarak Aile ve Hanehalkının Mahiyet ve Yapılarının Belirlenmesi Sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. C: 15, S: 1, ss: 115-135.

Şahin, Ş. (2008). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik ve Yaşam Doyumu Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şahin, E. (2010). *İlköğretim Öğretmenlerinde Yaratıcılık, Mesleki Tükenmişlik ve Yaşam Doyumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şahinkaya, R. (1990). *Orta Anadolu Köylerinde Aile Strüktürü*. Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara, 170.

Şentürk, Ü. (2006). *Parçalanmış Aile Çocuk İlişkisinin Sebep Olduğu Sosyal Problemler (Malatya Uygulaması)*. Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Taylan, H. H. (2003). *Köy Ailesinde Aile İçi İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Taysi, E. (2000). *Benlik Saygısı, Arkadaşlardan ve Aileden Sağlanan Sosyal Destek: Üniversite Öğrencileriyle Yapılan Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Telman, N. ve Ünsal, P. (2004). *Çalışan Memnuniyeti*. 1. Baskı, İstanbul: Epsilon Yayınevi.

Tezcan, M. (1995). *Sosyolojiye Giriş ve Temel Kavramlar*. Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Timur, S. (1972). *Türkiye'de Aile Yapısı*. Ankara: Doğu Matbaacılık.

Tiryek Şişman, Y. (2014). *Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılık Durumu İle Bağlanma Stilleri Benlik Saygıları Yalnızlık Alguları ve Sosyal Beceriler Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Topaç, B. (1994). *The Meaning, Functions and Psychological Structure of Turkish Family*. Boğaziçi University, Master of Arts.

Torun, A. (1995). *Tükenmişlik, Aile Yapısı ve Sosyal Destek İlişkileri Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turanlı, P. (2010). *Orta Yetişkinlikte Evlilik Uyumu İle Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Saptanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkiye’de Aile Değerleri Araştırması (2010). T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. Editör: Mustafa Turgut.

Türkel, A. (1992). İşletme Yöneticilerinin Davranışlarına Yön Veren Hakim Kişilik Faktörleri ile Yönelimsel Davranış Arasındaki İlişkiler ve Uygulama. *M.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Yayını*. Yayın No: 394.

Ullman, C. ve Tatar, M. (2001). Psychological Adjustment Among Israeli Adolescent Immigrants: A Report on Life Satisfaction, Self-Concept and Self-Esteem. *Journal of Youth and Adolescence*, 30 (4), 449-463.

Ünüvar, A. (2007). *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ana-Baba Tutumları İle Kendine Saygı Düzeylerinin İncelenmesi*. Konya: Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ünüvar, A. (2003). *Çok Yönlü Algılanan Sosyal Desteğin 15-18 Yaş Arası Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisine ve Benlik Saygısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Wamboldt, F. ve Reiss, D. (1991). Task Performance And The Social Construction Of Meaning: Juxtaposing Normality With Contemporary Family Research. D. Offer

Ve M. Sabshin (Ed.).The Diversity Of Normal Behavior: Further Contributions To Normatology. *New York: Basic Books.* s. 164-206.

Westewn, D. (1995). Self and Narcisizm, Collectivism on The Develepment of Morals Society. *Combridge Universty Pres.* Combridge.

Wylie, R. (1974). The Self-Concept: A Review of Methodological Considerationsand Measuring Instruments. Vol: 1, Rev.ed, Lincoln, NE: University of Nebreska Press.

Vara, S. (1999). *Yoğun Bakım Hemşirelerinde İş Doyumu Ve Genel Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Yalçınkaya, A. (1990). *Decision Making in the Turkish Family.* Unpublished Master's Thesis. Boğaziçi University, İstanbul.

Yamanlar, E. (1998). *Sosyoloji.* Bem-Koza Eğitim Yayınevi, İstanbul.

Yavuzer, H. (1988). *Ana-Baba ve Çocuk.* Remzi Kitabevi, İkinci Basım, İstanbul.

Yavuzer, H. (1999). *Ana-Baba ve Çocuk.* İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yenidünya, A. (2005). *Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yıldız, M. A. (2010). *Sokakta Çalışan ve Çalışmayan İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Benlik Saygısı, Yaşam Doyumu ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi (Diyarbakır İli Örneği).* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yiğit, H. (2010). *Ergenlerin Benlik Saygılarının Yaşam Doyumu ve Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yoltaş, A.R. (2007). *Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumu ve Depresyon Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yörükoğlu, A. (1989). *Gençlik Çağı*. Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul, 89-97.

Yörükoğlu, A. (1989). *Değişen Toplumda Aile ve Çocuk*. 3.Baskı. İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.

Yörükoğlu, A. (2000). *Çocuk Ruh Sağlığı*. Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 84-85.

Yörükoğlu, A. (2004). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı Ve Ruhsal Sorunlar*. İstanbul: Özgür Yayınları.

Yücel, Y. (2013). *Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Anne-Baba Tutumlarının, Benlik Saygısı ve Öğrenilmiş Çaresizlik İle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Zinn, M. B. ve Eitzen, D. S. (1990). *Diversity in Families*. New York: Harper Collins.

Zullig, K. J., Valois, R. F., Huebner, E. S., and Drane, J. W. (2005). Associations Among Family Structure, Demographics and Adolescent Perceived Life Satisfaction. *Journal of Child and Family Studies*, 14(2), 195-206.

1994 Uluslararası Aile Yılı Özel İhtisas Komisyonu Raporları (1994) s. 94-96, 223-316, T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları, Ankara.

EKLER

Ek-1

SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU

Bu anket, katılımcıları rahatsız etmeyecek şekilde, katılımcılar hakkında bilgi elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın bilimsel nitelik taşıması nedeniyle, sorulara vereceğiniz cevaplar sizin kimliğinizi ortaya koymayacak şekilde kullanılacak, kesinlikle kişisel bir değerlendirme yapılmayacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Sizden istenilen, anketteki her soruyu dikkatlice okumanız ve size en uygun seçeneği daire içerisine alarak işaretlemenizdir. (.....) ile belirtilen kısımları sizin yazmanız gerekmektedir.

Samimiyetiniz ve desteğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Şeyma KİRİŞOĞLU

Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz:

- a) Kadın b) Erkek

2. Yaşınız: (.....)

3. Doğum yeriniz: (.....)

4. Yaşamınızın büyük bölümünü geçirdiğiniz yer:
(.....)

- a) Köy veya ilçe b) Şehir

5. Eğitim düzeyiniz:

- a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise d) Üniversite-Yüksekokul e) Diğer

6. İşiniz:

- a) Çalışmıyor b) Çalışıyor c) Öğrenci d) Ev hanımı e) Diğer

7. Ekonomik düzeyiniz:

- a) Çok düşük(<1000) b) Düşük(1000-2000) c) Orta(2000-4000)
d) Yüksek(>4000)

8. Medeni durumunuz:

- a) Bekar b) Evli c) Boşanmış d) Dul e) Diğer

9. Çocuk:

- a) Var b) Yok * Cevabınız “var” ise, sayısını belirtiniz
(.....)

10. Kardeş sayısı:

- a) Yok b) 1 c) 2 d) 3 e) 4 ve üstü

11. Aile kimlerden oluşuyor?

- a) Kadın-erkek b) Anne-baba ve çocuklar
c) Anne-baba, çocuklar ve aile büyükleri (geniş aile) d) Diğer

12. Kimle birlikte yaşıyorsunuz?

- a) Yalnız b) Aile c) Arkadaş d) Sevgili d) Diğer

13. Şu anda oturduğunuz evde toplam kaç kişi yaşıyorsunuz?

- a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 e) 5 f) Diğer (.....)

14. Anne-baba:

- a) Birlikte yaşıyor b) Ayrı yaşıyor c) Boşanmış
d) Anne sağ, baba ölü e) Baba sağ, anne ölü f) İkisi de ölü

15. Alışkanlık:

- a) Sigara b) Alkol c) Madde d) Çoklu alışkanlık d) Yok

16. Annenizin eğitim düzeyi nedir?

- a. Okur-yazar değil
b. Okur- yazar veya ilkokul mezunu
c. Ortaokul mezunu
d. Lise veya dengi okul mezunu
e. Yüksekokul veya Üniversite mezunu

17. Babanızın eğitim düzeyi nedir?

- a. Okur-yazar değil
- b. Okur- yazar veya ilkokul mezunu
- c. Ortaokul mezunu
- d. Lise veya dengi okul mezun
- e. Yüksekokul veya Üniversite mezunu

18. Mezun olduğunuz lise türü nedir?

- a. Genel Lise
- b. Fen Lisesi
- c. Anadolu Lisesi
- d. İmam Hatip Lisesi
- e. Endüstri Meslek Lisesi veya Teknik Lise
- f. Anadolu Öğretmen Lisesi
- g. Mesleki Lise (Ticaret, Sağlık)
- h. Diğer

Ek-2

AİLE YAPISINI DEĞERLENDİRME ARACI (AYDA)

Lütfen aşağıdaki bütün maddeleri anladığımız biçimde ve sizin durumunuzu ne derece yansıttığını gösterecek şekilde, sizin durumunuz iki uç arasında nereye düşüyorsa, her ifadenin altında yer alan ölçek üzerine (X) koyarak işaretleyiniz.

Yanında (AB) olan ifadeler evde anne-baba veya çocuksuz çift konumunda olan; (Ç) olan ifadeler ise hangi yaşta olursa olsun evlat konumunda olan bekar, dul vb. kişiler içindir. Hem aileleriyle hem de çocuklarıyla birlikte yaşayanlar, yanlarında (AB) olan ifadeleri cevaplayacaktır.

(AB) ya da (Ç) ile belirtilmemiş olan maddeler herkesin cevaplaması içindir.

1. Ailemizde her türlü konu ve fikir açıkça konuşulur.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2. Evimizde birisi bir şey söylediği zaman diğerleri de aynı şeyi anlarlar.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3. Bizim evde olaylar karşısındaki düşünce ve duygular konuşmaktan çok davranışlarla ifade edilir.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4. Bizim evde sözlerle söylenenler, davranışlarla anlatılanları tutmaz.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

5. Evdekilerle çatışmaktansa susmayı veya başkalarıyla konuşmayı yeğlerim.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

6. Bizim evde kesinlikle konuşulmayacak konular bence çok fazladır.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7. (Ç) Beni korkutan, başaramayacağımı sandığım ve üzüldüğüm şeyleri anne-babama rahatlıkla söylerim.

(AB) Eşime zayıflıklarımı, korku ve endişelerimi rahatlıkla söylerim.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

8. (Ç) Beni sevindiren, aklımdan gecen ve komik şeyleri anne-babama rahatlıkla söylerim.

(AB) Eşime özel duygu, fantezi ve arzularımı rahatlıkla söylerim.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

9. Ailemizdeki iletişim son derece doyurucu bulurum.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

10. Birimizin işte, okulda veya arkadaşından öğrendiği bir şey evde genellikle ilgi görür, tartışılır ve beğenilirse uygulanır.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

11. Ailem başkalarından gelen eleştiri ya da önerilere tamamen kapalıdır.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

12. Evimizde TV, radyo, gazete, dergi, kitap, konferans, sinema, tiyatro gibi yollarla yeni şeyler öğrenmeye ve dünyada olup bitenlere çok ilgi duyulur.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

13. Bizim evde iş, okul ve ev işleri dışında da birçok uğraş (hobiler, özel ilgiler, spor faaliyetleri, vb.) vardır.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

14. Doğrusu ailemden daha çok bağlı olduğum bir insan (arkadaş, sevgili, öğretmen, terapist, kendi ailem, akraba, vb.) var.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

15. Ailem (veya eşim) benim pek çok arkadaşımınla tanışılır.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

16. Ailemizdeki dayanışma ve birlik duygusu çok güçlüdür.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

17. (C) Annem babam evde kendi başıma geçirmek istediğim zamana (çalışırken, oyun oynarken, TV seyredirken, vb.) karşı çok anlayışlıdır, beni rahat bırakır.

(AB) Eşimin evde kendi başıma geçirmek istediğim zamana (bir iş yaparken, okurken, dinlenirken, vb.) karşı tavrı son derece anlayışlıdır beni rahat bırakır.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

18. Birbirimizle çok iyi geçiniriz.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

19. Bizim aileyi ilgilendiren kararlarda evdeki herkesin fikri alınır veya çıkarı gözetilir.

Tamamen aynı Tam tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

20. Bizde aileyle ilgili sorumlulukların dağılımı hakça olur.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

21. Bizim evde birisi diğerlerinden daha önemlidir, yani daha çok sevilir, kayırılır veya dediğini yaptırır.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

22. Ailemizde iş bölümü, herkese düşen görevler ve diğer kurallar açık seçik belirgindir.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

23. Bizim evde karşılaşılan aksamalar ve çıkan çatışmalar mutlaka çözümlenir.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

24. Bizim aileyi ilgilendiren kararlarda, ev içinden söz sahibi olanlar, dışarıdan karışanlardan her zaman çoktur.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

25. Evimizde görevini aksatan veya bu kurallara uymayan(lar) şiddetle kınanır.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

26. Evde yapmam gereken şeyler için her zaman yeterli zamanım olur.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

27. Genel olarak bizim sağlıklı, huzurlu ve iyi bir aile olduğumuzu düşünürüm.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

28. Ailem büyük bir sağlık ve para sorunu dışında bir problemle karşılaştığında bunu kendi başına halledebilir.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

29. Ailem geçmişte karşılaştığı zor durumların üstesinden geldi.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

30. Gerektiğinde ailem çevresinden yeterince destek alabilir.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

31. Ailemden son derece gurur ve haz duyuyorum.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

32. Bizim ailede herkesin birbirini değiştirmeye çalıştığı çok belirgindir.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

33. Bizim evde kimsenin eleştiriyeye tahammülü yoktur.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

34. Bizim ailede her çeşit duygunun (üzüntü, mutluluk, coşku, kızgınlık, korku, vb.) hissettiğimiz gibi yaşanması olağandır.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

35. Bence ailemizde değişmesi mümkün olamayacak tavırlar çoktur.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

36. Birbirimize yeterince sevgi ve şefkat gösteririz.

Tamamen
aynı

Tam
tersi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Ek-3

ROSENBERG BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: Lütfen aşağıda yer alan cümlelerin her birini dikkatli bir şekilde okuyup, size en uygun olan şıkkı (X) ile işaretleyiniz.

1. Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.

Çok doğru

Doğru

Yanlış

Çok yanlış

2. Bazı olumlu özelliklerim olduğunu düşünüyorum.

Çok doğru

Doğru

Yanlış

Çok yanlış

3. Genelde kendimi başarısız bir kişi olarak görme eğilimindeyim.

Çok doğru

Doğru

Yanlış

Çok yanlış

4. Ben de diğer insanların birçoğunun yapabildiği kadar bir şeyler yapabilirim.

Çok doğru

Doğru

Yanlış

Çok yanlış

5. Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.
- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış
6. Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.
- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış
7. Genel olarak kendimden memnunum.
- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış
8. Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim.
- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış
9. Bazen kesinlikle kendimin bir işe yaramadığımı düşünüyorum.
- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış
10. Bazen kendimin hiç de yeterli bir insan olmadığını düşünüyorum.
- Çok doğru
- Doğru
- Yanlış
- Çok yanlış

Ek-4

YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ

Aşağıda 5 adet cümle ve cevaplarınızı belirtmeniz için 1'den 7'ye kadar olan numaralar verilmiştir. Lütfen ifadeleri dikkatle okuyup, size en uygun olan rakamı daire içine alarak işaretleyiniz.

1. Hayatım birçok yönden idealimdekine yakın.

Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	2	3	4	5	6	7

2. Hayat şartlarım mükemmel.

Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	2	3	4	5	6	7

3. Hayatımdan memnunum.

Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	2	3	4	5	6	7

4. Hayatımda şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim.

Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	2	3	4	5	6	7

5. Eğer hayata yeniden başlamış olsaydım neredeyse hiçbir şeyi değiştirmezdim.

Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	2	3	4	5	6	7

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

SAYI : 95

KONU: Etik Kurul İzni

25.12.2015

Sayın; Yrd. Doç. Dr. Pervin Sevda BIKMAZ

Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapmış olduğunuz başvuru incelenmiş olup, danışmanı olarak Şeyma KİRİŞOĞLU ile planladığımız “Genç Yetişkinlerin Aile Yapıları ile Benlik Saygısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli araştırma kurulumuzun 25.12.2015 tarihli toplantısında etik yönden uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunarım.

S. Kayalı

Prof.Dr.Eyüp Sabri KAYALI
Etik Kurul Başkanı

EK.Etik Kurul Kararı

TC
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK
KURULU

Yayın Tarihi :10.12.2015
Revizyon Tarihi :
Revizyon No : 0
Sayfa No : 1 / 1

KARARLAR

Tarih: 25 Aralık 2015

Karar No : 08

Toplantı Sayısı: 06

Yrd. Doç. Dr. Pervin Sevda BIKMAZ'ın yardımcı araştırmacı Şeyma KIRIŞOĞLU ile araştırmayı planladığı "Genç Yetişkinlerin Aile Yapıları ile Benlik Saygısı ve Yaşam Doymu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu çalışması incelendi, yapılan inceleme sonucunda araştırmanın etik yönden uygun olduğuna karar verildi.

ÜYELER

Adı-Soyadı	Alanı	Kurumu	Araştırma ile İlişkisi	Katılım	İmza
Prof. Dr. E.Sabri KAYALI (Başkan)	Mühendislik	Haliç Üniversitesi Mühendislik Fakültesi	<u>Yok</u>	☐ ☐	S. Kayalı
Prof. Dr. Güneş YAVUZER (Başkan Yard.)	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	<u>Yok</u>	☐ ☐	GZ
Yrd. Doç. Dr. Leman KUTLU (Raportör)	Sağlık Bakım Hizmetleri	Haliç Üniversitesi Meslek Yüksekokulu	<u>Yok</u>	☐ ☐	Leman Kutlu
Prof. Dr. Filiz AÇKURT	Beslenme ve Diyetetik	Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu	<u>Yok</u>	☐ ☐	Filiz Ačkurt
Prof. Dr. Oya OĞUZ	Fizik	Haliç Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi	<u>Yok</u>	☐ ☐	Oya Oğuz
Prof. Dr. Kut SARPYENER	Spor Yöneticiliği	Haliç Üniversitesi Beden Eğt. ve Spor Yük. Okulu	<u>Yok</u>	☐ ☐	Kut Sarpyener
Yrd. Doç. Dr. İlhan ODABAŞ	Spor Yöneticiliği	Haliç Üniversitesi Beden Eğt. ve Spor Yük. Okulu	<u>Yok</u>	☐ ☐	İlhan Odabaş
Yrd. Doç. Dr. Adnan ÇOBAN	Psikiyatri Anabilim Dalı	Haliç Üniversitesi Tıp Fakültesi	<u>Yok</u>	☐ ☐	Adnan Çoban
Yrd. Doç. Dr. Sevda BIKMAZ	Psikoloji	Haliç Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi	<u>Var</u>	☐ ☐	Sevda Bıkmaz
Av. Korkut HAZİNEDAR	Hukuk	Haliç Üniversitesi	<u>Yok</u>	☐ ☐	Korkut Hazinedar

ETKU:4

ÖZGEÇMİŞ

Şeyma Kirişoğlu, 1988 yılında Bursa’da doğdu. İlköğretimden sonra lise eğitimini Bursa Çelebi Mehmet Anadolu Lisesi’nde (YDA) tamamladı. Lisans eğitimine Haliç Üniversitesi Psikoloji Bölümü’nde devam etti. Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Final Dergisi Dershaneleri, Bursa Devlet Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları (Psikiyatri) Kliniği, İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı ve Balıklı Rum Hastanesi Vakfı Anatolia Bağımlılık Kliniği’nde stajyer olarak bulundu. Lisans eğitimi sonrasında Bursa Özel Kutup Yıldızı Anaokulu ve Kreş Merkezi’nde sorumlu müdür olarak görev aldı. 2013 yılında “Aile Danışmanlığı Eğitimi” ve “Cinsel Terapi Eğitimi Katılım Sertifikası” aldı. 2013 yılında Haliç Üniversitesi Uygulamalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı’na başladı.